

กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักสังคหัตถุ :
ศึกษากรณีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

**THE PROCESS TO ENHANCE THE CORPORATE SOCIAL
RESPONSIBILITY BY SAṄGAHAVATTHU : A CASE
STUDY OF SUVARNABHUMI AIRPORT**

นางสาวอภิรดี สวนะปรีดี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักสังคหวัตถุ : ศึกษา
กรณีทำอากาศยานสุวรรณภูมิ

นางสาวอภิรดี สวนะปรีดี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๗

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**The Process to Enhance the Corporate Social Responsibility
by Saṅgahavattu : A Case Study of
Suvarnabhumi Airport**

Miss Aperadee Savanapredi

**A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for, the Degree of
Master of Art
(Peace Studies)**

**Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2014**

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อสารนิพนธ์	:	กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลัก สังคหวัตถุ : ศึกษากรณีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
ผู้วิจัย	:	นางสาวอภิรดี สวณะปรีดี
ปริญญา	:	พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สันติศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	:	พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร., ป.ธ.๖, พ.ม., พธ.บ., ศศ.ม., พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
วันเสร็จการศึกษา	:	๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

จากการวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามหลักสังคหวัตถุ (๒) เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในยุคปัจจุบัน (๓) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ผลการศึกษา พบว่า แนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่ยกย่องการให้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ทางวัตถุหรือความรู้แก่บุคคล เพราะการให้เป็นการนำประโยชน์มาสู่สังคมในการอยู่ร่วมกัน ดังที่พระพุทธองค์ได้วางแนวทางไว้ในสังคหวัตถุ ๔ ผู้วิจัยนำเสนอหลักธรรมดังกล่าวมาใช้ศึกษาในงานวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในยุคปัจจุบันที่ต้องการให้บุคคลและสังคมดำเนินกิจกรรมด้วยความดีงาม รับผิดชอบต่อส่วนของการกระทำต่างๆ การกระทำ เพื่อสร้างสังคมที่น่าอยู่ องค์กรต่างๆ จึงหันมาให้ความสำคัญกับกระแสของปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัญหาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในองค์กรภาคธุรกิจดำเนินการกิจการเพื่อป้องกันความขัดแย้งจากผลกระทบในการดำเนินกิจการ

ผลจากการวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พบว่า การดำเนินธุรกิจของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิที่ปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยมุ่งหมายให้การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจ ดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักจริยธรรมการกำกับดูแลที่ดีในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

Thematic Paper Title : The Process to Enhance the Corporate Social Responsibility by Saṅgahavatthu : A Case Study of Suvarnabhumi Airport

Researcher : Miss Aperadee Savanapredi

Degree : Master of Arts (Peace Studies)

Thematic Paper Advisor : Assoc. Prof. Dr. Phramahā Hansā Dhammahāso, Pāli VI, B.A., M.A., Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : March, 13 2015

ABSTRACT

This study is of 3 objectives, i.e. (1) to study the ideas and theories of the Corporate Social Responsibility (CSR) according to Saṅgahavatthu; (2) to study the ideas and theories of the Corporate Social Responsibility (CSR) in the present; and (3) to analyze the process of strengthening the Corporate Social Responsibility (CSR) of Suvarnabhumi Airport.

From the study, it is found that the Corporate Social Responsibility (CSR) according to Buddhist principles, giving both in the forms of concrete materials or the knowledge to people, is respected because it is the giving for social benefits in living together in accordance with the Buddha's ways of giving in the Four Saṅgahavatthu. This Dhamma is presented by the researcher to be harmonized with CSR.

From studying the ideas and theories of CSR in the present that need the people and societies to perform activities with the virtue, be in responsible of every action to create the pleasing societies for living, organizations turn to pay attention to the trends of the social and environmental problems, especially the issue of CSR in business organizations to prevent the conflicts from the effects of their business operations.

From studying the process to enhance the CSR of Suvarnabhumi Airport, it is found that its business operation in accordance with the Securities and Exchange Commission with the purpose of making business along with cares for the societies and environments under ethics, and with the good directing as well as supervising, will normally yield the people in societies to live happily, together.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจากคณาจารย์เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน จึงขออนุโมทนา กราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ที่เมตตาเป็นประธานตรวจสารนิพนธ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขให้งานดีขึ้น ขอขอบคุณ ดร.อุทัย สติมัน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกตรวจสอบ ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีและมีความสมบูรณ์ที่สุด ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความเมตตาที่ท่านมีให้ตลอดระยะเวลาของการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ พระปลัดสมชาย ปโยโค ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยและช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการศึกษา ผู้วิจัยซาบซึ้งและระลึกถึงความเมตตากรุณาที่มีให้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณแม่จุรีรัตน์ สวนะปรีดี ที่กรุณาออกทุนทรัพย์สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ พร้อมทั้งกำลังใจที่มีให้ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณศักดิ์ชัย อรุณรักถาวร รองผู้อำนวยการท่าอากาศยานดอนเมือง ผู้บังคับบัญชาของผู้วิจัย ที่กรุณาสละเวลาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และเมตตา เอื้อให้อำนวยความสะดวกให้ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการทำงานเพื่อมาเติมเต็มให้สารนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณบุษบา ภูสกุล ผู้เชี่ยวชาญ ๙ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) อดีตผู้อำนวยการฝ่ายกิจการพิเศษและมวลชนสัมพันธ์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งเคยเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้วิจัย ที่กรุณาสละเวลาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และกรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับสารนิพนธ์เล่มนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณจรรยา ศิริอรธ หัวหน้างานวิชาการ ฝ่ายกิจการพิเศษและมวลชนสัมพันธ์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งเคยเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้วิจัย ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับสารนิพนธ์เล่มนี้

นางสาวอภิรดี สวนะปรีดี

๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
๑.๓ ขอบเขตในการวิจัย	๖
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๗
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๖ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๓
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ	๑๓
๑.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๔
บทที่ ๒ แนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)	๑๕
๒.๑ ความเป็นมาของความรับผิดชอบต่อสังคม	๑๕
๒.๑.๑ ความรับผิดชอบต่อสังคมเกิดขึ้นจากกระแสสากล	๑๖
๒.๑.๒ ความรับผิดชอบต่อสังคมเกิดขึ้นจากมาตรฐานสากล	๑๗
๒.๒ นิยามและความหมายความรับผิดชอบต่อสังคม	๒๐
๒.๓ ความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม	๒๕
๒.๓.๑ ประโยชน์ในการเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน	๒๕
๒.๓.๒ ประโยชน์ด้านการบริหารความน่าเชื่อถือ	๒๖
๒.๓.๓ ประโยชน์ในการจัดการความเสี่ยง	๒๗
๒.๓.๔ ประโยชน์ด้านการคัดเลือกและสร้างแรงจูงใจในการทำงาน	๒๗
๒.๓.๕ ประโยชน์ด้านผลประโยชน์ตอบแทน และการเข้าถึงเงินทุน	๒๘
๒.๓.๖ ประโยชน์ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม	๒๙
๒.๓.๗ การยอมรับของสังคมต่อการดำเนินงานของบริษัท	๒๙

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๒.๔ หลักการของความรับผิดชอบต่อสังคม (Principles of SR)	๓๐
๒.๕ รูปแบบของกิจกรรมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ	๓๒
๒.๖ ประเภทของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม	๓๔
๒.๗ องค์ประกอบในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	๓๔
๒.๘ แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวทางพระพุทธศาสนา	๓๗
๒.๙ สรุป	๔๗
บทที่ ๓ กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.)	๔๙
๓.๑ แนวการบริหารจัดการของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.)	๔๙
๓.๒ การกำกับดูแลกิจการตามแนวทาง CSR	๕๒
๓.๒.๑ สิทธิผู้ถือหุ้น	๕๓
๓.๒.๒ การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน	๕๔
๓.๒.๓ บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย	๕๔
๓.๒.๔ การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส	๕๔
๓.๒.๕ ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ	๕๕
๓.๓ การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	๕๖
๓.๓.๑ การกำกับดูแลกิจการที่ดี	๕๖
๓.๓.๒ การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม	๕๗
๓.๓.๓ การเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงาน อย่างเป็นธรรม	๕๘
๓.๓.๔ ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	๕๙
๓.๓.๕ การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม	๕๙
๓.๓.๖ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	๖๐
๓.๓.๗ นวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรมจากการดำเนิน ความรับผิดชอบต่อสังคม	๖๐
๓.๓.๘ การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม	๖๑
๓.๔ สรุป	๖๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ วิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิตามหลักหัวใจ	๖๙
๔.๑ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	๖๙
๔.๒ วิเคราะห์การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	๗๒
๔.๒.๑ การกำกับดูแลกิจการที่ดี	๗๒
๔.๒.๒ การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม	๗๓
๔.๒.๓ การเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงาน อย่างเป็นธรรม	๗๔
๔.๒.๔ ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	๗๕
๔.๒.๕ การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม	๗๕
๔.๒.๖ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	๗๗
๔.๒.๗ นวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรม	๗๘
๔.๓ วิเคราะห์แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักหัวใจ	๗๙
๔.๓.๑ แนวคิดเรื่องทานกับความรับผิดชอบต่อสังคม	๗๙
๔.๓.๒ แนวคิดเรื่องปียวาจากกับความรับผิดชอบต่อสังคม	๘๑
๔.๓.๓ แนวคิดเรื่องอัตถจริยากับความรับผิดชอบต่อสังคม	๘๓
๔.๓.๔ แนวคิดเรื่องสมานัตตตากับความรับผิดชอบต่อสังคม	๘๕
๔.๔ สรุป	๘๖
บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๘๗
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๗
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๙๑
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๙๑
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	๙๑
บรรณานุกรม	๙๒
ภาคผนวก	๙๘
ประวัติผู้วิจัย	๑๑๘

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

อักษรย่อในสารนิพนธ์นี้ใช้การอ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ โดยระบุชื่อย่อคัมภีร์ เล่ม/ชื่อ/หน้า ตามลำดับ เช่น อจ.ทก. (ไทย) ๒๐/๒๗๖/๙๗. หมายถึง อังคุตตรนิกาย ทุกนิบาต ภาษาไทย เล่มที่ ๒๐ ชื่อที่ ๒๗๖ หน้า ๙๗.

พระสุตตันตปิฎก

อจ.ทก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
อจ.จตก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อจ.ปญจก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อจ.ฉก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
อจ.อฎฐก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฎฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทส	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศทั่วโลกในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ผลของการพัฒนาเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดการขยายตัวของการลงทุนในประเทศ การบริโภคและอุปโภคของประชาชนและรวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ในปริมาณที่สูงขึ้นจนทำให้เกิดปัญหาต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ปัญหาความปลอดภัยของผู้บริโภค ปัญหาโลกร้อน ปัญหาขาดแคลนน้ำมัน ปัญหาขาดแคลนอาหาร เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ผลักดันให้ผู้คนในสังคมทุกกลุ่มเกิดความตระหนักและหันมาสนใจถึง คุณธรรม ความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจ^๑

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Citizenship) หรือ (Responsible Corporate Citizenship หรือ Corporate Social Responsibility) เรียกสั้นๆว่า “CSR” กระแสของโลกในเรื่อง CSR เริ่มจริงจังมากขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 OECD ซึ่งได้แก่ องค์กรของประเทศร่ำรวยที่สุดของโลกได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับบริษัทข้ามชาติ (Guidelines for MNE’s – revision ๒๐๐๐) ซึ่งเคยมีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1976 และมีการปรับแก้ไขมาตลอดจนกระทั่งในปี ค.ศ. 2000 ได้มีการแก้ไขครั้งใหญ่โดยเอาเรื่อง CSR ใส่เพิ่มมากขึ้น^๒ ในการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อแสวงหาแง่มุมกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือและวางแผนการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบมากขึ้น ตลอดจนมีการทำงานร่วมกับผู้รับความช่วยเหลือและหน่วยงานอื่นๆ เช่น นักวิชาการ หน่วยงาน ภาครัฐและองค์กรเอกชน เพื่อให้กิจกรรมนั้นยกระดับไปสู่ความยั่งยืน เกิดกระบวนการพัฒนาศักยภาพของผู้รับให้เข้มแข็ง สามารถยืนหยัดด้วยตนเองได้ในระยะยาว รวมทั้งถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่ก่อให้เกิดผลเสียในภายหลังไม่ว่าจะกับสิ่งแวดล้อมหรือสังคมก็ตาม^๓ ดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระดับใกล้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับองค์กร

---

^๑สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ความรับผิดชอบต่อสังคม CSR : Corporate Social Responsibility, (กรุงเทพมหานคร: ก. กลพิมพ์ , ๒๕๕๒), หน้า ๑๗.

^๒พระมหาสุทิตย์ อากาศโร (อบอูน), “CSR: บทบาทและความสัมพันธ์กับองค์กรพระพุทธศาสนา”, ใน *รวมบทความทางวิชาการทางพระพุทธศาสนากับจริยศาสตร์*, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๓๑.

^๓ดูรายละเอียดใน SCG, *CSR ด้วยหัวใจ ใคร ๆ ก็ทำได้*, (กรุงเทพมหานคร: SCG, ๒๕๕๓), หน้า ๑๓-๑๔.

เช่น ลูกค้า คู่ค้า ครอบครัวของพนักงาน พนักงาน ชุมชนท้องถิ่นที่องค์กรตั้งอยู่ ผลกระทบต่อสังคมในระดับไกล คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรทางอ้อม เช่น คู่แข่ง ประชาชนโดยทั่วไป เป็นต้น การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม^๕ เป็นคุณธรรมที่เป็นความคิดรวบยอดในความรู้สึกผิดชอบ ชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อสนองความปรารถนาของคนกลุ่มใหญ่และพร้อมที่จะแสดงออกเมื่อมีเหตุการณ์หรือสิ่งแวดล้อมมากระตุ้น^๕

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทอท. จัดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗^๖ โดยมีทะเบียนเลขที่ บมจ. ๐๑๐๗๕๔๕๐๐๐๒๙๒ ประกอบกิจการท่าอากาศยาน รวมทั้งกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกับการประกอบกิจการท่าอากาศยาน โดยมีธุรกิจหลักประกอบด้วย การจัดการการดำเนินงาน และการพัฒนาท่าอากาศยาน มุ่งเป็นศูนย์กลางการบิน การท่องเที่ยวและการขนส่งสินค้าทางอากาศชั้นนำของเอเชียและของโลกโดยพัฒนาอาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่องให้รองรับปริมาณการจราจรทางอากาศ ผู้โดยสารที่เพิ่มขึ้นตามนโยบายของรัฐด้านการท่องเที่ยวและการขนส่งสินค้าทางอากาศ ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการท่าอากาศยานอย่างใกล้ชิดในการพัฒนาบริการ การแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องได้อย่างรวดเร็ว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความประทับใจให้กับผู้ใช้บริการ ทั้งนี้ ทอท. มีท่าอากาศยานที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน ๖ แห่ง ประกอบด้วย

- ๑) ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
- ๒) ท่าอากาศยานดอนเมือง
- ๓) ท่าอากาศยานเชียงใหม่
- ๔) ท่าอากาศยานหาดใหญ่
- ๕) ท่าอากาศยานภูเก็ต
- ๖) ท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง เชียงราย

ท่าอากาศยานทั้ง ๖ แห่งนี้* ให้บริการเที่ยวบินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยมีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เป็นท่าอากาศยานหลักของประเทศ ซึ่งเปิดให้บริการ

^๕ ปราณี เอี่ยมละออภักดิ์, “การผสมผสานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๔), หน้า ๑๗๒-๑๗๓.

^๖ Good, C., *Dictionary of Education*, ๓rd ed., (New York: McGraw Hill, ๑๙๗๓), หน้า ๒๐.

^๖ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๕, (กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๕), หน้า ๓.

* ท่าอากาศยาน หมายความว่า สนามบินอนุญาตหรือที่ขึ้นลงชั่วคราวของอากาศยานที่อยู่ในอำนาจดำเนินการของการของบริษัทท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ; ราชกิจจานุเบกษา, พระราชกฤษฎีกา กำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ ของบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๕, เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๙๗ก, ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕, หน้า ๖.

เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อรองรับปริมาณการจราจรทางอากาศของประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถรองรับผู้โดยสาร ๔๕ ล้านคนต่อปี รองรับการบินถ่ายสินค้าได้ ๓ ล้านตันต่อปีและรองรับเที่ยวบินได้ ๗๖ เที่ยวบินต่อชั่วโมง ปัจจุบันผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ได้แก่ กระทรวงการคลัง ถือหุ้นร้อยละ ๗๐ ส่วนที่เหลือเป็นการถือหุ้นโดยสถาบันและนักลงทุนทั่วไป มีทุนจดทะเบียนจำนวน ๑๔,๒๘๕,๗๐๐,๐๐๐ บาท จำนวนหุ้นสามัญ ๑๔,๒๘๕,๗๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าที่ตราไว้หุ้นละ ๑๐ บาท รายได้จากการดำเนินงานของ ทอท. ประกอบด้วยรายได้จากการดำเนินงานที่สำคัญ ๒ ส่วน คือ รายได้จากกิจการการบิน (Aeronautical Revenues) และรายได้ที่ไม่เกี่ยวกับกิจการการบิน (Non-Aeronautical Revenues) รายได้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการการบิน (Aeronautical Revenues) เช่น รายได้ค่าธรรมเนียมสนามบิน (Landing and Parking charges) และรายได้ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบิน (Passenger Service charges) รายได้ที่ไม่เกี่ยวกับกิจการการบิน (Non-Aeronautical Revenues) เช่น ค่าเช่าสำนักงานและพื้นที่รายได้เกี่ยวกับบริการและรายได้ส่วนแบ่งผลประโยชน์และมีนโยบายด้านการบริหารความเสี่ยงพิจารณาถึงโอกาสที่จะเกิดและระดับความรุนแรงของผลกระทบ กำหนดมาตรการในการป้องกันแก้ไขและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน รวมทั้งกำหนดมาตรการในการรายงานและการติดตามประเมินผล^๗ และพิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นจริงจากการปฏิบัติงานทั้งทางบวกและทางลบนั้นว่าก่อให้เกิดผลข้างเคียงหรือผลพลอยได้ที่ไม่ได้คาดหวังหรือไม่อย่างไร^๘

ทั้งนี้ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) อยู่ภายใต้การบริหารงานของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย (จำกัด) มหาชน (ทอท.) ซึ่งมีนโยบายให้ท่าอากาศยานที่อยู่ภายใต้การบริหารงานทุกแห่งจะต้องดำเนินธุรกิจท่าอากาศยานควบคู่ไปกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Corporate Social Responsibility : CSR) ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จึงให้ความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจท่าอากาศยานที่มีเป้าหมายจะเป็นท่าอากาศยานที่ให้บริการดีเด่นติดอันดับ ๑ ใน ๑๐ ของโลกควบคู่ไปกับการดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งช่วยส่งเสริมและพัฒนาชุมชนโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ การก่อตั้งสนามบินสุวรรณภูมิเริ่มตั้งแต่วันที่วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๖ (พ.ศ.๒๕๓๐ - ๒๕๓๔) ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบกับจากการศึกษาจุดอ่อนตัวและข้อจำกัดในการพัฒนาขีดความสามารถในการให้บริการของสนามบินดอนเมืองและหากไม่มีท่าอากาศยานกรุงเทพแห่งใหม่ จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในด้านการท่องเที่ยว ธุรกิจเชิงพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม ประกอบกับสนามบินดอนเมืองถือเป็นสนามบินที่ใช้ในราชการ

^๗ดูรายละเอียดในประกาศ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), เรื่อง นโยบายธรรมาภิบาลของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), (กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๕), หน้า ๑-๙.

^๘พระมหาสุทิตย์ อาภากรโธ (อบอุ้น) และ เขมณัฏฐ์ อินทรสุวรรณ, **ตัวชี้วัดความสุข : กลยุทธ์การสร้างและการใช้เพื่อชุมชนเป็นสุข**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๕๓), หน้า ๑๘๐-๑๘๑.

ทหารอากาศตั้งแต่เริ่มต้นก่อสร้าง รัฐบาลในขณะนั้นจึงตัดสินใจเลือกที่จะก่อสร้างสนามบินแห่งใหม่สำหรับใช้ในการพาณิชย์โดยเฉพาะ เพื่อรองรับการขยายตัวของการขนส่งทางอากาศในอนาคต^๙

จากการดำเนินกิจการขนส่งทางอากาศก่อให้เกิดผลกระทบจากการบินต่อสิ่งแวดล้อม (Impact of Aviation on Environment) และชุมชนที่อยู่อาศัยโดยรอบอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ จากผลการทำรายงานสิ่งแวดล้อม พบว่า การคาดการณ์ระดับผลกระทบด้านเสียงที่เกิดจากการดำเนินงานของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จะใช้การคาดการณ์ในหน่วย NEF (Noise Exposure Forecast)^{๑๐} ซึ่งจากการกำหนดขององค์การการบินระหว่างประเทศ (ICAO) ได้กำหนดว่าพื้นที่ที่มีแนวเส้นเสียง NEF มากกว่า 40 หรือ มีค่าเฉลี่ยความดังของเสียง (Leq) อยู่ระหว่าง 70-75 DB.A เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบสูงซึ่งพื้นที่ดังกล่าวต้องได้รับค่าชดเชย จัดซื้ออาคาร และโยกย้ายจากการท่าอากาศยาน โดยเฉพาะผู้ที่มีผลตรวจสมรรถภาพการได้ยินที่มีแนวโน้มผิดปกติ และอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีระดับเสียงในเขต NEF มากกว่า 40 ประชาชนควรทราบว่าบ้านเรือนของตน ตั้งอยู่ในพื้นที่เขต NEF ไต เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตนที่ถูกต้องจากรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ รายงานว่าพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสนามบินสุวรรณภูมิแบ่งเป็น ๓ เขตพื้นที่ตามระดับความรุนแรง ดังกล่าวคือ

๑) พื้นที่ในเขต NEF 30-35 เป็นพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ น้อยควรวางแผนรองรับการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ไม่ให้ปลูกสร้างอาคารที่อ่อนไหวต่อผลกระทบด้านเสียง เช่น ศาสนสถาน โรงเรียน โรงพยาบาล

๒) พื้นที่ในเขต NEF 30-35 บริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบปานกลาง ไม่ควรมีสิ่งก่อสร้างที่มีกิจกรรมซึ่งอ่อนไหวต่อผลกระทบด้านเสียง เช่น โรงเรียน ศาสนสถาน โรงพยาบาล สำนักงาน สถานที่ราชการ หากไม่สามารถย้ายสิ่งก่อสร้างเหล่านี้ออกจากพื้นที่ในเขต NEF 35-40 ได้ ทอท. ควรมีมาตรการสนับสนุนการป้องกันผลกระทบด้านเสียง เช่น ปรับปรุงบ้านเรือน หรือจ่ายชดเชยให้สามารถลดผลกระทบทางเสียงลดลงได้ ทั้งนี้ยังมีการสรุปว่า ผู้ที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณรอบสนามบินที่มีเสียงดังกว่า 35 NEF จะได้รับผลกระทบด้านเสียงควบคู่ไปกับความวิตกกังวลจากอุบัติเหตุเครื่องบินตกอีกด้วย

^๙สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ: ท่าอากาศยานที่ทันสมัยที่สุดแห่งใหม่ของโลก”, วารสารเศรษฐกิจและสังคม, ปีที่ ๔๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗), หน้า ๕๕-๖๓.

^{๑๐}NEF (Noise Exposure Forecast) คือ หน่วยของระดับเสียงที่ใช้ประเมินการได้ยินเสียงในชุมชนเมื่อมีกิจกรรมของท่าอากาศยาน ; กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, ความรู้เกี่ยวกับเสียงดังจากสนามบินและการดูแลสุขภาพ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๓-๑๕.

๓) พื้นที่ในเขต NEF >40 องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO) พิจารณาว่า การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย การศึกษา การแพทย์ และศาสนสถาน ไม่เหมาะสมที่จะอยู่รวมกับการทำอากาศยานในพื้นที่ที่มีระดับเสียงมากกว่า NEF มากกว่า 40 ดังนั้นพื้นที่ในเขต NEF มากกว่า 40 จึงไม่เหมาะสมสำหรับการใช้ที่ดินใดๆ ยกเว้นการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีความอ่อนไหว ต่อเสียงน้อยและได้รับการออกแบบมาสำหรับพื้นที่ที่มีเสียงดังในระดับสูง

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ และ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ กำหนดให้ ทอท. ดำเนินการชดเชย (เฉพาะที่ก่อสร้างก่อนปี ๒๕๔๔) ตามแนวเส้นเสียงกรณีใช้ทางวิ่ง ๑ และ ๒ เพิ่มความสามารถสูงสุดจำนวน ๗๖ เที่ยวบินต่อชั่วโมง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) พื้นที่ NEF มากกว่า 40 ให้เจรจาซื้อที่ดินและสิ่งปลูกสร้างหากเจ้าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างไม่ประสงค์จะขาย ให้รับเงินไปปรับปรุงอาคารและสิ่งปลูกสร้างเอง

๒) พื้นที่ NEF 30-40 ให้สนับสนุนการปรับปรุงอาคารและสิ่งปลูกสร้าง โดยใช้หลักเกณฑ์การปรับปรุงอาคารเพื่อลดผลกระทบด้านเสียง^{๑๑}

ซึ่งการชดเชยดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องมาจากผลกระทบทางด้านเสียงที่เกิดขึ้นจากการสร้างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ประชาชนจึงได้เรียกร้องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามสิทธิของตนตามกฎหมายที่พึงปฏิบัติ ดังปรากฏในกฎหมายรัฐธรรมนูญว่า

บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่นและมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว ... บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน^{๑๒}

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยให้ความสนใจเรื่องกระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในยุคดั้งเดิมและสมัยปัจจุบัน มีแนวคิดนี้อยู่หรือไม่ มากน้อยเพียงไร โดยเป็นการศึกษาเชิงแนวคิด เป็นงานวิจัยเชิงเอกสารที่จะได้นำเสนอ เพราะพระพุทธศาสนาให้ความสนใจเรื่อง ความเข้าใจชีวิตและโลกอยู่แล้ว แนวคิดเรื่องนี้ น่าจะอยู่ในพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน เนื่องจากในครั้งพุทธกาลและหลังพุทธกาล ผู้ประกอบการด้านเศรษฐกิจกลุ่มพ่อค้าถือว่ามีอิทธิพลมากต่อพระพุทธศาสนาในการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาเอง

^{๑๑}อ้างในหนังสือราชการกระทรวงคมนาคม ที่ คค (ปคร) ๐๒๐๘/๑๒๓ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เรื่อง การชดเชยผลกระทบด้านเสียงจากการดำเนินงานของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙,

^{๑๒}ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐, หน้า ๑๖-๑๗.

หรือในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาไปยังสถานที่ต่างๆ จากถิ่นกำเนิดทำให้ทราบว่าแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม จึงมีความเป็นไปได้ที่เดียวโดยเฉพาะหลักคำสอนในเรื่องสังคหวัตถุ ๔^{๑๓} ประการ แนวคิดเรื่องกิจกรรมด้านการค้าขายหรือธุรกิจที่เป็นสัมมาอาชีพะ การเลี้ยงชีพชอบ

ผู้วิจัยสนใจต่อประเด็น พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญในประเด็นธุรกิจเพื่อสังคม มีอยู่หรือไม่ ถ้ามีอยู่แนวคิดธุรกิจเพื่อสังคมมีไว้อย่างไรบ้าง โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามหลักพุทธธรรมเพื่อให้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) สามารถดำเนินงานควบคู่กับการอยู่ร่วมกันกับชุมชนโดยรอบอย่างสันติสุข

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในยุคปัจจุบัน
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
- ๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิตามหลักสังคหวัตถุ

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นที่การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามหลักพุทธธรรมเพื่อสังคมและศึกษาตามหลักสากลในยุคปัจจุบัน

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยจะใช้ระยะเวลา ๑๒ เดือน ในการศึกษา โดยเริ่มจากเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ จนถึง พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ก. ประชาชน ประกอบด้วยนายอำเภอ ชาวบ้านในพื้นที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการและเขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

๑. นายวิวัฒน์ ฉันทนานุรักษ์ นายอำเภอบางพลี
๒. ดร.พัฒนพงศ์ จงรักดี นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพลี
๓. นางสาวดารณี โต๊ะสวัสดิสุข อดีตสมาชิกสภาเขตลาดกระบัง
๔. ประชาชน จำนวน ๔ คน

^{๑๓}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๓/๒๕๕.

ข. ผู้บริหารบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓ ท่าน
ประกอบด้วย

๑. นายศักดิ์ชัย อรุณรัถการ รองผู้อำนวยการท่าอากาศยานดอนเมือง
๒. นางสาวบุษบา ภูสกุล ผู้เชี่ยวชาญ ๙ ทอท.
๓. นางสาวจรรยา ศิริอรรถ หัวหน้างานวิชาการ ฝ่ายกิจการพิเศษและ
มวลชนสัมพันธ์ (ทสภ.)

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๔.๑ แนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในยุคปัจจุบันเป็น
อย่างไร
- ๑.๔.๒ กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของท่าอากาศยาน
สุวรรณภูมิ มีลักษณะอย่างไร
- ๑.๔.๓ กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยาน
สุวรรณภูมิตามหลักสังคหวัตถุ มีลักษณะอย่างไร

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ ซีเอสอาร์ (CSR) หมายถึง การดำเนินธุรกิจภายใต้หลักจริยธรรมและการ
กำกับดูแลกิจการที่ดี ควบคู่ไปกับการใส่ใจรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา
ธุรกิจอย่างยั่งยืน อธิบายโดยขยายความได้ว่า การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่
คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม ทั้งในระดับใกล้และไกล โดยไม่ไปเบียดเบียนฝ่ายใดทั้งสิ้นไม่ทำลาย
สิ่งแวดล้อมหรือทำร้ายชุมชนโดยรอบ ในที่นี้หมายถึง การดำเนินงานของท่าอากาศยาน
สุวรรณภูมิ ควบคู่กับการอยู่ร่วมกันกับชุมชนโดยรอบอย่างสันติสุข

๑.๕.๒ ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่จะต้องยอมตามต่อสิ่งที่ดีและไม่ดีที่ได้
กระทำลงไปในแง่ของการรับผิดชอบต่อสังคม มักเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมในผลคาดหวังที่ดีต่อสังคม
โดยรวมของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

๑.๕.๓ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง คนหรือกลุ่มคนซึ่งสามารถกระทำ ก่อให้เกิด
ผลปิดกั้นหรือก่อกวนทำลายการตัดสินใจหรือการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ โดยรอบ
ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

๑.๕.๔ สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง วิธีปฏิบัติของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเพื่อเป็น
แนวทางในการที่จะผูกใจ สร้างมิตรี ประสานสามัคคีกับชุมชนโดยรอบด้วยการให้ การสื่อสารที่
เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างความรัก การประพุดดีดีที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและการวางตนเสมอ
ต้นเสมอปลายโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกัน

๑.๖ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่อง “กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักสังคหวัตถุ : ศึกษากรณีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ” นี้ มีเอกสารและงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องและสอดคล้องกัน ดังนี้

๑) ยูน เฮียว วัน^{๑๔} นำเสนอไว้ว่า ความรับผิดชอบต่อทางสังคม (CSR) เป็นแนวคิดที่ว่า บริษัทธุรกิจมีหน้าที่รับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ในทุกด้าน ดังนั้นในกระบวนการตัดสินใจทางนโยบาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงมีความหมายกว้างกว่าฝ่ายบริหารของบริษัท ลูกจ้างและลูกค้า โดยรวมถึงคนในชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัทและโรงงาน ด้วยความรับผิดชอบต่อทางสังคมของบริษัท มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับหลักการเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเสนอว่า บริษัทไม่ควรคำนึงถึงแต่ปัจจัยทางการเงินหรือเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงมิติทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจของบริษัท มีการสร้างและการทำให้การพัฒนามีความยั่งยืนเพื่อลดปัญหาความยากจน การสร้างมาตรฐานการดำรงชีวิตที่มีความเท่าเทียม เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน เพื่อการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความยั่งยืน

๒) อัครวิน จินตกานนท์^{๑๕} นำเสนอไว้ว่า CSR เป็นกิจกรรมที่น้อมนำให้องค์กรและสมาชิกขององค์กรเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน/สังคม เกิดความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน/สังคม นับเป็นการสร้างความสัมพันธ์บนพื้นฐานผลประโยชน์ร่วมกันในฐานะสมาชิกของชุมชน/สังคมเดียวกัน CSR ที่ถูกต้อง ไม่ควรเป็นคำสั่งจากผู้บริหารระดับสูง แต่ควรเป็นสิ่งที่พนักงานมีใจศรัทธาที่จะร่วมกันทำ

๓) ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล^{๑๖} ได้นำเสนอไว้ว่า การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันสิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility หรือ CSR) ซึ่งแต่ละองค์กรอาจมีความแตกต่างกัน ทั้งในแง่ของความเชื่อ มุมมองและการกระทำ บางองค์กรอาจมองว่า CSR เป็นเพียงการคืนกำไรสู่สังคมในฐานะพลเมืองดี แต่บางแห่งกลับมองว่า CSR เป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งในการบริหารจัดการองค์กรที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

^{๑๔} ยูน เฮียว วัน, CSR กับแรงงานสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ตามหลักมาตรฐานสากล, อนุรักษ์ ภาภักดิ์ (ผู้แปล), (สระบุรี: ศูนย์ศึกษาแรงงาน, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖.

^{๑๕} อัครวิน จินตกานนท์, เข้าใจ CSR สร้างสรรค์ พัฒนา อย่างมีจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร: กลุ่มบริษัททีเอ็ม, ๒๕๕๒), หน้า ๙.

^{๑๖} สุเมธ ตันติเวชกุล, “คำนิยม”, ใน SCG, CSR ด้วยหัวใจ ใคร ๆ ก็ทำได้, (กรุงเทพมหานคร: SCG, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

๔) ศูนย์สร้างเสริมสุขภาวะองค์กร (Happy workplace)^{๑๗} ได้นำเสนอไว้ว่า CSR ที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์กรจึงมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ตัวองค์กรแต่ละแห่งต้องหาให้เจอว่า ลักษณะขององค์กรของตนเองนั้น มีลักษณะอย่างไร อะไรคือแก่นแท้ของความรับผิดชอบต่อองค์กรที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สังคมและสิ่งแวดล้อม แนวคิด CSR จึงมุ่งเน้นให้องค์กรธุรกิจเกิดการเชื่อมโยงทั้ง ๒ ด้าน คือ ธุรกิจกับสังคม ซึ่งแนวคิดนี้สามารถนำมาประยุกต์เป็นวิธีการเพื่อนำไปสู่การวัดผลและประเมินผลว่าสิ่งที่องค์กรจะได้รับกลับ คือ องค์กรต้องอยู่ดี สังคมมีความสุขหรือสังคมอยู่ดี องค์กรมีความสุข กิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้นเพื่อมุ่งเน้นประเด็นอะไรและเน้นใคร กิจกรรมที่องค์กรคิดว่าดีนั้นก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มอย่างไร ตัวกิจกรรมที่เกิดขึ้นขององค์กรจะสามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดผลทั้งภายในและภายนอกได้อย่างไร เหล่านี้คือประเด็นความท้าทายองค์กรธุรกิจที่จะต้องคิดค้นและพัฒนาแนวคิด CSR ให้เกิดขึ้นเป็นลักษณะเฉพาะตามปัจจัยขององค์กร

๕) นิภา วิริยะพิพัฒน์^{๑๘} ได้นำเสนอไว้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการกระทำหรือการตัดสินใจขององค์กรนั้นๆ โดยแสดงถึงความโปร่งใสและมีจรรยาบรรณ พฤติกรรม กิจกรรมขององค์กร รวมไปถึงสินค้าและบริการ จะต้องมึลักษณะ ประกอบด้วย ๑) สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสวัสดิภาพสังคม ๒) สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ถือประโยชน์ ๓) เป็นไปตามกฎหมายที่บังคับใช้และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล และ ๔) สามารถนำมาบูรณาการกับที่องค์กรได้

๖) โคทเลอร์และลี^{๑๙} (Kotler and Lee) นิยามไว้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (CSR : Corporate Responsibility) หมายถึง การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจและดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักจริยธรรม การกำกับดูแลที่ดี เพื่อนำไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ทั้งนี้การปฏิบัติตามนิยาม CSR ที่สามารถยกระดับตนเองไปสู่ความยั่งยืนได้เป็นผลสำเร็จโดยไม่ผิดศีลธรรมจรรยา ไม่เบียดเบียนทุกฝ่าย สามารถสร้างสรรค์ความสุขที่แท้จริงให้กับตนเอง ธุรกิจ รวมทั้งสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

๗) พิพัฒน์ นนทนาธรณ์ นิยามไว้ว่า ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรคือ การดำเนินงานขององค์กรที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กร

^{๑๗} ศูนย์สร้างเสริมสุขภาวะองค์กร, CSR ในแต่ละองค์กร ก้าวหน้าอย่างมีความสุข ด้วย Happy workplace, (กรุงเทพมหานคร: สองขาครีเอชั่น, ๒๕๕๓), หน้า ๑๕๖.

^{๑๘} นิภา วิริยะพิพัฒน์, “ก้าวทันกระแส CSR: ความพร้อมสู่มาตรฐาน ISO ๒๖๐๐๐”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๒) : ๑๙๗.

^{๑๙} Kotler P. and Lee N., Corporate Social Responsibility, (New Jersey: John Wiley & Sons, 2005), p. 366.

ด้วยการดำเนินงานที่สร้างความสมดุลแก่เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน^{๒๐}

๘) ปราณี เอี่ยมละออภักดี^{๒๑} ได้นำเสนอไว้ว่า องค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยผสมผสานความรับผิดชอบต่อสังคมกับห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีได้รับประโยชน์ใน ๒ รูปแบบ ได้แก่ ๑) ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม องค์กรสามารถสร้างรายได้และส่วนครองตลาดเพิ่มขึ้นจากกลุ่มลูกค้าที่พิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการกับองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ๒) ประโยชน์ที่เป็นนามธรรม องค์กรได้รับประโยชน์จากการวางตำแหน่งตราผลิตภัณฑ์ ที่อยู่ในใจลูกค้าเป็นอันดับแรกในประเภทสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวกับสังคม ชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เป็นแนวคิดความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจ ดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักจริยธรรม เพื่อนำไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑) จิรัชญา โยธาทิรักษ์^{๒๒} ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและผลของภาพลักษณ์ต่อทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า ปตท.” ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมไม่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. ส่วนการรับรู้และความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมมีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในสายตาประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อตราสินค้า

๒) สุเมธ กาญจนพันธ์^{๒๓} ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การบริหารจัดการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ” ผลการศึกษา พบว่า องค์กรธุรกิจในประเทศไทยมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการตัดสินใจในการจัดการเชิงกลยุทธ์โดยมีกลยุทธ์การบริหารจัดการด้านความ

^{๒๐}พิพัฒน์ นนทนาธรรม, การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร : การสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน, (นนทบุรี: ริงค์บียอนด์, ๒๕๕๓), หน้า ๗-๑๒.

^{๒๑}ปราณี เอี่ยมละออภักดี, “การผสมผสานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๔), หน้า ๑๗๘.

^{๒๒}จิรัชญา โยธาทิรักษ์, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และผลของภาพลักษณ์ต่อทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า ปตท.” , วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ๒๕๕๑).

^{๒๓}สุเมธ กาญจนพันธ์, “กลยุทธ์การบริหารจัดการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ”, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะนิเทศศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

รับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะที่เป็นเชิงกลยุทธ์มากขึ้น โดยการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร ประกอบการวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งในปัจจุบันองค์กรธุรกิจมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจว่าจะเป็นวิธีการที่จะขับเคลื่อนให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตามองค์กรธุรกิจบางองค์กรก็ยังไม่ได้มีการดำเนินงานในด้านที่ครอบคลุมทั้ง ๓ มิติ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคมและมิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยจะมุ่งเน้นใน ๒ มิติเป็นหลัก คือ มิติด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าแนวโน้มในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น ในอนาคตองค์กรธุรกิจจะให้ความสำคัญในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น โดยจะมีการจัดการที่เป็นเชิงกลยุทธ์มากยิ่งขึ้น มีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านนี้โดยเฉพาะ มีการมุ่งเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของพนักงาน คู่ค้า มากขึ้นและจะมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจโดยเฉพาะ

๓) ทศนีย์ เหลืองตระกูล^{๒๔} ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจที่ได้รับรางวัลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินงานด้าน CSR ของสื่อองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของหลักการกำกับดูแลกิจการ เพื่อดูแลผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ กรรมการผู้จัดการใหญ่/คณะกรรมการบริษัท/ธนาคาร เป็นผู้ผลักดันการดำเนินงานด้าน CSR ส่วนปัญหาจากการดำเนินงาน CSR หลักๆ คือ ความไม่เพียงพอของงบประมาณ การขาดการมีส่วนร่วมของพนักงาน การสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพและแนวทางการดำเนินงานด้าน CSR ขององค์กรชั้นนำคือ การกำหนดนโยบาย CSR ซึ่งบูรณาการเข้ากับวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กร ผู้บริหารมีพันธะผูกพันในการดำเนินงาน CSR โดยให้พนักงานมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม CSR รวมทั้งมีการสำรวจความต้องการของคนในชุมชนหรือพื้นที่เป้าหมายก่อนดำเนินงานด้าน CSR สำหรับข้อเสนอแนะจากการวิจัยในการจัดการงานด้าน CSR คือ ควรใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม CSR ไม่ใช่เพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์องค์กร

๔) พระมหาสมพงษ์ สุนตจิตโต (แพงเจริญ)^{๒๕} ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (CSR) ตามแนวคิดพระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า

^{๒๔}ทศนีย์ เหลืองตระกูล, “การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจที่ได้รับรางวัลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์สาขาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒).

^{๒๕}พระมหาสมพงษ์ สุนตจิตโต (แพงเจริญ), “ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (ซีเอสอาร์) ตามแนวคิดพระพุทธศาสนา”, สารนิพนธ์การสอบวัดคุณสมบัติรายวิชาสัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการโลกสมัยใหม่ตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

การรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรภาคธุรกิจ (CSR) เป็นแนวคิดที่มีหลักการและเป้าหมายตามหลักสากลและตามแนวพระพุทธศาสนาคล้ายกันเน้นประโยชน์ส่วนรวม (อุภยัตถะ) โดยเฉพาะสมัยพุทธกาลมีการดำเนินธุรกิจค้าขายที่เน้นส่วนเกินเพื่อสังคม แต่วิธีการที่เป็นลักษณะรูปแบบกระบวนการและกิจกรรมระหว่างสมัยพุทธกาลและปัจจุบันทั่วไปแตกต่างกัน ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงทางบริบทสังคมมีส่วนอย่างมากต่อการทำ CSR ในปัจจุบัน เพราะเน้นประโยชน์สุขส่วนรวมแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นและพนักงาน ครอบครัวพนักงาน สังคมใกล้เคียง ชุมชน สิ่งแวดล้อม ลูกค้าและสังคมไกลประชาชนทั่วไปและคู่แข่งทางธุรกิจ) ในทำนองเดียวกับแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาที่สำคัญเน้นการพึ่งพาอาศัยกัน (ปฏิจจสมุปบาท) CSR มีทัศนคติ (ทฤษฎี) ที่เป็นบวก (สัมมาทฤษฎี) เป็นฐานมองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน นอกจากนี้ CSR ตามแนวพุทธศาสนาทำได้ ๓ สถานการณ์ คือ ๑) เมื่อผู้อื่นปกติ ๒) เมื่อผู้อื่นประสบความทุกข์ยากลำบาก และ ๓) เมื่อผู้อื่นประสบสุขความสำเร็จ ด้วยช่องทางทั้ง ๔ คือ ๑) ด้วยกำลังทรัพย์หรือทุน กำลังความรู้ ๒) กำลังริ้วแรง ๓) ด้วยกำลัง (พลัง) สื่อสาร ๔) ด้วยกำลังใจการร่วมเผชิญและแก้ปัญหา (สังคหวัตถุ) นำไปสู่สังคมเป็นสุขและบริษัทก็อยู่ได้อย่างมีความสุข ด้วยหลักการพึ่งพาอาศัยกันผ่านการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม ธุรกิจมีเสรีภาพที่มาพร้อมกับเจตนาที่รับผิดชอบต่อทั้ง ๓ กาล คือ ก่อนทำ กำลังทำและทำเสร็จแล้ว

๕) จอย ทองหล่อมสี^{๒๖} วิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ชุมชน พันธกิจ สังคมและธรรมาภิบาล ตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยประกอบด้วย ๗ องค์ประกอบ ๖๓ ตัวบ่งชี้ เรียงลำดับค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ๑) การดูแลแก้ปัญหาชุมชนและสังคม ๖ ตัวบ่งชี้ ๒) การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ๗ ตัวบ่งชี้ ๓) การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ๖ ตัวบ่งชี้ ๔) การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคม ๙ ตัวบ่งชี้ ๕) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ๑๓ ตัวบ่งชี้ ๖) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ๑๐ ตัวบ่งชี้ และ ๗) จริยธรรมทางวิชาการ จำนวน ๑๒ ตัวบ่งชี้ โดยสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำตัวบ่งชี้ ที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้สำหรับการวางแผนเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาร่างยุทธศาสตร์การดำเนินการบนพื้นฐาน ๗ องค์ประกอบ ๖๓ ตัวบ่งชี้ กำหนดค่าน้ำหนักตามความเหมาะสม ตรวจสอบติดตามภายในและจัดทำรายงานการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบัน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ Corporate Social Responsibility : CSR หรือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถแสดงออกได้ในหลากหลายรูปแบบ หลากหลายนุ่มนอง ทั้งในลักษณะของ

^{๒๖}จอย ทองหล่อมสี, “การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

รูปธรรมและนามธรรม แล้วแต่การแสดงออกขององค์กรในรูปแบบ ลักษณะต่างๆ ตลอดจนทั้งลักษณะและกลไกของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมจากนโยบายสู่การปฏิบัติ เป็นไปในลักษณะของการสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กร โดยเฉพาะในองค์กรเอกชน หรือองค์กรธุรกิจ พบว่า การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นภารกิจที่องค์กร พยายามกระทำในลักษณะต่างๆ เพื่อเป็นแสดงการมีส่วนร่วมในสังคม ออกมาในรูปแบบของกิจกรรม การบริจาค การสร้างการมีส่วนร่วมในสังคมและชุมชน รวมทั้งทางด้านการจัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาเป็นกรอบแนวทางในการวิเคราะห์ กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิต่อไป

๑.๗ วิธีการดำเนินการวิจัย

สารนิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามลำดับดังต่อไปนี้

๑.๗.๑ ศึกษาข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกและเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา หนังสือ ข้อเขียนงานวิจัยและบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามหลักพระพุทธศาสนาและแนวคิด ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในยุคปัจจุบัน

๑.๗.๒ ศึกษาวิเคราะห์ อธิบาย ตีความและเปรียบเทียบประเด็นสาระสำคัญที่ต้องการแสดงตามกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ที่กำหนดไว้

๑.๗.๓ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview)

๑.๗.๔ สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ได้ มาสรุปผลการศึกษาวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ตามลำดับและนำเสนอผลการสรุปการวิจัยต่อไป

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

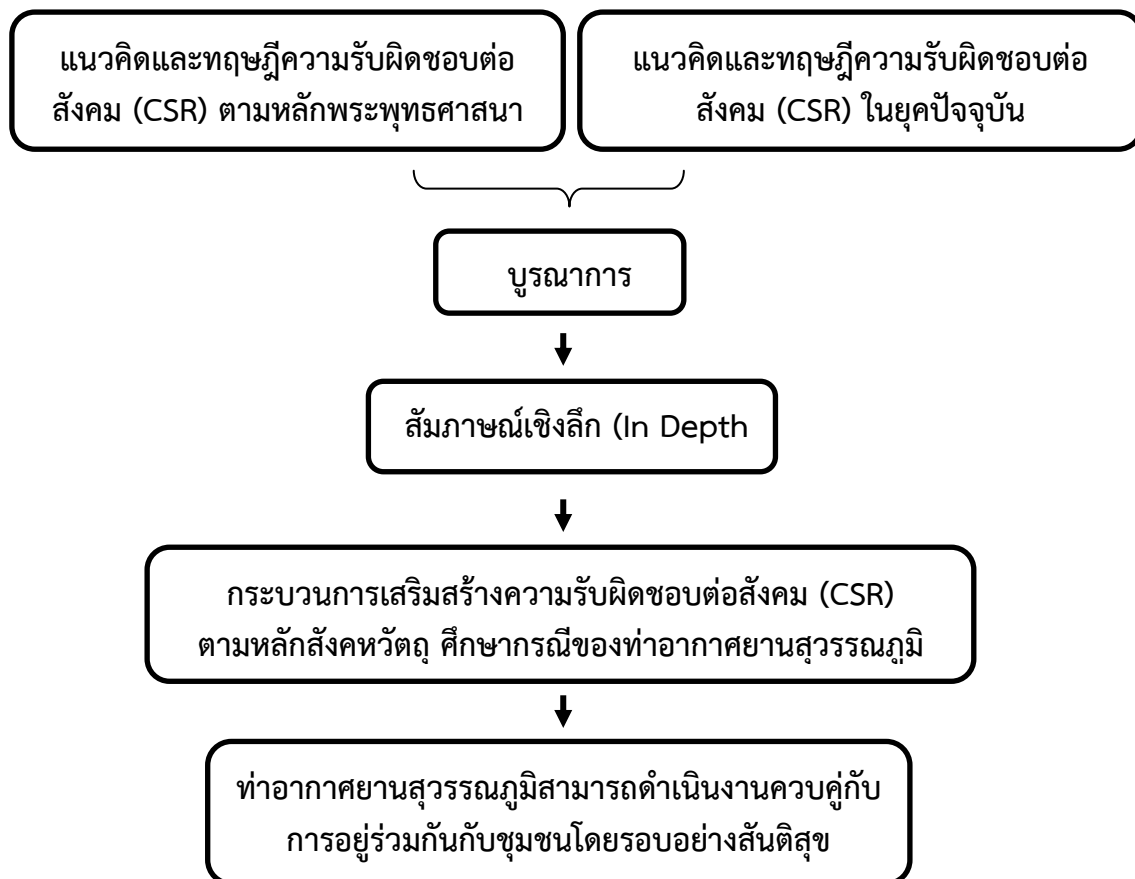
๑.๘.๑ ได้ทราบแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในยุคปัจจุบัน

๑.๘.๒ ทำให้เข้าใจกระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

๑.๘.๓ ทำให้ได้แนวทางและองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เพื่อให้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิสามารถดำเนินงานควบคู่กับการอยู่ร่วมกันกับชุมชนโดยรอบอย่างสันติสุข

๑.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

แผนภูมิที่ ๑.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๒

แนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) โดยจะนำเสนอในประเด็น ได้แก่ ความเป็นมา นิยาม ความหมาย ความสำคัญ หลักการ รูปแบบ ประเภทความรับผิดชอบต่อสังคมและสรุป ดังจะได้อธิบายในรายละเอียดต่อไป

๒.๑ ความเป็นมาของความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการประชุมระดับโลก (earth summit) ครั้งแรกที่กรุงริโอเดจาเนโร ในปี ค.ศ. 1992 ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างก็เริ่มต้นตัวกับทิศทางใหม่ของการพัฒนา นั่นคือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (sustainable development) ซึ่งเป็นการเรียกร้องที่ให้เกิดการพัฒนาโดยรวม ความเอาใจใส่ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกเหนือแต่การมุ่งเน้นเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว การพัฒนาที่รวมถึง “ความรับผิดชอบต่อสังคมเชิงบริษัท” หรือ “Corporate Social Responsibility” ได้ทวีความเข้มข้นและจริงจังเมื่อองค์การความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้บรรจุเรื่อง CSR ไว้ในแนวทางปฏิบัติสำหรับวิสาหกิจข้ามปี ในปี ๒๕๔๓ โดยไม่เพียงแต่เสนอแนะให้วิสาหกิจข้ามชาติคำนึงถึง CSR ในองค์การเองแล้ว ยังเสนอในวิสาหกิจเหล่านี้ติดต่อค้าขายกับเฉพาะคู่ค้าที่มี CSR เช่น เดียวกัน ด้วยเหตุนี้ ธุรกิจใดที่ไม่มี CSR เช่น การผลิตที่สร้างปัญหาให้กับสิ่งแวดล้อม การใช้แรงงานเด็กอย่างไม่เป็นธรรม ผลิตภัณฑ์ที่สร้างปัญหาต่อสังคมจะไม่สามารถติดต่อค้าขายกับวิสาหกิจที่มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศสมาชิก OECD ได้อีกต่อไป แม้ว่าธุรกิจส่วนหนึ่งจะยอมรับแนวคิด CSR ไปปฏิบัติ จากภาวะจำยอมที่ดูเหมือนเป็นกระแสผลักดันด้านลบ แต่ธุรกิจอีกส่วนหนึ่งกลับยินดีที่จะทำ CSR โดยสมัครใจ เนื่องจากกระแสผลักดันด้านบวกจากกองทุนประเภทต่างๆทั่วโลก ที่ต้องการลงทุนและส่งเสริมวิสาหกิจที่มี CSR ซึ่งปัจจุบัน กองทุนประเภทนี้ มีอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็วมาก เช่น ในสหรัฐอเมริกา มีอัตราเติบโตเฉลี่ยเงินลงทุนที่ร้อยละ ๒๒ ต่อปี ในอังกฤษมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ ๔๙ ต่อปี^๑

กระแสแนวโน้มของความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เริ่มตั้งแต่มีกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) และการแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้งการค้าเสรี (บริษัทข้ามชาติ) จึงต้องมีการเปิดเผยข้อมูลและการให้ความสำคัญกับสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ เช่น ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือ การบังคับใช้กฎหมายจากภาครัฐ รวมทั้งแนวคิดในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน

---

^๑พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, “รูปธรรมของความพอเพียงในธุรกิจ พอเพียงภิวัตน์”, กรุงเทพธุรกิจ, วันที่ ๙ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๐.

(Sustainable Development, SD) กระแสที่ผลักดันให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility :SR) เนื่องจากปัจจุบันโลกเปิดเสรีทางการค้าแต่ในแง่ของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ อาจยังไม่ครอบคลุมหรือเพียงพอที่จะคุ้มครองให้องค์กรธุรกิจดำเนินการอยู่ภายใต้จรรยาบรรณที่ดี ดังนั้นหากภาคธุรกิจมีผู้นำที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมก็จะเป็นตัวสร้างกระแสความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ให้เกิดขึ้น อุดช่องโหว่ที่ฝ่ายรัฐบาลเข้าไปดูแลไม่ถึง ฉะนั้นโลกาภิวัตน์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดี トラบเท่าที่บริษัทดำเนินการด้วยความรับผิดชอบต่อ^๒ สามารถอธิบายความเป็นมาของความรับผิดชอบต่อสังคมได้ดังนี้

๒.๑.๑ ความรับผิดชอบต่อสังคมเกิดขึ้นจากกระแสสากล

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม เริ่มต้นจากการประชุมสุดยอดระดับโลกด้านสิ่งแวดล้อม (Earth Summit) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ และได้มีการประกาศทิศทางใหม่ของการพัฒนาให้เป็น “การพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ Sustainable Development ที่ต้องคำนึงถึงปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น ปัญหาโลกร้อน ภัยพิบัติทางธรรมชาตินอกเหนือจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ดังเช่น คำกล่าวของ Bjorn Stigson ประธานสภาธุรกิจโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Business Council Sustainable Development หรือ WBCSD) ที่ว่า “ธุรกิจไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ในสังคมที่ล้มเหลว” (Business cannot succeed in a society that fails) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ กระแสแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม มีพัฒนาการชัดเจนมากขึ้น เมื่อนายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติในเวลานั้น ได้ออกมาเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจและกิจการต่างๆ ทั่วโลกแสดงความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก (Good Global Citizenship) รวมทั้งประกาศ “The UN Global Compact” เพื่อใช้เป็นกรอบดำเนินการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับองค์กรธุรกิจ ในปีต่อมา องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) ได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับบริษัทข้ามชาติ (The OECD Guidelines for Multinational Enterprises) เสนอแนะให้บริษัทข้ามชาติของประเทศสมาชิก OECD นำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมไปปฏิบัติและให้ติดต่อกับหน่วยงานเฉพาะกับคู่ค้าที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมเท่านั้น

ต่อมาในการประชุม World Economic Forum ณ เมืองดาวอส ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในปี พ.ศ.๒๕๔๕ ที่ประชุมได้มีมติ (“Joint CEO Statement”) ยอมรับคุณค่าและความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมโดยประกาศจัดตั้ง Global Corporate Citizenship Initiative (GCCII) ขึ้นเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจ ในการนำหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมไปปฏิบัติให้เป็นส่วนหนึ่งของภารกิจหน้าที่และกลยุทธ์ในการดำเนิน

^๒ องค์กรโกลาเม และลอเรนซ์ แวน เดน มิเวเซนเบิร์ก, *วิถีแห่งผู้นำ (The Leader's Way)*, แปลโดย สมณ สุวรรณรัตน์, (กรุงเทพมหานคร: เนชั่นบุ๊คส์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๘๕.

กิจการเพื่อผลกำไรและการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนของกิจการเองรวมถึงผู้มีส่วนได้เสีย สังคมและสิ่งแวดล้อม^๓

ปัจจุบันองค์การต่างๆ หันมาให้ความสำคัญกับกระแสของปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมเนื่องจากปัญหาทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) โดยเฉพาะในองค์การภาคธุรกิจที่ออกมาดำเนินการในเรื่องนี้กันอย่างจริงจัง โดยกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นพัฒนามาจากแนวคิดของประเทศตะวันตกที่มองว่าการดำเนินธุรกิจขององค์การต่างๆ ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก^๔

๒.๑.๒ ความรับผิดชอบต่อสังคมเกิดขึ้นจากมาตรฐานสากล (ISO 26000)

โดยกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นพัฒนามาจากแนวคิดของประเทศตะวันตกที่มองว่าการดำเนินธุรกิจขององค์การต่างๆ ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก หน่วยงานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลหลายแห่ง ได้จัดทำแนวทางการดำเนินกิจการที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม หนึ่งในนั้นคือ องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (The International Organization for Standardization หรือ ISO) ซึ่งพัฒนามาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม หรือมาตรฐาน ISO 26000 Social Responsibility และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ISO 26000 เสนอแนะแนวทางสำหรับกิจการทุกประเภทของประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้ดำเนินกิจการในทุกกระบวนการด้วยรูปแบบที่รับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มมากขึ้นอย่างครอบคลุมผลกระทบของกิจการที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การเคารพสิทธิมนุษยชนและผลประโยชน์ผู้มีส่วนได้เสีย เป็นต้น^๕ ISO 26000 เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน (Guidance) ที่ให้ข้อเสนอแนะแสดงหลักการและวิธีการของความรับผิดชอบต่อสังคมที่กิจการพึงปฏิบัติ ซึ่งกิจการสามารถนำมาประยุกต์ด้วยความสมัครใจโดยไม่มีการตรวจสอบหรือให้การรับรองแต่อย่างใด เนื่องจากไม่ใช่ข้อกำหนด (Requirements) แต่เป็นเอกสารให้คำแนะนำ (Guidance Document) และหลักการตลอดจนแนวปฏิบัติของความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจ โดยไม่มีการบังคับใช้ และไม่มีข้อกำหนด เพื่อนำไปใช้ในการรับรอง (Certification) ดังเช่น มาตรฐาน ISO 9000 และ ISO 14000 อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ามาตรฐาน ISO 26000 จะไม่มีผลบังคับให้ทุกองค์กรต้องปฏิบัติตาม แต่องค์กรในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะองค์กรระดับการค้ำระหว่างประเทศ

^๓สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, แนวทางรับผิดชอบต่อสากลของกิจการ, มัชฌิมา กุญชร ณ อยุธยา และณัฐศิริ บุญชวน บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: เมจิกเพรส, ๒๕๕๕), หน้า ๑๓-๑๔.

^๔สานิตย์ หนูนิล, “บทบาทหน่วยงานทรัพยากรมนุษย์ในงานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร”, วารสารสหศาสตร์ปริทัศน์ ชลบุรี, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (ตุลาคม ๒๕๕๓ - มกราคม ๒๕๕๔) : ๑.

^๕สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, แนวทางรับผิดชอบต่อสากลของกิจการ, หน้า ๑๗.

จำเป็นต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น CSR จึงไม่
เป็นเพียงแนวคิดหรือแนวปฏิบัติอีกต่อไป แต่จะยกระดับขึ้นเป็นมาตรฐาน ISO 26000^๖

การเตรียมความพร้อมขององค์กรเพื่อรองรับมาตรฐาน ISO 26000 จึงต้องเริ่มต้น
จากการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมที่ถูกต้องตรงกันใน
ประเด็นต่างๆ และสามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการดังนี้ ความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่
เกิดขึ้นต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการกระทำหรือการตัดสินใจขององค์กรนั้นๆ
โดยแสดงถึงความโปร่งใสและมีจรรยาบรรณ พฤติกรรม กิจกรรมขององค์กร รวมไปถึงสินค้า
และบริการจะต้องมีลักษณะ ดังนี้^๗

- ๑) สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและสวัสดิภาพสังคม
- ๒) สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ถือประโยชน์
- ๓) เป็นไปตามกฎหมายที่บังคับใช้และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล
- ๔) สามารถนำมาบูรณาการกับทั้งองค์กรได้

มาตรฐานดังกล่าวเป็นข้อแนะนำ หลักการและวิธีการของความรับผิดชอบต่อสังคม
ที่องค์กรพึงปฏิบัติด้วยความสมัครใจ ทุกองค์กรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยสมัครใจและ
ไม่ใช่มาตรฐานเพื่อการรับรองประกอบด้วย ๗ หลักการ (7 SR Principles) ได้แก่

- ๑) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability)
- ๒) ความโปร่งใส (Transparency)
- ๓) ความประพฤติเชิงจริยธรรม (Ethical behavior)
- ๔) การเคารพในผลประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Respect for stakeholder interests)
- ๕) การเคารพต่อหลักนิติธรรม (Respect for the rule of law)
- ๖) การเคารพต่อพฤติกรรมที่เป็นบรรทัดฐานระหว่างประเทศ (Respect for international norms of behavior)
- ๗) การเคารพต่อสิทธิมนุษยชน (Respect for human rights)^๘

นอกจากหลักการทั้ง ๗ ประการแล้ว ในการประกอบธุรกิจจะต้องคำนึงในสิ่งที่จะ
ต้องรับผิดชอบต่อ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการ

^๖นิภา วิริยะทิพัฒน์, “ก้าวทันกระแส CSR: ความพร้อมสู่มาตรฐาน ISO 26000”, วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๒), หน้า ๑๙๕-๑๙๖.

^๗สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม,
(กรุงเทพมหานคร: สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ๒๕๕๐), หน้า ๘.

^๘อนันต์ สุวรรณपाल และคณะ, “เอกสารรายงานสรุปการไปเข้าร่วมประชุม ISO/TMB/WG SR
ครั้งที่ ๖ พิจารณาร่าง ISO 26000 มาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม” ระหว่างวันที่ ๓๐ สิงหาคม -
๕ กันยายน ๒๕๕๑ ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศชิลี, หน้า ๒.

ผลจากการประชุมพิจารณาร่าง ISO 26000 มาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ใน พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ กรุงซานติอาโก ประเทศชิลี ได้กำหนดมาตรฐานประกอบด้วยประเด็นหลัก ๗ ด้านของความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่

๑) ธรรมาภิบาลขององค์กร องค์กรวางระบบการบริหารจัดการและกำกับดูแลองค์กรที่มีประสิทธิผล ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติตามกฎหมาย ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ ความโปร่งใส ดำเนินงานอย่างมีจริยธรรม และยอมรับบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๒) สิทธิมนุษยชน องค์กรปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสิทธิมนุษยชนและเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยยึดแนวปฏิบัติพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน การไม่เลือกปฏิบัติ การจัดการความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนและหลีกเลี่ยงการเป็นพันธมิตรกับองค์กรที่จะนำไปสู่การกระทำผิด

๓) ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน องค์กรปฏิบัติต่อผู้ใช้แรงงานอย่างเป็นธรรม พิจารณาถึงการจ้างงาน และความสัมพันธ์ของการจ้างงาน แบบนายจ้างกับลูกจ้างที่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน การกำหนดเงื่อนไขในการทำงาน และการคุ้มครองทางสังคมด้วยความยุติธรรม การให้ความสำคัญกับการसानเสวนา สุขภาพ ความปลอดภัยในการทำงาน และการพัฒนาบุคลากร

๔) สิ่งแวดล้อม (Environment) องค์กรปฏิบัติงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักการแจ้งเตือนล่วงหน้า เพื่อคุ้มครองและปกป้องสิ่งแวดล้อม ใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จัดการปัญหาจากการผลิตสินค้าและบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน

๕) การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices) องค์กรต่อต้านการคอร์รัปชันและการรับสินบน สนับสนุนการแข่งขันที่เปิดกว้างและเป็นธรรม เคารพในสิทธิทางทรัพย์สิน

๖) ประเด็นด้านผู้บริโภค (Consumer Issues) ผู้บริโภคควรได้รับข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้อง องค์กรมีความรับผิดชอบต่อกลไกการเรียกคืนสินค้าปกป้องสุขภาพ ความปลอดภัย และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภค ตลอดจนการสนับสนุนการบริโภคอย่างยั่งยืน

๗) การพัฒนาสังคม (Social Development) องค์กรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรม และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม บรรเทาความยากจนและความหิวโหย ตลอดจนส่งเสริมสุขอนามัยที่ดี^๙

มาตรฐาน ISO 26000 ครอบคลุมถึงประเด็นหลัก ๗ ด้านที่ประกอบกันเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจต่อประเด็น CSR และช่วยตอบสนองต่อความคาดหวังที่สูงขึ้นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อองค์กรซึ่งองค์กรทุกรูปแบบและทุกขนาด

^๙ดูรายละเอียดในสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม, หน้า ๑๓-๖๕.

สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับแต่ละองค์กร โดยขึ้นอยู่กับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม กฎหมาย ลักษณะขององค์กร สภาพทางเศรษฐกิจ และกระแสโลกาภิวัตน์^{๑๐}

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibility หรือ CSR) และการปฏิบัติตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการฉบับนี้ มีการนำหลักการ (Principles) นโยบาย (Policies) แนวปฏิบัติ (Practices) แนวทาง (Guidelines) ของกิจการต่างๆ ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล พร้อมทั้งหลักธรรมของศาสนา มาแสดงให้เห็นความสำคัญและวิธีการประยุกต์ใช้ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการกำหนดกลยุทธ์ที่จำเป็นในทุกกระบวนการของการประกอบกิจการ ทั้งภาคธุรกิจหรือกิจการที่มีใช้ภาคธุรกิจ ให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมได้ชัดเจนและละเอียดมากขึ้น ทำให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อกิจการโดยตรงและต่อสังคม ผ่านกิจกรรมที่จัดทำขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดและนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขควบคู่กับการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Creation) ให้แก่กิจการไปพร้อมกับผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน สังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งในที่สุดย่อมเป็นผลดีต่อความเจริญเติบโตของกิจการและประเทศชาติที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง^{๑๑}

๒.๒ นิยามและความหมายความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)

องค์กรธุรกิจที่ดำเนินงานในศตวรรษที่ ๒๑ ต่างถูกกระแสสังคมเรียกร้องให้องค์กรต้องดำเนินงานบนพื้นฐานของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมนอกเหนือไปจากการดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไร อย่างไรก็ตามการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจบนพื้นฐานของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เริ่มเป็นที่รู้จักตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1900 องค์กรภาคธุรกิจต่างหันมาสนใจกิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)

CSR เป็นคำย่อจากภาษาอังกฤษว่า Corporate Social Responsibility (CSR) หรือ บรรษัทภิบาล หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กร ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในองค์กรและในระดับใกล้และไกล ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข หากพิจารณาแยกเป็นรายคำศัพท์ คำว่า Corporate มุ่งหมายถึงกิจการที่ดำเนินไปเพื่อแสวงหากำไร (หมายรวมถึงองค์กรประเภทอื่นได้ด้วย) ส่วนคำว่า Social ในที่นี้ มุ่งหมายถึงกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กันหรือมีวิถีร่วมกันทั้งโดยธรรมชาติหรือโดยเจตนา รวมถึงสิ่งมีชีวิตอื่นและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบรอบประกอบและคำว่า Responsibility มุ่งหมายถึงการยอมรับทั้งผลที่ไม่ดีและผลที่ดีในกิจการที่ได้ทำลงไปหรือที่อยู่ในความดูแลของกิจการนั้นๆ ตลอดจนการรับภาระหรือเป็นธุระดำเนินการป้องกันและปรับปรุงแก้ไขผลที่ไม่ดี รวมถึงการสร้างสรรค์และ

^{๑๐} นิภา วิริยะพิพัฒน์, “ก้าวทันกระแส CSR: ความพร้อมสู่มาตรฐาน ISO 26000”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, หน้า ๑๙๘.

^{๑๑} สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, แนวทางรับผิดชอบต่อสากลของกิจการ, หน้า ๑๑-๑๒.

บำรุงรักษาผลที่ดีซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่างๆ^{๑๒} ซึ่งปัจจุบันมีนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ นิยามความหมายของกิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ไว้ต่างๆ ดังนี้

สภาธุรกิจโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (WBCSD) นิยามว่า CSR คือ คำมั่นของบริษัทที่จะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนโดยทำงานร่วมกับลูกจ้างและครอบครัวของพวกเขา ชุมชน และสังคมโดยกว้างขวาง เพื่อจะพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของสังคมโดยรวม”^{๑๓}

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (IISD) นิยามไว้ว่า CSR เป็นแนวคิดที่บริษัทจะบูรณาการงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้าไปในกิจการ และการปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) โดยสมัครใจ เป็นการส่งเสริมวิสัยทัศน์ของการดำเนินธุรกิจ นอกเหนือจากผู้ถือหุ้นและนักลงทุนที่หลากหลาย พื้นที่สำคัญของปัญหาจะป้องกันสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดีของพนักงาน ชุมชน และสังคมทั่วไป ทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต^{๑๔} โดยมุ่งให้การให้ประโยชน์กับคน ชุมชนและสังคม นอกจากนั้นยังเป็นเรื่องของบทบาทขององค์กรธุรกิจ โดยจะต้องทำด้วยความสมัครใจและผู้บริหารจะต้องมีบทบาทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ โดยสามารถวัดผลได้ใน ๓ มิติ คือ การวัดผลทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน^{๑๕}

องค์การเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (UNIDO) นิยามไว้ว่า CSR เป็นแนวคิดการจัดการที่มุ่งให้บริษัทดำเนินธุรกิจกับความห่วงใยต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลาย เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ จัดหาผู้รับผิดชอบ มาตรฐานแรงงานและความปลอดภัยในการทำงาน ผสานความสัมพันธ์ของพนักงานและชุมชน ที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามความหลากหลายของประโยชน์แข่งขัน เช่น เงินทุนและการตลาด ยอดขาย กำไรเพิ่มขึ้น เป็นต้น^{๑๖}

ยูน เฮียว วัน นำเสนอไว้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เป็นแนวคิดที่ว่า บริษัทธุรกิจมีหน้าที่รับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ในทุกด้าน ดังนั้นในกระบวนการตัดสินใจทางนโยบาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงมีความหมายกว้างกว่าฝ่ายบริหารของบริษัท ลูกจ้างและลูกค้า โดยรวม ถึงคนในชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของ

^{๑๒}สถาบันไทยพัฒนา มุขนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
http://www.thaicr.com/2006/03/blog-post_20.html.

^{๑๓}WBCSD, *CSR: Meeting changing expectations*, (Geneva, Switzerland: WBCSD, 1999), p. 3.

^{๑๔}IISD. *Corporate social responsibility (CSR)*. [Online]. Source: <http://www.iisd.org/business/issues/sr.aspx> [Mar. 09, 2001].

^{๑๕}International Institute for Sustainable Development. *CSR Guidance*. [Online]. Source: <http://www.iisd.org/standards/csr.asp>. [Mar. 09, 2011].

^{๑๖}UNIDO. *What is CSR?*. [Online]. Source: <http://www.unido.org/en/what-we-do/trade/csr/what-is-csr.html> [Mar. 09, 2011].

บริษัทและโรงงาน ด้วยความรับผิดชอบทางสังคมของบริษัท มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับหลักการเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเสนอว่าบริษัทไม่ควรคำนึงถึงแต่ปัจจัยทางการเงินหรือเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงมิติทางด้าน สังคม สิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจของบริษัท มีการสร้างและการทำให้การพัฒนาที่มีความยั่งยืนเพื่อลดปัญหาความยากจน การสร้างมาตรฐานการดำรงชีวิตที่มีความเท่าเทียม เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน เพื่อการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความยั่งยืน^{๑๗}

ฟิลิป โคทเลอร์และ แนนซี ลี (Kotler and Lee) นิยามไว้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (CSR : Corporate Responsibility) มีจุดเริ่มต้นจากสภาธุรกิจโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสะท้อนถึงความสำคัญของสภาพัฒนาเศรษฐกิจ ที่มุ่งหมายให้การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจ และดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักจริยธรรม การกำกับดูแลที่ดี เพื่อนำไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ทั้งนี้การปฏิบัติตามนิยาม CSR ที่สามารถยกระดับตนเองไปสู่ความยั่งยืนได้เป็นผลสำเร็จโดยไม่ผิดศีลธรรม จริยธรรม ไม่เบียดเบียนทุกฝ่าย สามารถสร้างสรรค์ความสุขที่แท้จริงให้กับตนเอง ธุรกิจ รวมทั้งสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม^{๑๘}

อวิง อีพี นิยามไว้ว่า CSR เป็นความพยายามขององค์กรเพื่อให้บรรลุความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากการบริจาคเพื่อการกุศล (Philanthropy) และการปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง (Legal Compliance)^{๑๙}

แคโรล อาชีร์ปี นิยามไว้ว่า CSR เป็นความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย ด้านจรรยาบรรณและการกุศลในรูปแบบต่างๆ กล่าวคือ เป็นการดำเนินกิจกรรมที่จะนำมาซึ่งผลกำไร โดยถูกต้องตามกฎหมาย ตามหลักจรรยาบรรณและการช่วยเหลือสังคม^{๒๐}

อเล็กซานเดอร์ ดาห์ลรูด นิยามไว้ว่า CSR เป็นการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ที่มีการเกี่ยวข้องกับรัฐ เจ้าของกิจการ ลูกค้า นักลงทุนต่างชาติ เนื่องจากโลกาภิวัตน์ บริบทในการดำเนินธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวอย่างรวดเร็วมากขึ้น นอกจากก่อนหน้านี้กำหนดรูปแบบ การพัฒนาและใช้กลยุทธ์ทางธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตในชุมชน จริยธรรมที่ดีงามและสิ่งแวดล้อม จุติร่วมที่

^{๑๗} ยูน เฮียว วัน, CSR กับแรงงานสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ตามหลักมาตรฐานสากล, อรัญญา ภคภัทร (ผู้แปล), (สระบุรี: ศูนย์ศึกษาแรงงาน, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖.

^{๑๘} Kotler Philip and Lee Nancy, **Corporate social responsibility: doing the most good for your company and your cause**, 10th ed., (New Jersey: John Wiley & Sons, 2005), p.๓.

^{๑๙} Ewing, A. P., "Corporate Responsibility". In **Reputation Management**. 2nd ed., Doorley & H. F. Garcia, eds. (New York: Routledge, 2001), p. 338.

^{๒๐} Carroll, Archie B., "The Pyramid of CSR: Toward the Moral Management of Organization Stakeholder", **Business Horizons**, Vol. 34 No. 4, (July–August 1991) p. 39–48.

สำคัญของ CSR มักจะประกอบไปด้วย ๕ มิติ ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรม CSR ขององค์กร^{๒๑}

เครือข่ายธุรกิจร่วมรับผิดชอบต่อสังคมไทย นิยามว่า “บรรษัทภิบาล หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กร ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระดับใกล้ และไกล ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข”^{๒๒}

สถาบันไทยพัฒนาของประเทศไทย นิยามว่า CSR คือ การดำเนินกิจกรรมภายใน และภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม ทั้งในระดับใกล้ (ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับ องค์กร เช่น ลูกค้า คู่ค้า ครอบครัว พนักงาน ชุมชนท้องถิ่นที่องค์กรตั้งอยู่) และระดับไกล (ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรทางอ้อม เช่น คู่แข่งขันทางธุรกิจ ประชาชนโดยทั่วไป) ด้วยการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันใน สังคมอย่างเป็นปกติสุข^{๒๓}

สุนิตย์ เชมษฐา นิยามว่า Corporate Social Responsibility (CSR) หรือ ที่เรียก ภาษาไทยว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ หมายถึงการดำเนินธุรกิจภายใต้หลักจริยธรรม และการกำกับที่ดี ควบคู่ไปกับการใส่ใจดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนากิจการอย่างยั่งยืน^{๒๔}

SCG นิยามว่า CSR หรือ การบำเพ็ญตนในฐานะพลเมืองดีของสังคมของบริษัทห้างร้านต่างๆ ได้พัฒนาจากการเป็นแค่การบริจาคเพื่อสาธารณกุศล สู่กิจกรรมรูปแบบใหม่ๆ ที่มุ่งตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของสังคม โดยอาศัยองค์ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่มีในองค์กร ตอบสนองวิสัยทัศน์ของบริษัท มีการวางแผนที่รอบคอบและเป็นกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมทั้งจากพนักงานในองค์กร รวมถึงชุมชนและประชาชนในวงกว้าง^{๒๕}

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร นิยามว่า CSR คือ การทำธุรกิจที่ไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนผู้อื่นในสังคม ไม่ว่าจะเป็นใครหรือเมื่อใด ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งหลักการของ CSR ไม่สนับสนุนการริบเร่งสร้างความสะดวกสบายของธุรกิจ หรือการมุ่งแสวงหาผลกำไรสูงสุดโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น แต่ CSR เป็นเครื่องมือในการบริหารที่ได้รับความเชื่อมั่นว่าจะ

^{๒๑}Dahlsrud Alexander, “How Corporate Social Responsibility is Defined: An Analysis of 37 Definitions”, **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**, Volume 15 Issue 1 (January-February 2008) : 5-6., p.1-13.

^{๒๒}เครือข่ายธุรกิจร่วมรับผิดชอบต่อสังคมไทย. **ซีเอสอาร์ (CSR)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://thaicsr.blogspot.com/2006/03/blog-post_20.html. [๑ ตุลาคม ๒๕๕๗].

^{๒๓}<http://www.csri.or.th/knowledge-csr-defination> [๑ ตุลาคม ๒๕๕๗].

^{๒๔}สุนิตย์ เชมษฐา, ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓), หน้า ๕-๖.

^{๒๕}ดูรายละเอียดใน SCG, **CSR ด้วยหัวใจ ใคร ๆ ก็ทำได้**, (กรุงเทพมหานคร: SCG, ๒๕๕๓), หน้า

สามารถช่วยให้องค์กรธุรกิจดำเนินกิจการให้เจริญเติบโตได้อย่างมั่นคงไปพร้อมๆ กับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของผู้คน ชุมชนและความยั่งยืนของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทั้งหลักการเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏเด่นชัดขึ้นในประเทศไทย โดยเป็นทั้งกระบวนการและเป้าหมายที่จะทำให้เกิดคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม^{๒๖}

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ได้นำเสนอไว้ว่า การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันสิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility หรือ CSR) ซึ่งแต่ละองค์กรอาจมีความแตกต่างกัน ทั้งในแง่ของความเชื่อ มุมมองและการกระทำ บางองค์กรอาจมองว่า CSR เป็นเพียงการคืนกำไรสู่สังคมในฐานะพลเมืองดี แต่บางแห่งกลับมองว่า CSR เป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งในการบริหารจัดการองค์กรที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน^{๒๗}

หากพิจารณาจากนิยามต่างๆ ข้างต้นจะสะท้อนให้เห็นถึงทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลัง CSR ได้แก่ ทฤษฎีด้านเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีด้านสังคมศาสตร์และทฤษฎีนิติศาสตร์ Yuan and Ning^{๒๘} ระบุรายละเอียดในแต่ละทฤษฎีไว้ ดังนี้

Economic basis of CSR คือ องค์กรประเภทธุรกิจหรือบริษัทก่อตั้งด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจเป็นประการสำคัญ โดยมีเป้าหมายแสวงหากำไรจากการดำเนินงาน หากพิจารณาในแง่ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ซึ่งเป็นสิ่งที่ธุรกิจควรปฏิบัติในการดำเนินงาน นักวิชาการในสายเศรษฐกิจมองว่าธุรกิจจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมอันเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ในการรักษาผลกำไรที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งนี้จากงานวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมกับการดำเนินงานขององค์กรในเชิงเศรษฐศาสตร์ พบความสัมพันธ์ในเชิงบวกซึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่าผลกำไรของธุรกิจส่วนหนึ่งมาจากการดำเนินงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม

จากข้อความในเบื้องต้น สามารถสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) หรือ บรรษัทภิบาล หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในองค์กรและในระดับใกล้และไกล รวมถึงคนในชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัท โดยมุ่งหมายให้การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจ ดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักจริยธรรม การกำกับดูแลที่ดีในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

^{๒๖}พระมหาสุหิตย์ อาภากรโ (อบอูน), CSR: บทบาทและความสัมพันธ์กับองค์กรพระพุทธศาสนา, พระพุทธศาสนากับจริยศาสตร์, รวมบทความวิชาการทางพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๑.

^{๒๗}สุเมธ ตันติเวชกุล, “ค่านิยม”, ใน SCG, CSR ด้วยหัวใจ ใคร ๆ ก็ทำได้, (กรุงเทพมหานคร: SCG, ๒๕๕๓), หน้า ๘.

^{๒๘}Yuan,Z and Ning,L.Reflections on some basic theories of corporate social responsibility, Available from www.nuigalway.ie/sites/eu-china.../zhang%20shiyuan-eng.doc.

๒.๓ ความสำคัญของ CSR

กระแสการเรียกร้องทั้งในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่ต้องการการดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมประกอบกับการดำเนินงานขององค์กรภาคธุรกิจในฐานะที่เป็นพลเมืองของสังคมเช่นเดียวกับปัจเจกบุคคลซึ่งต้องมีหน้าที่ช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไปในทางที่ดีขึ้นด้วยในขณะเดียวกันองค์กรภาคธุรกิจก็จำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากสาธารณชน ดังนั้นการดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเป็นเสมือนหนึ่งกฎเกณฑ์ของการได้รับการยอมรับจากสาธารณชนและสังคมส่งผลให้ในปัจจุบันองค์กรภาคธุรกิจต่างๆ หันมาให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ดังที่ ซามูเอล ซี เซอร์โต (Certo) กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจเอกชน หมายถึง การบริหารจัดการที่เป็นการปกป้องและปรับปรุงสวัสดิการของสังคม (Welfare of Society) โดยรวมและผลประโยชน์ขององค์กร (Interest of Organization)^{๒๙} ผู้บริหารธุรกิจจำนวนมากยังมองไม่เห็นประโยชน์ของ CSR โดยมอง CSR จากกรอบความคิดเรื่องต้นทุน-ผลประโยชน์ระยะสั้น นั่นคือ สนใจเพียงแค่ว่า CSR จะทำให้บริษัทได้รับประโยชน์ตอบแทนอย่างไรในแง่ของการเพิ่มผลกำไรหรือยอดขาย ผู้บริหารอีกจำนวนหนึ่งยังต่อต้าน CSR เพราะเห็นว่าเป็นการเพิ่มต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ ส่งผลทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับบริษัทอื่นได้ ซึ่งแท้จริงแล้วการจัดการด้าน CSR^{๓๐} ที่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดประโยชน์กับธุรกิจอย่างชัดเจนและวัดผลได้ ดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ ประโยชน์ในการเพิ่มความสามารถทางการแข่งขัน

ในประเทศอังกฤษ ๙๒% ของผู้บริโภค เชื่อว่าบริษัทควรมีมาตรฐานแรงงานสำหรับซัพพลายเออร์ด้วย และ ๑๔% กล่าวว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทนำไปสู่การตัดสินใจซื้อสินค้าของตน ซึ่งแนวคิดเช่นนี้กำลังแผ่ขยายไปทั่วโลก ในการวิจัยด้านทัศนคติของผู้บริโภคต่อการรับผิดชอบต่อสังคมโดยบริษัทวิจัย Ipsos MORI ในอังกฤษ ได้ทำการวิจัยกลุ่มคนกว่า ๒๕,๐๐๐ คนใน ๒๖ ประเทศ พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่พัฒนาความคาดหวังและความประทับใจต่อบริษัทต่างๆ จากปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทมากกว่าการสร้างตราสินค้าหรือความสำเร็จทางการเงินของบริษัทนั้นๆ

^{๒๙}Certo, Samuel C., *Modern management : adding digital focus*, 9th ed., (NJ : Prentice Hall, 2003), p. 48.

^{๓๐}สุนิตย์ เจริญฐา, *ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน*, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓), หน้า ๓๑-๓๘.

ในประเทศไทย สถาบันคีนัน^{๓๑} แห่งเอเชียร่วมกับมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริโภคเกี่ยวกับการรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า ๖๐ % เลือกที่จะซื้อสินค้าและบริการจากธุรกิจที่ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยของพนักงานและลูกค้าหรือช่วยระดมทุนเพื่อช่วยเหลือสังคม นอกจากนี้ ๕๙ % ยังแสดงความต้องการที่จะซื้อสินค้าและบริการที่รับผิดชอบต่อสังคมแม้จะต้องจ่ายเงินเพิ่มก็ตาม ๗๓ % จะเลือกซื้อจากบริษัทที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมมากเกินไป และ ๘๗ % ยังจะแนะนำสินค้าบริการที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมให้ครอบครัวญาติพี่น้องอีกด้วย

Michael E. Porter^{๓๒} นักเศรษฐศาสตร์กล่าวไว้ในงานเขียนในนิตยสาร Harvard Business Review ช่วงปี ๒๐๐๖ ว่า CSR คือกุญแจสำคัญในการผลักดันให้องค์กรธุรกิจสามารถสร้างจุดยืนที่พิเศษ ซึ่งยากต่อการเลียนแบบได้ ประเด็นสำคัญคือ การมองหาจุดเชื่อมระหว่างธุรกิจของตนกับประเด็นหรือปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องในเชิงยุทธศาสตร์กับธุรกิจนั้นๆ แล้วเลือกประเด็นทางสังคมที่สำคัญที่สุดในเชิงยุทธศาสตร์กับธุรกิจมาดำเนินการให้เกิดผลประโยชน์ร่วมระหว่างธุรกิจกับสังคมให้ได้ โดยสามารถมองจากห่วงโซ่คุณค่าว่าธุรกิจนั้นทำให้เกิดผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมใดบ้างในการดำเนินกิจการ จากนั้นจึงพัฒนาวิธีการลดผลกระทบและพัฒนานวัตกรรมเพื่อยุติผลกระทบทางลบและสร้างผลทางบวกให้กับสังคมในทุกๆ จุดของห่วงโซ่คุณค่า เช่น การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตไม่ให้อายุของเสียต่อสิ่งแวดล้อมและแปรของเสียเหล่านั้นกลับมาเป็นพลังงานหมุนเวียนอีกด้วย นอกจากนี้ธุรกิจยังต้องมองพลังความเปลี่ยนแปลงในเชิงสังคมและสิ่งแวดล้อมจากภายนอกที่ส่งผลกับพลวัตของธุรกิจ แล้วเลือกที่จะเข้าไปลงทุนพัฒนาให้มีความเปลี่ยนแปลงนั้นๆ กลายมาส่งผลบวกกับธุรกิจให้ได้ในที่สุด เช่น การส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนและสถาบันใกล้เคียงโรงงานเพื่อพัฒนาให้เกิดขึ้นพนักงานที่มีประสิทธิภาพรุ่นใหม่ซึ่งมีความไว้วางใจธุรกิจนั้นๆ จนทำให้ยากต่อการที่คู่แข่งจะมีฐานทรัพยากรบุคคลที่ไหลเข้าสู่ธุรกิจนั้นๆ ได้

๒.๓.๒ ประโยชน์ด้านการบริหารความน่าเชื่อถือ

การบริหารความน่าเชื่อถือเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในธุรกิจ จากการสำรวจผู้บริหารกว่าสี่พันคนในกว่าร้อยประเทศโดยบริษัทที่ปรึกษา McKinsey & Co^{๓๓} พบว่าผู้บริหารกว่าสามในสี่คน (๓๐%) กล่าวว่าสื่อและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ วิพากษ์วิจารณ์ว่าบริษัทของตน ยังไม่

^{๓๑} สถาบันคีนันแห่งเอเชีย, การศึกษาความพร้อมขององค์กรและหน่วยงานในประเทศไทย เพื่อรองรับการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันคีนันแห่งเอเชีย, ๒๕๕๐).

^{๓๒} Michael E. Porter and Mark R. Gramer, "Strategy and Society : The Link Between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility, Harvard Business Review, (December 2006) : 1-9.

^{๓๓} McKinsey & Company, Global survey of business executives. (New York: The McKinsey Quarterly, 2006), pp. 1-10.

สามารถร่วมรับผิดชอบต่อสังคมได้เพียงพอตามความคาดหวัง ซึ่งย่อมส่งผลสำคัญต่อความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ของบริษัทจากการสำรวจการดำเนินงานด้าน CSR ในหลายประเทศพบว่า CSR เป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Asset) ที่สำคัญที่สุดอันหนึ่ง ในช่วงเวลาเพียง ๑๐ ปี จากทศวรรษ ๘๐-๙๐ พบว่ามูลค่าของสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้เป็นตัวขับเคลื่อนมูลค่าของบริษัท จาก ๑๗% ในทศวรรษ ๘๐ เพิ่มขึ้นเป็น ๗๑% ในทศวรรษ ๙๐ ซึ่งความน่าเชื่อถือของบริษัทถูกกำหนดด้วยความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัท (Stakeholders) และยังมีการศึกษาอีกมากมายทั้งในกลุ่มบริษัทที่ปรึกษาและมหาวิทยาลัย ฮาร์วาร์ด ใช้เวลากว่า ๔๑ ปี ที่พบว่ามีความเชื่อมโยงที่แข็งแกร่งมากระหว่างความน่าเชื่อถือและความสามารถในการประกอบการของบริษัทโดยบริษัทที่สามารถจัดการความสัมพันธ์และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นองค์รวมได้นั้นจะมียอดขายมากขึ้นถึง ๔ เท่า และการเจริญเติบโตของการจ้างงานมากขึ้นถึง ๘ เท่าเมื่อเทียบกับบริษัทที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้ถือหุ้นแต่เพียงอย่างเดียว ในนิตยสาร Fortune พบว่าความน่าเชื่อถือของบริษัทช่วยเพิ่มระยะเวลาที่บริษัทจะสามารถสร้างผลตอบแทนทางการเงินที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยในอุตสาหกรรมนั้นๆ ได้ต่อเนื่อง

๒.๓.๓ ประโยชน์ในการจัดการความเสี่ยง

ความซับซ้อนของเศรษฐกิจสมัยใหม่นำไปสู่ความเสี่ยงใหม่ๆ ที่ยากจะคาดเดาการจัดการด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล จึงมีความสำคัญมากในการป้องกันปัญหาอันอาจเกิดจากความเสี่ยงที่ควบคุมได้ยาก ทั้งนี้ เป็นเพราะเมื่อธุรกิจสามารถที่จะร่วมรับผิดชอบต่อสังคมได้โดยการร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ (Stakeholders) ในการพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ย่อมจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีที่นำไปสู่ความไว้วางใจกัน ซึ่งเมื่อเกิดสถานการณ์ต่างๆ ขึ้นโดยเฉพาะในสภาวะวิกฤต ความเชื่อใจดังกล่าวย่อมจะทำให้เกิดการสื่อสารทำความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพและได้ผล เช่น ระหว่างธุรกิจผู้บริโภค และหน่วยงานกำกับดูแลต่างๆ ก่อนที่จะนำไปสู่การเผชิญหน้าหรือปัญหาอื่นๆ ที่เกินความควบคุม หรือการลงทุนในการพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพในเชิงสิ่งแวดล้อม ย่อมลดความเสี่ยงต่อปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากความผิดพลาดต่างๆ ในกระบวนการผลิตได้อย่างดี

๒.๓.๔ ประโยชน์ด้านการคัดเลือกและสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

จากการวิจัยในปี ๑๙๙๗ ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า ๔๒% ของผู้ตอบแบบสอบถามจะพิจารณาประเด็นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทในการเลือกสมัครเข้าทำงาน และพนักงานในบริษัทก็ให้ความสนใจด้านการรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท และใช้ปัจจัยนี้เป็นตัวตัดสินใจในการเลือกที่จะทำหรือเปลี่ยนไปทำงานกับบริษัทอื่นที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่า ดังนั้น กิจกรรมด้าน CSR ต่างๆ ของบริษัทย่อมจะส่งผลต่อความพึงพอใจของพนักงานอีกด้วยมิติหนึ่งของ CSR ก็คือการรับผิดชอบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีและการ

แบ่งปันรายได้ที่ยุติธรรมของพนักงานในองค์กร ดังนั้น สวัสดิการหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดการทรัพยากรบุคคลจึงย่อมส่งผลให้พนักงานมีแรงจูงใจที่จะทำงานให้ดีขึ้น อยู่ยาวนานขึ้นและซักชวนเพื่อนและผู้ใกล้ชิดเข้ามาร่วมงานกับองค์กรในที่สุด เช่น กรณีบริษัทผลิตของเล่นเด็กของไทย Wonder World Toy สามารถพัฒนากองทุนกั๊ยมแบบพิเศษเพื่อแก้ปัญหาหนี้สินเรื้อรังในหมู่พนักงานได้สำเร็จ ย่อมจะทำให้พนักงานสามารถลดการพึ่งพาแหล่งกู้เงินนอกระบบ และสร้างระเบียบวินัยการจัดการทางการเงินของตน ซึ่งย่อมเป็นการลดปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตกับพนักงานเอง และย่อมจะส่งผลดีกับบริษัทในที่สุด ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดตัวอย่างหนึ่งเกิดขึ้นที่บริษัทค้ำน้ำมันรายใหญ่ของโลกที่เสียชื่อเสียงจากการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหลังจากเกิดวิกฤต ปรากฏว่าหลังจากนั้นบริษัทไม่สามารถดึงดูดให้ผู้จบการศึกษาใหม่ๆ ที่มีความสามารถเข้ามาทำงานกับบริษัทได้ในช่วงปีที่เกิดเหตุการณ์ เนื่องจากความผิดพลาดในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัทเอง

๒.๓.๕ ประโยชน์ด้านผลประกอบการ และการเข้าถึงเงินทุน

แต่เดิมนักลงทุนจะถูกมองว่าไม่มีศีลธรรม ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมและสังคม แต่จากการวิจัยพบว่าไม่จริงเสียทั้งหมด จากงานเขียน “Built to Last” ของ James C. Collins และ Jerry J. Porras พบว่าเมื่อเทียบ ๑๘ บริษัทที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในระยะ ๕๐ ปีที่ผ่านมา พบว่าสิ่งที่เป็นปัจจัยหลักในการแยกความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ประสบความสำเร็จสูงและต่อเนื่องยาวนานกับบริษัทที่ประสบความสำเร็จบ้างเป็นบางครั้งบางครา คือการที่บริษัทเหล่านี้มีเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมที่ไกลกว่าการมุ่งแสวงหากำไร หรือมีนโยบายที่ชัดเจนด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบในเชิงมูลค่าได้ คือเงินมูลค่า ๑ ดอลลาร์สหรัฐในปี ๑๙๒๖ ในบริษัทที่มีมิติร่วมรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นกิจจะลักษณะ นำมาสู่ผลตอบแทนมหาศาลถึง ๖,๓๕๖ ดอลลาร์สหรัฐในปี ๑๙๙๐ ในขณะที่บริษัทที่มุ่งเน้นเพียงกำไรเป็นหลัก จะมีสถิติความสำเร็จแบบขึ้นๆลงๆและไม่ประสบความสำเร็จในเชิงรายได้สูงเท่ากับบริษัทกลุ่มแรก กล่าวคือ ๑ ดอลลาร์สหรัฐในปี ๑๙๒๖ นำมาสู่ผลตอบแทน ๙๕๕ ดอลลาร์สหรัฐในปี ๑๙๙๐ เท่านั้น จึงจะเห็นได้ว่าบริษัทที่มีเป้าหมายมากกว่าเพียงการสร้างกำไรนั้น สามารถสร้างผลตอบแทนระยะยาวได้สูงถึง ๖ เท่าของบริษัทที่สนใจแต่เรื่องกำไรแต่เพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ การที่ตลาดการเงินการลงทุนมีความสนใจในด้านการลงทุนที่รับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Investing - SRI) ทำให้นักลงทุนทั่วไปตื่นตัวและเห็นประโยชน์ของการลงทุนที่รับผิดชอบต่อสังคม ทั้งประโยชน์ทางสังคมที่จะเกิดขึ้นและประโยชน์ทางการเงิน เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นๆ อย่างกรณี Dow Jones Group Sustainability Index (DJGSI) หรือแม้แต่ FTSE4good ซึ่งเป็นการรวมดัชนีการลงทุนของบริษัทที่มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา พบว่ากลุ่มบริษัทใน DJGSI มีผลประกอบการสูงกว่าบริษัทอื่นๆ ถึง ๓๖.๑% ซึ่งถ้ามองแค่กลุ่มบริษัทด้านพลังงานที่อยู่ใน

กลุ่มดัชนี DJGI เปรียบเทียบกับกลุ่มพลังงานที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่ม จะพบว่ากลุ่มแรกจะมีผลประกอบการสูงกว่ากลุ่มหลังถึงกว่า ๔๕.๓% ดังนั้น SRI จึงมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว และเป็นที่น่าสนใจในหมู่นักลงทุน ที่เล็งเห็นความสำคัญของการรับผิดชอบต่อสังคมในบริษัทอื่นๆ ในประเทศไทย ทั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ต่างมีนโยบายที่จะขับเคลื่อนสนับสนุนให้เกิดการลงทุนที่รับผิดชอบต่อสังคมขึ้นในประเทศไทย ดังจะเห็นจากการที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย^{๓๔} ได้จัดตั้งสถาบัน CSRI (Corporate Social Responsibility Institute) ขึ้นในปี ๒๐๐๗ การสนับสนุนผ่านความพยายามที่จะพัฒนาดัชนีกิจการในตลาดหลักทรัพย์ที่รับผิดชอบต่อสังคม (SRI index) หรือการส่งเสริมให้เกิดกองทุนการลงทุนที่รับผิดชอบต่อสังคม (SRI Funds) ย่อมแสดงให้เห็นว่าตลาดเงินตลาดทุนของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นคล้ายในต่างประเทศที่ธุรกิจซึ่งรับผิดชอบต่อสังคมย่อมสามารถเข้าถึงแหล่งทุนและความสนใจของนักลงทุนได้มากขึ้น

๒.๓.๖ ประโยชน์ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม

บริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถใช้เป้าหมายดังกล่าวส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืนได้ เช่น กลุ่มบริษัทด้านเคมีร่วมมือกับกลุ่มบริษัทด้านเกษตรอุตสาหกรรมในการพัฒนาไฟเบอร์ที่เกิดจากการใช้พลังงานที่นำมาทำใหม่/ใช้ใหม่ได้นำไปสู่การพัฒนาโพลีเมอร์ใหม่ๆ ที่เกิดจากอุตสาหกรรมเกษตร ไปจนถึงการผลิตเส้นใยและเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสามารถลดการใช้พลังงานฟอสซิลและลดการปล่อยสารคาร์บอนไดออกไซด์สู่สิ่งแวดล้อมได้ถึง ๒๐-๕๐% เมื่อเทียบกับวิธีการผลิตแบบเดิมๆ อีกทั้งยังสามารถลดต้นทุนการผลิตสินค้าประเภทดังกล่าวให้ต่ำลงมาก ในขณะที่คุณภาพสินค้าเพิ่มขึ้นนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันและผลกำไรที่เพิ่มขึ้นด้วย ยิ่งไปกว่านั้นการทำ CSR ยังสามารถนำไปสู่การพัฒนาตลาดใหม่ๆ เช่น ตลาดที่ฐานปิรามิด (Bottom of the Pyramid) ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอีกด้วย นอกจากนี้ ธุรกิจที่เน้นประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาโอกาสใหม่ๆ ย่อมสามารถเรียนรู้ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน (Operational Efficiency) โดยการมุ่งเน้นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จทางการเงิน ด้วยการลดการใช้วัตถุดิบ ลดการเกิดของเสียในกระบวนการผลิต ซึ่งจะนำไปสู่การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

๒.๓.๗ การยอมรับของสังคมต่อการดำเนินงานของบริษัท (License to Operate)

ความคาดหวังหรือทัศนคติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท มีผลอย่างมากต่อการยอมรับให้บริษัทดำเนินธุรกิจในสังคมได้ในขณะที่บริษัทที่

^{๓๔} สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ, (กรุงเทพมหานคร: เมจิกเพรส, ๒๕๕๕).

ดำเนินกิจการโดยไม่ใส่ใจสังคมและสิ่งแวดล้อม มักจะพบปัญหาความขัดแย้งอยู่เสมอๆ ทั้งจากประชาชนและกลุ่มต่อต้านต่างๆ แต่เมื่อบริษัทยอมรับฟังเสียงจากประชาชน อันนำไปสู่การเจรจาและปรับปรุงนโยบายของบริษัท บริษัทนั้นๆ มักจะได้รับโอกาสจากประชาชนเสมอในขณะเดียวกัน บริษัทที่ดำเนินกิจการโดยไม่ใส่ใจสังคมและสิ่งแวดล้อมมาแต่ต้องประสบภาวะวิกฤตร้ายแรง บริษัทก็จะมีแนวโน้มที่จะยังคงได้รับโอกาสแก้ตัวจากประชาชนเช่นกัน ที่สำคัญก็คือการที่ธุรกิจซึ่งรับผิดชอบต่อสังคมนั้นย่อมมีโอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกลไกมาตรการตรวจสอบดูแลต่างๆ ของรัฐและประชาสังคมซึ่งย่อมเป็นผลดีกับธุรกิจนั้นๆ ทั้งนี้เพราะในกลุ่มบริษัทที่ไม่สนใจผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมย่อมเสี่ยงที่จะโดนมาตรการต่างๆ ของภาครัฐและประชาสังคมในการห้าม ควบคุมดูแล สินค้าและบริการของตนจนอาจส่งผลเสียหายต่อธุรกิจอย่างรุนแรงในที่สุด

๒.๔ หลักการของความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์กรทั้งหลายที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมควรระลึกถึงหลักการเหล่านี้ คือ

๑) รับผิดชอบต่อผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Accountable) ในการดำเนินการกิจกรรมด้านธุรกิจต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Accountable) โดยตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจและการกระทำของตนที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ยอมรับการถูกตรวจสอบ และรับผิดชอบต่อผลการดำเนินการตามผลการตรวจสอบ รวมทั้งสามารถที่จะตอบคำถามจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้องได้

๒) โปร่งใสในการตัดสินใจและกิจการที่ดำเนินการ (Transparent) การเปิดเผยเกี่ยวกับนโยบาย การตัดสินใจและการดำเนินการของตนอย่างชัดเจน เหมาะสม เพียงพอและเป็นจริง ตามขอบเขตของกฎระเบียบ/กฎหมาย

๓) มีคุณธรรม/จริยธรรม ในการดำเนินการ (Ethical Behavior) ความซื่อสัตย์และความซื่อตรง กำหนดโครงสร้างเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล ลดการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน หรือ การมีส่วนได้ส่วนเสีย

๔) คำนึงถึงความสนใจของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Interests of Stakeholders) มีการชี้แจงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๕) การปฏิบัติตามกฎหมาย (Rule of Law) ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง มั่นใจว่าผู้ที่เกี่ยวข้อง (relationships) ปฏิบัติตามกรอบที่กฎหมายกำหนดด้วย

๖) ให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ดำเนินนโยบายและกิจการที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Bill of Human Rights) และประกาศจากองค์กรระดับสากล

๗) เคารพต่อข้อกำหนดและแนวปฏิบัติระหว่างประเทศ (International Norms) มาตรฐานระหว่างประเทศ (Norms) ข้อตกลง (Treaties) ที่เป็นที่ยอมรับ

หากพิจารณาแยกเป็นรายคำศัพท์ คำว่า Corporate มุ่งหมายถึงกิจการที่ดำเนินไป เพื่อแสวงหาผลกำไร ส่วนคำว่า Social ในที่นี้ มุ่งหมายถึงกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กัน หรือมีวิถีร่วมกันทั้งโดยธรรมชาติ หรือโดยเจตนา รวมถึงสิ่งมีชีวิตอื่นและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รายรอบ ประกอบ และคำว่า Responsibility มุ่งหมายถึง การยอมรับทั้งผลที่ไม่ดีและผลที่ดีในกิจการที่ได้ทำลงไปหรือที่อยู่ในความดูแลของกิจการนั้นๆ ตลอดจนการรับภาระหรือเป็นธุระดำเนินการป้องกันและปรับปรุงแก้ไขผลที่ไม่ดี รวมถึงการสร้างสรรค์และบำรุงรักษาผลที่ดีซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่างๆ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ การวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการและการดำเนินงานขององค์กรสังคม ในความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ จะมุ่งไปที่ผู้มีส่วนได้เสียนอกองค์กร ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ระดับ ได้แก่ ๑) สังคมใกล้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรโดยตรง ได้แก่ ลูกค้า คู่ค้า ครอบครัวของพนักงาน ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ ๒) สังคมไกล คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรโดยอ้อม ได้แก่ คู่แข่งขันทางธุรกิจ ประชาชนทั่วไป เป็นต้น สามารถแสดงหลักการในการแสดงความรับผิดชอบต่อสากลได้ดังนี้^{๓๕}

๑) ในระดับของลูกค้า ตัวอย่าง CSR ของกิจการ ได้แก่ การสร้างผลิตภัณฑ์ที่เน้นคุณค่ามากกว่ามูลค่า ความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภค การให้ข้อมูลขององค์กรและตัวผลิตภัณฑ์อย่างเพียงพอและอย่างถูกต้องเที่ยงตรง มีการให้บริการลูกค้าอย่างตรงไปตรงมา เป็นต้นในระดับของคู่ค้า ตัวอย่าง CSR ของกิจการ ได้แก่ การแบ่งปันหรือการใช้ทรัพยากรร่วมกัน หรือการรวมกลุ่มในแนวตั้งตามสายอุปทาน ความรอบคอบระมัดระวังในการผสมประโยชน์อย่างเป็นธรรม ไม่เอาเปรียบต่อคู่ค้า เป็นต้น

๒) ในระดับของชุมชนและสภาพแวดล้อม ตัวอย่าง CSR ของกิจการ ได้แก่ การสงเคราะห์เกื้อกูลชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ การส่งเสริมแรงงานท้องถิ่นให้มีโอกาสในตำแหน่งงานต่าง ๆ ในองค์กร การสนับสนุนแนวทางการระแวดระวังในการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ และการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข เป็นต้น

๓) ในระดับของประชาสังคม ตัวอย่าง CSR ของกิจการ ได้แก่ การสร้างความร่วมมือระหว่างกลุ่มหรือเครือข่ายอื่นๆ ในการพัฒนาสังคม การตรวจตราดูแลมิให้กิจการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการลวงละเมิดสิทธิมนุษยชน การรับฟังข้อมูลหรือทำประชาพิจารณ์ต่อการดำเนินกิจการที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม และการทำหน้าที่ในการเสียภาษีอากรให้รัฐอย่างตรงไปตรงมา เป็นต้น

๔) ในระดับของคู่แข่งชั้นทางธุรกิจ ตัวอย่าง CSR ของกิจการ ได้แก่ การดูแลกิจการมิให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแข่งขันด้วยวิธีการทุ่มตลาด การดำเนินงานในทางต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการกรรโชกและการให้สินบนในทุกรูปแบบ เป็นต้น

^{๓๕} สถาบันไทยพัฒนา มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

๒.๕ รูปแบบของกิจกรรมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ

กิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) พบว่าสามารถดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบ

ศาสตราจารย์ฟิลิป คอตเลอร์ แห่งมหาวิทยาลัยนอร์ธเวสเทิร์น และแนนซี ลี อาจารย์สมทบแห่งมหาวิทยาลัยวอชิงตัน และมหาวิทยาลัยซีแอตเติล ได้จำแนกรูปแบบของ CSR ไว้เป็น ๖ ชนิดกิจกรรม^{๓๖} ได้แก่

๑) การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม (Cause Promotion) เป็นการ จัดหาเงินทุน วัสดุสิ่งของ หรือทรัพยากรอื่นขององค์กร เพื่อขยายการรับรู้และความห่วงใยต่อ ประเด็นปัญหาทางสังคมนั้น ตลอดจนสนับสนุนการระดมทุน การมีส่วนร่วม หรือการค้นหา อาสาสมัครเพื่อการดังกล่าว องค์กรธุรกิจอาจริเริ่มและบริหารงานส่งเสริมด้วยตนเอง หรือ ร่วมมือกับองค์กรหนึ่งองค์กรใด หรือกับหลายๆ องค์กรก็ได้

๒) การตลาดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม (Cause Related Marketing) เป็น การอุดหนุนหรือการบริจาครายได้ส่วนหนึ่งจากการขายผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยเหลือหรือร่วมแก้ไข ประเด็นปัญหาทางสังคมจำเพาะหนึ่ง ๆ ซึ่งมักมีช่วงเวลาจำกัดแน่นอน หรือดำเนินการแบบ จำเพาะผลิตภัณฑ์ หรือให้แก่การกุศลที่ระบุไว้เท่านั้น กิจกรรม CSR ชนิดนี้ องค์กรธุรกิจมัก ร่วมมือกับองค์กรที่ไม่มีวัตถุประสงค์หากำไรเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพในประโยชน์ร่วมกัน ด้วยวิธีการเพิ่มยอดขายผลิตภัณฑ์ เพื่อนำเงินรายได้ไปสนับสนุนกิจกรรมการกุศลนั้นๆ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการเปิดโอกาสให้แก่ผู้บริโภคได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการกุศลผ่าน ทางการซื้อผลิตภัณฑ์โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นใดเพิ่มเติม

๓) การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม (Corporate Social Marketing) เป็นการ สนับสนุนการพัฒนาหรือการทำให้เกิดผลจากการรณรงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน ด้านสาธารณสุข ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านสุขภาวะ ความแตกต่างสำคัญ ระหว่างการตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคมกับการส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม คือ การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคมจะเน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior Change) เป็นหลัก ในขณะที่การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคมจะเน้นที่การสร้าง ความตระหนัก (Awareness) ตลอดจนการสนับสนุนทรัพยากรด้านทุนและอาสาสมัครเพื่อให้รับรู้ถึง ประเด็นปัญหาดังกล่าว

๔) การบริจาคเพื่อการกุศล (Corporate Philanthropy) เป็นการช่วยเหลือไปที่ ประเด็นปัญหาทางสังคมโดยตรง ในรูปของการบริจาคเงินหรือวัสดุสิ่งของ เป็นกิจกรรม CSR ที่พบเห็นในแทบทุกองค์กรธุรกิจและโดยมากมักจะเป็นไปตามกระแสความต้องการจาก ภายนอกหรือมีผู้เสนอให้ทำ มากกว่าจะเกิดจากการวางแผนหรือออกแบบกิจกรรมจากภายใน องค์กรเอง ทำให้ไม่เกิดการเชื่อมโยงเข้ากับเป้าหมาย หรือพันธกิจขององค์กรเท่าใดนัก

^{๓๖} Kotler Philip and Lee Nancy, *Corporate social responsibility*, p. 22-23.

๕) การอาสาช่วยเหลือชุมชน (Community Volunteering) เป็นการสนับสนุน หรือ จูงใจให้พนักงาน คู่ค้าร่วมสละเวลาและแรงงานในการทำงานให้แก่ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ และเพื่อตอบสนองต่อประเด็นปัญหาทางสังคมที่องค์กรให้ความสนใจหรือห่วงใย องค์กรธุรกิจ อาจเป็นผู้ดำเนินการเองโดยลำพัง หรือร่วมมือกับองค์กรหนึ่งองค์กรใดและอาจเป็นผู้กำหนด กิจกรรมอาสาดังกล่าวนั่นเอง หรือให้พนักงานเป็นผู้คัดเลือกกิจกรรมแล้วนำเสนอต่อองค์กรเพื่อ พิจารณาให้การสนับสนุน โดยที่พนักงานสามารถได้รับการชดเชยในรูปของวันหยุดหรือวันลา เพิ่มเติม

๖) การประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Business Practices) เป็นการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจอย่างพินิจพิเคราะห์ทั้งในเชิงป้องกันด้วยการ หลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม หรือในเชิงร่วมกันแก้ไขด้วยการช่วยเหลือเยียวยา ปัญหาทางสังคมนั้นๆ ด้วยกระบวนการทางธุรกิจ เพื่อการยกระดับสุขภาวะของชุมชนและการ พึ่งพิงซึ่งสิ่งแวดล้อม โดยที่องค์กรธุรกิจสามารถที่จะดำเนินการเอง หรือเลือกที่จะร่วมมือกับ พันธมิตรภายนอกก็ได้

การจำแนกกิจกรรม CSR ข้างต้น หากพิจารณาตามตระกูลของ CSR จะพบว่า กิจกรรม ๓ ชนิดแรก เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการพูด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการสื่อสาร การตลาดที่เข้าข่ายการดำเนินกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรนอกองค์กรเป็นหลัก (Social-Driven CSR) ส่วนกิจกรรมโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กรเป็นหลัก (Corporate-Driven CSR) และหากพิจารณาโดยยึดที่ตัวกระบวนการทางธุรกิจ (Business Process) CSR ในตระกูล Corporate-Driven CSR ยังสามารถจำแนกออกเป็น CSR จำพวก (Division) ที่อยู่ใน กระบวนการทางธุรกิจ (CSR in Process) กิจกรรม ๓ ชนิดหลัง เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการ กระทำ หรือเป็นการดำเนินกิจกรรมขององค์กรกับ CSR จำพวกที่อยู่นอกกระบวนการทางธุรกิจ หรือเกิดขึ้นภายหลังโดยแยกต่างหากจากกระบวนการทางธุรกิจ (CSR After Process)

ในการปฏิบัติตามหลัก CSR ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ควบคู่กับธุรกิจ สามารถแบ่งได้ เป็น ๔ ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ ๑ ข้อกำหนดตามกฎหมาย (Legislation) หมายถึง การที่ธุรกิจมีหน้าที่ต้อง ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎ หมายแรงงาน การจ่ายภาษี เป็นต้น

ชั้นที่ ๒ ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economic Profit) หมายถึง การที่ธุรกิจคำนึงถึง ความสามารถในการอยู่รอดและให้ผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้น ซึ่งในขั้นนี้ธุรกิจควรหมั่นตรวจตรา ว่ากำไรที่ได้นั้นต้องมีกำไรซึ่งเกิดจากการเปิดเปียนสังคม

ชั้นที่ ๓ จรรยาบรรณทางธุรกิจ (Business Code of Conduct) หมายถึง การที่ ธุรกิจสามารถสร้างผลกำไรแก่ผู้ถือหุ้นได้ในอัตราที่เหมาะสมและผู้ประกอบธุรกิจได้ใส่ใจเพื่อให้ ประโยชน์ตอบแทนแก่สังคมมากขึ้น โดยเฉพาะสังคมใกล้ที่อยู่รอบข้างที่มีความคาดหวังว่าจะ ได้รับการดูแลหรือเอาใจใส่จากผู้ประกอบธุรกิจ

ขั้นที่ ๔ ความสมัครใจ (Voluntary Action) หมายถึง การดำเนินธุรกิจควบคู่กับการปฏิบัติตามแนวทาง CSR ด้วยความสมัครใจ โดยไม่ได้ถูกเรียกร้องจากสังคมแต่อย่างใด ซึ่งในขั้นนี้ การประกอบธุรกิจอยู่บนพื้นฐานของการมุ่งประโยชน์ของสังคมเป็นสำคัญและการดำเนินการ CSR ในส่วนนี้สมควรได้รับการยกย่องชื่นชมจากสังคมอย่างแท้จริง

๒.๖ ประเภทของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท^{๓๗}

๑) ความรับผิดชอบต่อทางเศรษฐกิจ (Economic Responsibility) ได้แก่ การที่ธุรกิจจะต้องผลิตสินค้าและบริการสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในราคาที่เหมาะสมและทำให้ธุรกิจได้กำไรที่สร้างความพอใจให้กับผู้ลงทุน เป็นความรับผิดชอบต่อขั้นพื้นฐานที่ทำให้ทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

๒) ความรับผิดชอบต่อทางกฎหมาย (Legal Responsibility) ได้แก่ การที่ธุรกิจจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ ข้อกำหนดของรัฐบาล หรือองค์กรของรัฐ และตามกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเท่ากับกฎและกติกาของสังคมที่กำหนดว่าสิ่งใดถูกต้องตามสภาพของสังคม

๓) ความรับผิดชอบต่อทางจรรยาบรรณ (Ethical Responsibility) ได้แก่ การที่ธุรกิจจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมซึ่งไม่ได้เขียนไว้ในกฎหมาย เป็นภาระขององค์กรภาคธุรกิจที่จะต้องกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ยุติธรรม และไม่เป็นอันตรายต่อสังคม

๔) ความรับผิดชอบต่อตามความสมัครใจ (Voluntary Responsibility) ได้แก่ การที่ธุรกิจจะต้องดำเนินการอย่างอื่นนอกเหนือไปจากข้างต้น เพื่อสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นทางสังคมและตามความประสงค์ของสังคมด้วยการมีส่วนร่วมในสังคมและเพิ่มคุณค่าคุณภาพชีวิตให้แก่สังคม เช่น การทำตัวเป็นพลเมืองที่ดี การสนับสนุนกิจกรรมของสังคมและการบริจาค เป็นต้น

๒.๗ องค์ประกอบในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย มิติสำคัญ ดังนี้^{๓๘}

๑) การจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีความรับผิดชอบต่อ

กิจการต้องดึงดูดพนักงานที่มีความสามารถ จึงควรจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีความรับผิดชอบต่อ เช่น ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม หรือ มีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ เช่น การสนับสนุนช่วงต่อระหว่างโรงเรียนมาสู่พนักงาน การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ๆ ให้ข้อมูลที่โปร่งใสกับพนักงานทุกๆ ด้านให้ความสมดุลระหว่างงาน ชีวิตครอบครัวและการพักผ่อน ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมด้านการคัดเลือกเข้าทำงาน

^{๓๗} เสนาะ ตีเยาว์, **หลักการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๓๗.

^{๓๘} สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, **แนวทางรับผิดชอบต่อสากลของกิจการ**, หน้า ๒๐-๒๓.

รายได้และความก้าวหน้าทางการงาน โดยเฉพาะผู้หญิงและผู้พิการดูแลเอาใจใส่พนักงาน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือเกิดปัญหาสุขภาพจากการงาน

แนวคิด ISO 26000 ได้กล่าวถึงความหมายของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในมิติของความรับผิดชอบต่อสังคมว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นระบบที่องค์กรกำหนดและปฏิบัติเกี่ยวกับการตัดสินใจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งการกำกับดูแลกิจการที่ดีประกอบด้วยโครงสร้างและระบบอย่างเป็นทางการ และกลไกที่ไม่เป็นทางการซึ่งสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กร โดยกิจการควรปฏิบัติตามกลไกเหล่านี้ เพื่อเพิ่มความสามารถในการรับผิดชอบต่อสังคม

๒) สุขภาวะและความปลอดภัยในการทำงาน

แม้จะมีกฎหมายควบคุมดูแลด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน แต่การคิดว่า จะทำอะไรให้พนักงานมีสุขภาพและความปลอดภัยที่ดี เป็นเรื่องสำคัญมากกว่าการปฏิบัติตามกฎหมายขั้นต่ำเสียอีกเพราะพนักงานที่มีความสุข และสุขภาพแข็งแรงย่อมนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพของกิจการ นอกจากนี้ การกระจายงานไปสู่คู่ค้าอาจทำให้การควบคุมไม่ทั่วถึง จึงควรมีนโยบายเลือกคู่ค้าที่มีคุณธรรมและจรรยาบรรณต่อพนักงานของตนเองเพื่อเป็นการควบคุมอีกทางหนึ่งเป็นการส่งเสริมให้คู่ค้าต้องพัฒนาตามไปด้วย เพราะคู่ค้าที่ไม่ใส่ใจ สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง สามารถส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ในทางลบให้แก่ผู้ว่าจ้างด้วย

๓) การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

เมื่อกิจการต้องเผชิญกับวิกฤติทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองหรือวิกฤติการณ์ภายใน เช่น การปรับโครงสร้าง การควบรวมกิจการซึ่งมักนำมาสู่การเลิกจ้าง กิจการควรรหาหรือและสร้างความร่วมมือในกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๔) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในกิจการ

การลดการใช้ทรัพยากร การลดปล่อยสารพิษของเสียและคาร์บอน เป็นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผลดีต่อกิจการในการผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและยังเป็นการลดต้นทุนพลังงานและการจัดการของเสียต่างๆ นำไปสู่ผลกำไรที่สูงขึ้นความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ที่สำคัญเป็นการสร้างภาพลักษณ์ กิจการในประเด็นสิ่งแวดล้อมที่ได้ประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

๕) ธรรมาภิบาลและความโปร่งใส

ในการดำเนินกิจการความเชื่อมั่นต่อกิจการเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ดังนั้น ความโปร่งใสและขั้นตอนการตัดสินใจต่างๆ ที่ชัดเจนตรวจสอบได้ จึงสำคัญต่อความมั่นคงของกิจการอย่างยิ่ง เพราะการบริหารจัดการที่โปร่งใสทางบัญชีและกระบวนการตัดสินใจในทุกกระดับ ย่อมนำไปสู่ข้อมูลที่ตรวจสอบและเข้าถึงได้ โดยนักลงทุนและผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดระบบการลงทุนโดยรวมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจในที่สุด

๖) การจัดการกับคู่ค้าและหุ้นส่วนกิจการที่รับผิดชอบต่อสังคมการเลือกคู่ค้าและหุ้นส่วน

กิจการควรคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการนั้นๆ ด้วย เพื่อขยายความรับผิดชอบต่อสังคมของตนไปสู่กิจการดังกล่าวให้ครอบคลุมทั้งห่วงโซ่การผลิต เช่น การช่วยพัฒนาระบบการทำงานของคู่ค้าให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมตามมาตรฐานที่วางไว้ การจัดการสิ่งแวดล้อมของบริษัทค้าปลีกต่างๆ ไปพร้อมๆ กับการลดต้นทุนและเพิ่มผลกำไร การเลือกคู่ค้าที่ผลิตสินค้าโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การซื้อสินค้าที่ลดการใช้หีบห่อโดยไม่จำเป็น เป็นต้น

๗) การดูแลผู้บริโภค

กิจการต้องมีระบบดูแลและรับผิดชอบต่อผู้บริโภคในทุกๆ กระบวนการของสินค้าและบริการ ตั้งแต่การผลิตการจำหน่ายไปจนถึงการทิ้งให้ปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเชิงคุณภาพ ราคาและจริยธรรม นอกจากนี้ ยังสามารถผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการเฉพาะด้านให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภค หรือแม้แต่ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ใช้ได้กับทุกกลุ่มรวมถึงผู้พิการ ที่เรียกว่า Design for all เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีอักษรเบรลล์หรือสั่งการด้วยเสียง สำหรับคนปกติและคนตาบอด การไม่ผลิตของเล่นที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม (เช่น ปืนและอาวุธ) ที่น่าสนใจคือ สถาบันการเงินหลายแห่งเน้นปล่อยสินเชื่ออย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsible Lending) โดยให้ข้อมูลที่ชัดเจนครบถ้วนกับลูกค้าและให้สินเชื่อจากความสามารถในการชำระคืนจริงของลูกค้าและดูแลลูกค้าเมื่อประสบปัญหาทางการเงินในสภาวะวิกฤติ

๘) ความรับผิดชอบต่อชุมชนใกล้เคียง

การดำเนินงานของกิจการ ปกติจะให้ประโยชน์ต่อชุมชนอยู่แล้ว เช่น จ้างแรงงานชุมชนซึ่งนำรายได้สู่ชุมชนและเพิ่มรายได้ภาษีของพื้นที่ ทำให้เกิดทุนสาธารณะที่สามารถนำมาสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้อีก นอกจากนี้ กิจการต้องพึงพาชุมชนในรูปแบบแรงงานความร่วมมือและอื่นๆ ดังนั้น ควรช่วยเหลือด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ผ่านการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนนั้นๆ ซึ่งผลตอบแทนที่จะได้รับ คือภาพลักษณ์ที่ดีและความร่วมมือของชุมชนที่พร้อมจะช่วยเหลือกิจการ

๙) ความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม

กิจการควรจัดให้มีกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมในประเด็นที่เกี่ยวข้องและสนใจ ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทผู้นำทางธุรกิจต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงในสังคม และกิจกรรมเหล่านี้ควรวัดผลได้ ดังนั้น ต้องวางแผนและหาพันธมิตรในการปฏิบัติงานซึ่งจะนำมาสู่ภาพลักษณ์ที่ดี อันเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและคุณค่าให้แก่กิจการในมุมมองของผู้บริโภคและผู้มีส่วนได้เสีย

๒.๘ แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามแนวทางพระพุทธศาสนา

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของพระพุทธศาสนา นั้นมีมาต่อเนื่องนับตั้งแต่ในสมัยพุทธกาล โดยพระพุทธองค์ทรงให้หลักการไว้ โดยเฉพาะหลักเมตตาและกรุณาซึ่งเป็นหลักที่บุคคลจะพึงมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นความเมตตาเสมอเหมือนเท่าเทียมกัน ฉะนั้นหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมหรือบุคคลอื่นๆ จึงเริ่มต้นจากความกรุณาภายในจิตใจของบุคคลแล้วแผ่ขยายความปรารถนาดีนั้นไปยังสรรพสัตว์และสรรพสิ่งเพื่อให้ดำรงอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสม ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน โดยมีเจริญปัญญาควบคู่กับความกรุณาที่ประสานการจัดการเพื่อคุ้มครองชีวิตที่ตีร่วมกัน แนวคิดความมีเมตตา กรุณา และปัญญาดังกล่าว ได้เป็นแนวทางการปฏิบัติของพระสงฆ์ สาวกในกาลต่อมา ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนาที่ใช้หลักแห่งความเมตตา กรุณาเป็นเบื้องหน้าในการดำเนินชีวิตและประกอบกิจกรรมต่างๆ ด้วยปัญญาจนถึงปัจจุบัน^{๓๙}

นอกจากนี้ พระพุทธองค์ยังได้ให้หลักการผ่านหลักปฏิบัติทั้งในแง่ของพระวินัย หรือศีลที่เป็นการไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่นให้เดือดร้อน ผู้ที่มีศีลย่อมจะองงามด้วยชีวิต (เพราะงดเว้นการเบียดเบียน/ฆ่าสัตว์) ทรัพย์ (เพราะงดเว้นจากการลักทรัพย์) ครอบครั้ว (เพราะมีความรักในครอบครั้ว) ความมีสัจจะหรือมิตรภาพ (เพราะเว้นจากการโกหก) และดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาท^{๔๐} และทรงให้หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น หลักความสามัคคี^{๔๑} หลักสังคหวัตถุ ๔^{๔๒} อปริหานิยธรรม ๗^{๔๓} เป็นต้น ซึ่งเป็นหลักธรรมเพื่อการพัฒนาบุคคลและสังคมเข้าสู่ความดีงามของสังคม บุคคลและสังคมที่ได้นำหลักธรรมวินัยไปประพฤติปฏิบัติย่อมจะมีความเกื้อกูลต่อกัน มีการจัดการและคุ้มครองชีวิตและสังคมที่ตีร่วมกัน มีจริยธรรมเป็นเครื่องกำกับตน สามารถใช้กระบวนการแห่งสติปัญญาเพื่อเข้าสู่จรรยาความเป็นจริงของชีวิตและสรรพสิ่ง

ฉะนั้น หลักการของพระพุทธศาสนา คือ เมตตา กรุณา และปัญญา รวมทั้งศีลธรรม จึงเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกับหลัก CSR หรือหลักการอื่นๆ ที่เป็นหลักให้บุคคลและสังคมมีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน เพียงแต่หลักพระพุทธศาสนาเริ่มต้นขยายความปรารถนาดีมาจากภายในจิตใจของบุคคลที่มีลักษณะของความรับผิดชอบต่อปัจเจก (Individual Responsibility) ไปสู่ความรับผิดชอบต่อสากล (Universal Responsibility) ซึ่งมีได้เป็นเพียงการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรต่างๆ เท่านั้น แต่เป็นการขยายจิตใจแห่ง

^{๓๙} พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ (อบอูน) และคณะ, CSR เชิงพุทธ แปรลงทุนให้เป็นบุญ สร้างบุญด้วยปัญญา, (นนทบุรี: บริษัท ดีไซน์ ดีไลท์, เมษายน ๒๕๕๗), หน้า ๕๒-๖๐.

^{๔๐} ฎรายละเอียดใน ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๕/๓๐๒-๓๐๓.

^{๔๑} ประกอบด้วย ๑) คนสามัคคี ๒) ฉั่มสามัคคี ๓) อนภินิพัตติสามัคคี; ฎรายละเอียดใน ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๔๕/๑๕๙-๑๖๐.

^{๔๒} องจตุกก (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๐-๕๑.

^{๔๓} ฎรายละเอียดใน ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๕-๑๔๐/๖๑-๘๖.

ความเมตตา กรุณา และปัญญาจากปัจเจกบุคคลไปสู่คนอื่นและสรรพสิ่งอย่างไร้ข้อจำกัดและปราศจากเงื่อนไขใดๆ เพื่อให้บุคคลและสังคมได้เข้าถึงการแบ่งปันและความดีงาม

๒.๘.๑ หลักการแห่งความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา

หลักการพื้นฐานที่จะอยู่ร่วมกันสันติสุข ในที่นี้จะพูดถึงหลักการเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมในมิติพระพุทธศาสนา ๗ ประการ

๑) หลักแห่งความถูกต้อง บุคคลและสังคมจะต้องมีแนวทางและกระบวนการในการที่ถูกต้องก่อน ซึ่งทางพระพุทธศาสนายึดความถูกต้อง เริ่มตั้งแต่การคิด การดำริ การพูดจา การประกอบการงาน การใช้ชีวิต การมีสติ ความมีเมตตา กรุณา ซึ่งเป็นพื้นฐานแห่งความคิดที่จะทำให้เกิดความถูกต้อง

๒) หลักแห่งความเมตตาและกรุณา เป็นหลักแห่งการส่งความปรารถนาดีให้ผู้อื่นได้รับความสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ความสุขเกิดขึ้นได้ทั้งกายและใจจากการกระทำที่ถูกต้องของบุคคลและสังคม หากปัจเจกบุคคลและสังคมยังมีการเบียดเบียนกันและกันความสุขจะเกิดขึ้นไม่ได้ ในขณะที่ความกรุณาเป็นความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความทุกข์ คือ สิ่งเข้ามาเบียดเบียนให้เกิดความไม่สบายกายไม่สบายใจ ฉะนั้น การให้หลักแห่งความเมตตา กรุณา เป็นเบื้องหน้าของการทำงาน ย่อมนำไปสู่การรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้กระทำลงไป

๓) หลักการแห่งศรัทธาและปัญญา หากขาดศรัทธาและปัญญาในการดำเนินชีวิตและสังคม บุคคลและสังคมย่อมเข้าสู่สังคมแห่งความมืดบอด ทำกิจการต่างๆด้วยอวิชชา มีความเห็นผิดเป็นถูก เห็นถูกเป็นผิด ความเสียหายต่อบุคคลและสังคมย่อมจะเกิดขึ้นด้วยเหตุขาดศรัทธาและปัญญา การกระทำที่ปราศจากความศรัทธาในสิ่งที่ถูกต้องและขาดปัญญาในการไตร่ตรองด้วยเหตุผลย่อมมีผลต่อบุคคลและสังคม ดังนั้น การมีความเชื่อมั่นในการสร้างความดีงามต่อสังคมอย่างต่อเนื่องและให้ปัญญาไตร่ตรองถึงการกระทำนั้นๆย่อมสร้างประโยชน์และความสุขได้มากกว่า

๔) หลักแห่งความพอเพียง ความรับผิดชอบต่อสังคมจะเกิดขึ้นได้ ถ้าบุคคลและองค์กรรู้จักความพอประมาณ ความเพียงพอในการดำรงชีวิตและการประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ การรู้จักประมาณในการบริโภคแบบพอเพียงและการใช้ความพอเพียงจะเป็นฐานคิดในการประกอบกิจการ จะมีผลต่อการลดการทำลาย/ล้างผลาญต่อสิ่งแวดล้อม ต่อบุคคลและสังคมสามารถนำไปสู่กระบวนการผลิต การใช้ และการบริโภคที่เพียงพอ นำไปสู่การแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในทุกช่วงของการใช้ชีวิตและการประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ

๕) หลักแห่งการพึ่งพาอาศัย การพึ่งพาอาศัยในระบบสังคมของมนุษย์และระบบนิเวศจะทำให้เห็นการพึ่งพาของสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน ทุกสรรพสิ่งล้วนเป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน (ตามอทิปปัจจยตา) เมื่อดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อสิ่งต่างๆได้ มนุษย์นั้นดำรงอยู่ได้ด้วยอาศัยธรรมชาติ ถ้าปราศจากทรัพยากรธรรมชาติและระบบสังคมที่เกื้อกูลแล้ว การดำรงชีวิตของมนุษย์ย่อมไม่สามารถที่ดำรงอยู่ได้ สภาพแวดล้อมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่

ไม่เหมาะสมย่อมจะไม่เกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตที่องงาม การเข้าใจถึงการพึ่งพาอาศัย เช่นว่า ชีวิตเราดำรงอยู่ได้ด้วยแสงแดด อุณหภูมิ อาหาร อากาศ เป็นต้น จะให้บุคคลนั้นระลึกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมว่าเราไม่สามารถขาดสิ่งต่างๆได้ เหล่านี้ได้เลย ฉะนั้น การกระทำที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบสังคมย่อมจะมีผลย้อนกลับมาทำลายการดำรงอยู่ของมนุษย์นั่นเอง

๖) หลักแห่งความสามัคคี หากสังคมใดมีสามัคคีต่อกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสังคม มีการหมั่นปรึกษาหารือ พร้อมเพรียงกันทำกิจน้อยใหญ่ที่เกิดขึ้น กำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาบุคคลและสังคมตามหลักอภิธานิยธรรม ๗ แล้ว ย่อมจะทำให้สังคมนั้น หมู่คณะนั้นมีความเจริญรุ่งเรือง กิจน้อยใหญ่จักสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความรับผิดชอบต่อสังคมก็จะเกิดขึ้นด้วยทุกคนล้วนเป็นมิตรต่อกัน

๗) หลักแห่งความกตัญญู หมายถึง ความเป็นผู้มีใจกระจ่าง มีสติปัญญา รู้ถึงอุปการคุณที่ผู้อื่นกระทำแล้วแก่ตนไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตาม แล้วระลึกถึงด้วยความซาบซึ้งกับคุณค่าของสิ่งนั้นๆ หรือของบุคคลนั้นย่อมจะทำให้บุคคลได้กระทำหรือสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามต่อกัน ความกตัญญูต่อสรรพสิ่งว่าเป็นบุคคล สัตว์ สิ่งของและการกระทำของตนเอง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทำให้บุคคลได้ตระหนักต่อสิ่งต่างๆ ด้วยจิตเมตตาและมีความปรารถนาที่จะกระทำตอบคืนด้วยความดีงาม ฉะนั้น หลักแห่งความกตัญญูจะทำให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น และเป็นแนวทางในการสร้างความตระหนักต่อคุณค่าการกระทำในทุกสถานะและโอกาส

หลักการแห่งความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา ดังกล่าว มีหลักการร่วมกัน ๓ ประการ คือ การทำความดี ละเว้นความชั่วและทำจิตใจของตนให้ผ่องใส โดยพื้นฐานมาจากแนวคิด (Concepts) ความเห็นชอบ (สัมมาทิฐิ) และความดำริชอบ (สัมมาสังกัปปะ) ความเมตตากรุณา เป็นเบื้องต้น เช่นเดียวกับการทำแผนธุรกิจหรือยุทธศาสตร์ด้าน CSR ที่เป็นการพัฒนาบนหลักการ ๓ คือ การพัฒนาสิ่งที่ดีประโยชน์สุขให้ถึงพร้อม การปฏิบัติตนให้เกิดแต่ความดี คือ การ ละ งด เว้น ซึ่งความไม่ดีงาม การไม่ทำสิ่งที่เป็นอกุศลหรือสิ่งที่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งทั้งปวง และการสร้างจิตอาสา มีจิตใจที่เห็นประโยชน์ส่วนตนและสังคม ย่อมจะทำให้ภาคธุรกิจและองค์กรที่มีความเข้มแข็งก้าวอย่างมั่นคง เพราะตั้งอยู่บนหลักการที่ถูกต้องมีความเป็นเป็นธรรม และเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อทุกฝ่าย ดังตารางที่ ๒.๑

ตารางที่ ๒.๑ แสดง หลักการทางพระพุทธศาสนากับหลัก CSR ขององค์กรธุรกิจ

หลักพระพุทธศาสนา	หลัก CSR ขององค์กรธุรกิจ
การไม่ทำชั่วทั้งปวง เว้นจากมิจฉาวฉิบา ๕	การงดเว้น ไม่ประกอบธุรกิจ เช่น ธุรกิจที่ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน
การทำกุศลให้ถึงพร้อม ประกอบสัมมาอาชีพ	การพัฒนา เช่น ปฏิบัติแรงงานอย่างเป็นธรรม การ ส่งเสริมแรงงาน เคารพสิทธิมนุษยชน สิ่งแวดล้อม การ พัฒนาชุมชนทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ
การทำจิตให้บริสุทธิ์ บนพื้นฐานของสัมมาทิฐิและสังกัปปะ มีเจตนาบริสุทธิ์ รับผิดชอบ	มีการกำกับดูแล มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและ ยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนองค์กรที่บริสุทธิ์เน้น ประโยชน์สุขพร้อมกับกำไร เป็นหลัก

๒.๘.๒ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม

หากแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) คือ การพัฒนาบุคคลและสังคมไปสู่ความดีงามและเกื้อกูลต่อกันอย่างแท้จริงแล้ว สิ่งนี้ย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคคลและสังคมตามหลักพระพุทธศาสนา ฉะนั้น ในที่นี้ จะกล่าวถึงหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมในมิติต่างๆ โดยเปรียบเทียบกับหลักของ CSR ผู้วิจัยจะนำเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ ดังนี้

๒.๘.๒.๑ หลักสังคหวัตถุ ๔^{๔๔} หลักแห่งการสร้างความเกื้อกูลต่อกัน เป็นหลักคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนเอาไว้เป็นหลักการประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี มีความเกื้อกูลต่อกันประกอบด้วยหลัก ๔ ประการ คือ

๑) **ทาน** คือ การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน เสียสละช่วยเหลือกัน ด้วยการให้สิ่งของหรือให้ความรู้ การแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารี การแบ่งในทางพระพุทธศาสนา มี ๒ ประการ คือ อามิสทานการให้ด้วยวัตถุสิ่งของ^{๔๕} เพื่อช่วยค้ำจุนชีวิตทำให้บุคคลมีที่พึ่งอาศัย และธรรมทาน คือ การให้หลักการเพื่อให้บุคคลรู้จักพึ่งตนเอง^{๔๖} ซึ่งลักษณะของการให้ทานของสัตบุรุษนั้นพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ ๕ ประการด้วยกัน คือ ทานด้วยศรัทธา ทานโดยเคารพ ทานตามกาลอันควร ทานด้วยจิตอนุเคราะห์ ทานไม่กระทบตนและผู้อื่น^{๔๗} แบ่งตามสิ่งที่ให้ ทาน มี ๒ ประเภท คือ

^{๔๔} วจุจตุกก (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๐-๕๑.

^{๔๕} อร่าม อินพุ่ม, **มงคลชีวิต ๓๘ ประการ**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพชรกระรัต, ๒๕๓๗), หน้า ๑๐๒.

^{๔๖} วจุ. ทุก. (ไทย) ๒๐/๑๔๒/๑๒๐.

^{๔๗} วจุ.ปณจก. (ไทย) ๒๒/๑๔๘/๒๔๔.

(๑) อามิสทาน หรือ วัตถุทาน ได้แก่ การให้วัตถุสิ่งของต่างๆ สรุปรวมเป็นปัจจัย ๔ เป็นกุศลเจตนาที่เกิดขึ้นด้วยความรัก^{๔๘} อามิสทาน คือการให้วัตถุสิ่งของ การให้ในลักษณะนี้ใครก็ปฏิบัติได้ เป็นการทำได้ง่าย ในสังคมชาวพุทธ^{๔๙} อามิสทาน มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคม แต่ไม่ควรละเลยธรรมทาน เมื่อจะบำเพ็ญทานควรพึงทำให้ครบทั้งอามิสทานและธรรมทาน สมตามคำกล่าวของพระพุทธองค์ว่า” อามิสทาน ช่วยค้ำจุนชีวิตให้เขามีที่พึ่งอาศัยแต่ธรรมทานช่วยให้เขารู้จักพึ่งตนเองได้ต่อไป เมื่อให้อามิสทาน พึงให้ธรรมทานด้วย^{๕๐}

(๒) ธรรมทาน ได้แก่ การให้ธรรมเป็นทาน^{๕๑} คำว่า “ธรรมทาน” ได้แก่ การให้ธรรมเป็นทาน คือ ให้ความรู้ ความถูกต้องดีงาม คำสอนมุ่งเน้นให้นำไปปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง

ในทางพระพุทธศาสนา การได้สัมผัสทางประสาทหู ตา จมูก กาย ใจ ก่อให้เกิดธรรมารมณ์ การได้รับสัมผัสจากผู้อื่นและผู้อื่นได้รับสัมผัสจากเรา ทำให้เกิดสภาวะทางอารมณ์ เช่น ได้ยินเสียงที่ไม่เพราะหู เห็นรูปไม่งาม ดมกลิ่นไม่ดี กายร้อนหนาว มีความโกรธที่เกิดจากการกระทำของผู้อื่น เมื่อเกิดขึ้นต้องรู้จักให้อภัยเหล่านี้ก็เรียก “ธรรมทาน” การให้ความรู้ การสอนบอกกล่าวธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าหรือบอกวิชาความรู้ที่ไม่เป็นโทษ เพื่อให้ผู้รับดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข พระพุทธองค์ตรัสว่า “การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ ทั้งปวง”^{๕๒} ตลอดถึงการแนะนำในส่วนจิตใจ เช่น การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การให้อภัยซึ่งกันและกัน การประชาสัมพันธ์ในสิ่งที่ดีที่งาม ทั้งในส่วนที่เป็นโลกียธรรมและโลกุตตรธรรมรวมถึงพระธรรมคำสอนที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศแล้วอันเป็นเหตุนำประโยชน์สุขมาให้ทั้งในโลกนี้และโลกหน้าตลอดทั้งคำสอนที่เป็นหนทางความดับทุกข์ก็จัดเป็นธรรมทานด้วยธรรมทานเป็นยอดแห่งทานทั้งปวง คือ เลิศ ประเสริฐสุด กว่าอามิสทานทั้งปวงสมตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ทาน ๒ อย่างนี้ ทาน ๒ อย่าง อะไรบ้าง คือ (๑) อามิสทาน (การให้สิ่งของ) (๒) ธรรมทาน (การให้ธรรม) บรรดาทาน ๒ อย่างนี้ ธรรมทานเป็นเลิศ”^{๕๓} และการให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสพระคาถาแก่ท้าวสักกะจอมเทพและเหล่าเทวดาว่า “การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง รสแห่งธรรมชนะรสทั้งปวง ความยินดีในธรรม ชนะความยินดีทั้งปวง ความสิ้นตัณหา ชนะทุกข์ทั้งปวง”^{๕๔}

การให้ทานของบุคคลทั่วไปนั้น ถ้าจะให้สำเร็จผลคือได้รับอานิสงส์ของทานอย่างแท้จริงนั้นผู้ให้ต้องรู้จักวิธีการทำทานอย่างถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา คนทั้งหลายจะให้ทานด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม และสิ่งที่ตนปรารถนานั้นจะสำเร็จผลตามความมุ่งหมายหรือไม่ก็

^{๔๘} วจ. ทุก.(ไทย) ๒๐/๑๔๒/๑๑๙.

^{๔๙} อร่าม อินพุ่ม, มงคลชีวิต ๓๘ ประการ, หน้า ๑๐๒.

^{๕๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์, ๒๕๕๑), หน้า ๙๑

^{๕๑} วจ.ทุก. (ไทย) ๒๐/๑๔๒/๑๒๐.

^{๕๒} วจ.ทุก.(ไทย) ๒๐/๑๕๗/๑๒๔.

^{๕๓} วจ.ทุก. (ไทย) ๒๐/๑๔๒/๑๒๐.

^{๕๔} ชู.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๕๔/๑๔๔.

ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของท่านเป็นสำคัญ ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสไว้ในทานสูตร ว่าด้วยเรื่องแห่งองค์ประกอบของท่านมีพระคาถาแสดงไว้ว่า “ทายกก่อนแต่จะให้ท่านเป็นผู้ดีใจ กำลังให้ท่านอยู่ก็มีจิตเลื่อมใส ครั้นให้ท่านแล้วก็มีใจขึ้นบาน...ย่อมเข้าถึงโลกที่ปราศจากความเบียดเบียนเป็นสุข”^{๕๕}

พิจารณาจากพระคาถาข้างต้นนี้แล้ว ซึ่งให้เห็นองค์ประกอบของท่านเป็นเรื่องคุณสมบัติของผู้ให้และผู้รับ คุณสมบัติของทายก คือ ก่อนให้ก็มีใจดี ขณะให้ก็มีจิตเลื่อมใส เมื่อให้แล้วก็มีใจขึ้นบาน มีความยำเกรงในผู้รับ และอุปัฏฐากบำรุง สำหรับคุณสมบัติของบฎิคาหก (ผู้รับ) ต้องมีองค์ ๓ คือ เป็นผู้ปราศจากราคะ เป็นผู้ปราศจากโทสะเป็นผู้ปราศจากโมหะหรือเป็นพระอรหันต์บุคคล^{๕๖}

การให้ท่านนั้น ย่อมมีเหตุปัจจัยของการให้ เรียกว่าแรงจูงใจในการให้ บุคคลมีจิตใจขวนขวายเพื่อให้ท่าน ก็เพราะเกิดจากแรงจูงใจนั่นเอง เหตุแห่งการให้ท่านหรือแรงจูงใจในการให้ท่านดังกล่าวพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้อย่างชัดเจน ๘ ประการ คือ

- (๑) บางคนให้ท่านเพราะได้โอกาสพอเหมาะ
- (๒) บางคนให้ท่านเพราะความกลัวต่อการถูกติเตียน
- (๓) บางคนให้ท่านเพราะคิดว่าเขาได้ให้แก่ตนแล้ว
- (๔) บางคนให้ท่านเพราะคิดว่า เขาก็ให้แก่ตน
- (๕) บางคนให้ท่านเพราะคิดว่าการให้ท่านเป็นการดี
- (๖) บางคนให้ท่านเพราะคิดว่าตนหุงหากินเองได้ ขนเหล่านี้หุงหากินเองไม่ได้ การที่เราหุงหากินเองได้จะไม่ให้ท่านแก่ชนเหล่านี้ผู้หุงหากินเองไม่ได้ไม่ควร
- (๗) บางคนให้ท่านด้วยคิดว่าเมื่อตนให้ท่านนี้ กิตติศัพท์อันงามย่อมจรไป
- (๘) บางคนให้ท่านเพื่อเป็นเครื่องประดับจิตและปรุงแต่งจิต^{๕๗}

ขณะเดียวกันในอัฐกนิบาตอังคตตรนิกายพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสถึงแรงจูงใจในการให้ท่านไว้อีก ๘ ประการ ดังนี้

- (๑) บางคนให้ท่านเพราะความชอบ
- (๒) บางคนให้ท่านเพราะความชัง
- (๓) บางคนให้ท่านเพราะความหลง
- (๔) บางคนให้ท่านเพราะความกลัว
- (๕) บางคนให้ท่านเพราะคิดว่าพ่อและปู่เคยให้ท่าน
- (๖) บางคนให้ท่านเพราะคิดว่า หลังจากตายแล้วจักไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์
- (๗) บางคนให้ท่านเพราะคิดว่า จิตย่อมผ่องใส เกิดความชื่นชมโสมนัส

^{๕๕}ดูรายละเอียดใน อง.ฉก.ก. (ไทย) ๒๒/๓๗/๔๘๗-๔๘๘.

^{๕๖}อง.ฉก.ก. (ไทย) ๒๒/๓๗/๔๘๖.

^{๕๗}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๓๖/๓๔๕.

(๘) บุคคลบางคนให้ทานเพื่อเป็นเครื่องประดับจิตและปรุงแต่งจิต^{๕๘}

จึงสรุปข้อคิดเห็นข้างต้นดังนี้ แรงจูงใจที่ทำให้คนทำทานซึ่งในแต่ละข้อก็เป็นแรงกระตุ้นทางจิต คือ ความมุ่งหวังพัฒนาจิตใจให้ผ่องใสงดงามในกุศล บางข้อก็แสดงแรงกระตุ้นจากภายนอก จากสังคม เช่น ประสบเหตุจึงให้ หรือเห็นผู้ที่ทุกข์ยากกว่าตนจึงให้เป็นต้น และจากที่กล่าวมา พอจะแสดงให้เห็นว่า ทายกจะให้ทานด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะหวังอานิสงส์เป็นความสุขแก่ตน หรือกิเลสในใจ หรือเพราะแรงจูงใจจากสังคมภายนอกองค์ประกอบสำคัญมากที่จะทำให้การทำทานบรรลุผล ก็คือ ต้องมีผู้รับทานคือปฏิคาหกเสมอ^{๕๙}

การให้ทานนั้นเป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับช่วยส่งเสริมความร่วมมือกันทางสังคม เป็นการเชื่อมช่องว่างทางสังคม และทางเศรษฐกิจ สร้างความรักใคร่ในหมู่คณะให้เกิดความสามัคคี ส่งผลให้ประสบความสำเร็จ ดังพระดำรัสว่า “ถ้าบุคคลตั้งความปรารถนาที่จะไปเกิดในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หลังจากให้ทาน คือ ข้าว น้ำ ผ้า ยานดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่พัก และเครื่องประทีป แก่สมณะหรือพราหมณ์เขาจะบรรลุถึงความปรารถนานั้นได้ ถ้าเขาเป็นผู้มีศีล มิใช่เป็นผู้ทุศีล”^{๖๐} และทรงเน้นให้เห็นความสำคัญของผู้ให้ที่เป็นทานบดี ก็พึงได้รับการอนุเคราะห์ จากพระอริยบุคคลให้สมกับคุณความดีของตนที่ตนได้บำเพ็ญมา ดังพระพุทธดำรัสว่าทานบดี ย่อมได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากพระอรหันต์ และอานิสงส์ที่พึงได้รับอื่นๆ รวม ๗ ประการ คือ

(๑) พระอรหันต์พึงอนุเคราะห์ทานบดี

(๒) พึงเข้าไปหาทานบดี

(๓) พึงรับไทยทานของทานบดี

(๔) พึงแสดงธรรมแก่ทานบดี

(๕) กิตติศัพท์ทานบดีพึงขจรไป

(๖) ทานบดีเข้าไปยังสังคมใดๆ พึงเป็นผู้แก่ล้ากว่า ไม่เก้อเขิน

(๗) คนมีศรัทธาเป็นทานบดี ยินดีให้ทานบดี ยินดีให้ทานสม่าเสมอ หลังจากตายแล้ว พึงไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์^{๖๑}

สรุปจากผลการให้ทานทั้ง ๗ ประการดังกล่าวมานี้ จะเห็นว่า ข้อที่ ๑-๖ เป็นผลของการให้ทานที่เห็นอย่างประจักษ์ในปัจจุบัน ส่วนข้อที่ ๗ เป็นผลจากการให้ทานที่พึงได้รับในสัมปรายภพ จะเห็นได้ว่าพระสูตรนี้ได้เน้นถึงบุคคลผู้ที่มีศรัทธาเป็นผู้ให้ทานอย่างสม่าเสมอมิได้ขาดเท่านั้นจึงจะได้รับผลหรืออานิสงส์ของทานอย่างสมบูรณ์ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสอานิสงส์ของทานไว้อีกว่า

^{๕๘} อก.อภุฎก. (ไทย) ๒๓/๓๓/๒๘๘-๒๘๙.

^{๕๙} พระมหาสง่า ไชยวงศ์, “การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “ทาน” ในพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑).

^{๖๐} อก.อภุฎก. (ไทย) ๒๓/๓๕/๒๙๒.

^{๖๑} อก.อภุฎก. (ไทย) ๒๓/๕๗/๑๐๙-๑๑๑.

ผู้ที่ให้สิ่งที่น่าพอใจ ย่อมได้สิ่งที่น่าพอใจ
 ผู้ที่ให้สิ่งที่เลิศ ย่อมได้สิ่งที่เลิศ
 ผู้ให้สิ่งที่ดี ย่อมได้สิ่งที่ดี
 ผู้ให้สิ่งที่ประเสริฐ ย่อมได้สิ่งประเสริฐเช่นกัน^{๖๒}

จากอานิสงส์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงทายกผู้ได้รับ คือ จิตใจที่ประเสริฐจากการให้ทาน ด้วยหลักการชำระจิตให้สะอาด อะไรก็ตามที่ให้สิ่งที่ทำ คำที่พูด และอารมณ์ที่คิดแล้ว มีผลทำให้จิตใจสะอาดประณีตสูงส่งด้วยคุณธรรม มโนธรรม เช่น สันโดษ เมตตากรุณา ปัญญา ซึ่งเป็นเครื่องขจัดความโลภ ความโกรธ และความหลงอันเป็นเครื่องเศร้าหมองใจให้บรรเทาเบาบาง หมดลื่นไปจากจิตใจ นอกจากนี้แล้วยังมี วิธีชำระจิตใจหลายวิธี เช่น อาจจะถูกขัดขึ้นด้วยการรักษาศีล เจริญเมตตาภาวนา ฝึกสมาธิ เจริญสมถภาวนา และวิปัสสนา เป็นต้น^{๖๓}

๒) ปิยวาจา คือ ความเป็นผู้มีวาจาที่น่ารัก สื่อสารกันด้วยความรัก หรือมีวาจาซาบซึ้งใจ การกล่าววาจาสุภาพไพเราะอ่อนหวานทำให้เกิดไมตรี รักใคร่นับถือ^{๖๔} ตลอดถึงการใช้คำที่เป็นประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผล

การเจรจาที่อ่อนหวาน คือ วาจาที่ไพเราะสุภาพอ่อนโยนตามฐานะย่อมเป็นที่ชื่นใจเป็นที่ประทับใจแก่ผู้ฟังหรือคู่สนทนา ไม่มีใครชอบวาจาที่หยาบคายแข็งกระด้างหรือวาจาที่ก้าวร้าว ที่ไร้มารยาท ไม่รู้กาลเทศะ และวาจาที่ไม่ไพเราะ ไม่สมฐานะระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและคู่สนทนาด้วย คนเราจะได้ดีหรือถึงความเสื่อมก็ด้วยวาจานั้นแหละ เป็นข้อสำคัญประการหนึ่งโบราณท่านจึงกล่าวไว้ว่า ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หมายความว่า วาจาที่ดีที่สุภาพ ที่ไพเราะอ่อนหวานนั้นแหละเป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการครองใจคนและจะได้ดีก็เพราะวาจานั้นแหละส่วนคำว่า เลข ณ ที่นี้ หมายถึง วิชาความรู้ยังเป็นรอง คือ ถึงแม้จะเป็นคนมีความรู้สูง แต่ถ้าปากไม่ดีเสียแล้ว ย่อมหวังความเจริญในชีวิตได้ยาก เพราะคนปากเสียไม่อาจผูกใจใครไว้ได้จะหาคนคบหาสมาคมเป็นมิตรสหายที่ดีที่จริงใจต่อกันได้ยาก ปิยวาจา คือ วาจาที่ไพเราะสุภาพอ่อนโยนต่อกันตามฐานะเท่านั้นแหละที่จะเป็นเครื่องผูกใจยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นได้ยืนนาน

ปิยวาจาสงเคราะห์ได้กับวจีสุจริต ๔ อย่าง คือ ความประพฤติชอบด้วยวาจา หรือการกระทำทางวาจา มี ๔ คือ เว้นจากมุสวาท เว้นการพูดเท็จ เว้นจากปิสุมวาจา วาจา ส่อเสียด เว้นผรุสวาจา วาจาหยาบ และเว้นจากสัมผัปปลาปะ คำพูดเพื่อเจ้า

๓) อัถถจริยา หมายถึง ความเป็นผู้มีน้ำใจ ไม่นิ่งดูดาย รู้จักสงเคราะห์และช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นให้สำเร็จ รู้จักช่วยกระทำกิจอันเป็นประโยชน์บุคคลอื่น^{๖๕} หรือแก่สังคมส่วนรวม ตามความเหมาะสมแก่ฐานะและโอกาส ไม่เป็นคนแล้งน้ำใจช่วยใครไม่เป็น คือ ไม่เป็น

^{๖๒} วจ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๗๒.

^{๖๓} คุณ โทชน์, พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๑๗.

^{๖๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๙๑.

^{๖๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๓

คนเห็นแก่ตัว ยามที่ผู้อื่นหรือสังคมประสบความทุกข์เดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือ เช่น ในยามประสบทุกข์ภัยต่างๆ ได้แก่ทุกข์ภัย ภัยจากน้ำท่วม วาตภัย ภัยจากลมพายุอัคคีภัย ภัยจากไฟไหม้ เป็นต้น ก็มีน้ำใจอนุเคราะห์ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้อื่น หรือสังคมที่กำลังได้รับความทุกข์เดือดร้อนเช่นนั้นตามกำลังของตนด้วยใจเมตตาและกรุณาธรรม ความเป็นผู้มีน้ำใจ ย่อมประพาสดีสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นตามสมควรแก่ฐานะและโอกาส ด้วยเมตตากรุณาธรรม เช่นนี้ ย่อมเป็นเครื่องผูกใจหรือเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้อื่น ให้ผูกสมัครรักใคร่และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้ยั่งยืนนานเป็นอย่างดี ดังมี สุภาษิตคำโบราณว่า ไปบ้านท่านอย่านั่งดูตายบ้านวัวบ้านควายให้ลูกท่านเล่น แม้ว่าสมัยนี้การปั้นวัวปั้นควายให้ลูกท่านเล่นเป็นเรื่องล้าสมัยแล้ว แต่สุภาษิตนี้ก็ยังเป็นอนุทาหรณ์ว่า การรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์ช่วยเหลือผู้อื่น หรือการประพาสดีสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นเครื่องผูกใจคน เป็นคุณธรรมเครื่องครองใจคนได้ดีให้ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้อย่างยั่งยืน

อีกประการหนึ่งการประพาสดีประโยชน์นี้ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรมและการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สังคมที่ตนอาศัยอยู่ตลอดถึงประเทศชาติ สิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำ การประพาสดีตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้งกาย วาจา และใจ ในทุกเวลาทุกโอกาสอีกด้วย

๔) **สมานัตตตา** คือ ความเป็นผู้มีตนเสมอ ไม่ถือตัว ก็คือ ความประพฤติปฏิบัติดีต่อผู้อื่นอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เมื่อมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้า หรือได้ดีไปได้ดีขึ้น ก็ไม่ถือตัวหรือทำตัวเยอหยิ่งกับญาติพี่น้องหรือมิตรสหายเดิม ที่เคยคบค้าหรือปฏิบัติดีต่อกัน เคยเคารพนับถือกันมาอย่างไร ก็คงประพฤติปฏิบัติดีต่อกัน เคารพนับถือกันอยู่อย่างนั้น ความเป็นผู้มีตนเสมอนี้ เป็นคุณเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นไว้เป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกันได้เป็นอย่างดี^{๖๖} วางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เหมาะกับฐานะ เหมาะกับกาลเทศะ ที่ว่าเหมาะสมตำแหน่งหน้าที่นั้น หมายความว่า เรามีหน้าที่อย่างไร ก็ไปปฏิบัติไปตามหน้าที่ ที่ว่าเหมาะสมกับฐานะนั้น คือ ใช้จ่ายทรัพย์ให้เหมาะสมกับฐานะก็คือ เข้าใจใช้จ่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ สรุ่ยร้ายเกินไปแต่ก็ไม่ตระหนี่เกินไปจนเข้าขั้นทรมาณตนเอง ที่ว่าเหมาะสมกับกาลเทศะนั้นหมายความว่าปฏิบัติกิจให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ เช่น กฎระเบียบของสถาบันการศึกษากฎระเบียบของสถานที่ราชการต่าง ๆ เป็นต้น ตลอดถึงกฎหมายบ้านเมือง

หลักสังคหวัตถุ ๔ นั้นเป็นเสมือนเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นตัวแบบหรือวิธีการในการดำเนินกิจกรรม CSR ขององค์กร คือ การเสียสละวัตถุสิ่งของ การพูดที่เป็นประโยชน์ การทำประโยชน์และการเสมอต้นเสมอปลาย เป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งที่จะทำให้เข้าใจลักษณะรูปแบบการดำเนินการ CSR อย่างชัดเจนมาก ยิ่งขึ้น ดังตารางที่ ๒.๒

^{๖๖} พระภิกษุทิวาส (เสริมชัย ชยมงคล), **ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เอช ทีพีเพรส, ๒๕๔๒), หน้า ๘๓.

ตารางที่ ๒.๒ แสดงความสัมพันธ์ของสังคหวัตถุ ๔ กับพันธกิจขององค์กรธุรกิจ

หลักสังคหวัตถุ ๔	แนวทางการวางพันธกิจ CSR ขององค์กรธุรกิจ
ทาน การให้ การแบ่งปัน การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่	การให้หรือการบริจาคในสิ่งที่ควรให้แก่ผู้ยากไร้หรือแก่ผู้ที่ขาดแคลนกว่าทั้งในรูปของวัตถุสิ่งของ เช่น การนำสิ่งของเครื่องใช้ไปแจกแก่ผู้ประสบภัย การทำบุญตามหลักศาสนา การให้โอกาสทางธุรกิจ การแบ่งปันตลาด หรือการให้อภัยตลอดจนการให้ความรู้ คำแนะนำต่างๆที่เป็นประโยชน์
ปิยวาจา ความเป็นผู้มีวาจาน่ารัก สื่อสารกันด้วยความรัก	การสื่อสารในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ สิ่งที่เป็นสาระข้อเท็จจริง ประกอบด้วยเหตุผล และความจริงใจ โดยไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด เช่น การให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ต้องครบถ้วนแก่ผู้บริโภคการไม่โฆษณาประชาสัมพันธ์คุณลักษณะของสินค้าเกินจริง หรือการไม่หลอกลวง มอมเมาประชาชน เปรียบได้กับ ปิยวาจา
อัตถจริยา การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นการช่วยเหลือด้วย แรงกายแรงใจ	การเสียสละแรงงาน แรงใจ และเวลาเพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เช่น การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่างๆ การระแวงระวังในการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปโดยสมัครใจ เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบหนึ่ง
สมานัตตตา การประพฤติตน เสมอกัน วางตน เสมอต้นเสมอปลาย ในกิจการทุกอย่าง	การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่ถือว่าองค์กรตนเป็นใหญ่ เอาใจใส่ในสุขทุกข์ของผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ และร่วมแก้ไขโดยไม่เลือกปฏิบัติซึ่งหมายถึง การมีส่วนร่วมขององค์กรในการดูแลสังคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การดูแลสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายใหญ่รายย่อยอย่างสม่ำเสมอ การบริการลูกค้าอย่างเสมอต้นเสมอปลายโดยไม่เลือกว่าเป็นรายใหญ่หรือรายย่อย การทำหน้าที่ในการเสียภาษีอากรให้รัฐอย่างตรงไปตรงมา

กล่าวโดยสรุปในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้างเป็นที่ยอมรับนับถือของทุกๆ คน และปรารถนาที่จะได้ยืนได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญมากกว่าเสียงนินทาว่าร้ายพระพุทธรองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่า ขึ้นแรกให้ปรับที่ตัวของเราก่อนคือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน โดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคีเป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรีเติม

น้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุขคุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ จึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจกันไว้ เสมือนหนึ่ง สลัก เพลากรรณ ถ้าหลักธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจเหล่านี้ไม่มี บุคคลก็จะเป็นที่น่าเคารพ รักใคร่ ยกย่องนับถือ เราจึงต้องคอยศึกษาและเหมือนเตือนสติตนเองไว้ตลอดว่าในแต่ละฐานะ ที่เราเป็นอยู่นั้น มีหน้าที่ อะไรบ้าง เมื่อรู้แล้วก็ต้องปฏิบัติตามหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์นอกจากนี้เราก็ต้องทำตนให้เสมอต้น เสมอปลายด้วยคือ เคยวางตัวกับคนอื่นในทางที่ได้อย่างไร แม้ว่าเราจะทำได้ดีดีไปแล้วก็ต้องไม่ลืมหิวยังคงปฏิบัติตัวเหมือนเช่นเดิมนั้นไม่เปลี่ยนแปลง หรือว่าเมื่อเราเห็นคนอื่นเขาได้ดีก็ต้อง แสดงออกให้เขารับรู้ว่าเรามีความยินดีกับเขาอย่างจริงใจ ไม่คิดกลั่นแกล้งใส่ร้ายป้ายสีเขา ถ้าทำได้อย่างนี้เราก็คงจะเป็นที่รักที่พอใจของทุกคนรอบข้าง

๒.๙ สรุป

จากการศึกษาบทที่ ๒ ทำให้ทราบว่า แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมีจุดเริ่มต้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จากการประชุมที่กรุงริโอเดจาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ประเทศต่างๆ เริ่มต้นตัวกับทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) ซึ่งมีการเรียกร้องให้มีการเอาใจใส่ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ เรียกร้องให้องค์กรธุรกิจและกิจการต่างๆ ทั่วโลกแสดงความเป็นพลเมืองที่ดี (Good Global Citizenship) รวมทั้งได้ประกาศ “The UN Global Compact” เพื่อใช้เป็นกรอบดำเนินการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับองค์กรธุรกิจ ในปี ๒๕๔๓ องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) ได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับบริษัทข้ามชาติ (The OECD Guidelines for Multinational Enterprises) เสนอแนะให้บริษัทข้ามชาติของประเทศสมาชิก OECD นำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมไปปฏิบัติและให้ติดต่อกับค้ายเฉพาะกับคู่ค้าที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมเท่านั้น การประชุม World Economic Forum ณ เมืองดาวอส ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ประชุมได้มีมติ (Joint CEO Statement) โดยประกาศจัดตั้ง Global Corporate Citizenship Initiative (GCCII) เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (The International Organization for Standardization หรือ ISO) ได้จัดทำแนวทางการดำเนินกิจการที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งพัฒนามาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม หรือมาตรฐาน ISO 26000 Social Responsibility และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ดังนั้น CSR จึงไม่เพียงแนวคิดหรือแนวปฏิบัติอีกต่อไปแต่จะต้องยกระดับขึ้นเป็นมาตรฐาน ISO 26000 การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในองค์กรและในระดับใกล้และไกล รวมถึงคนในชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัท โดยมุ่งหมายให้การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจ ดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักจริยธรรม การกำกับดูแลที่ดีในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำหลักแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) และแนวคิดความรับผิดชอบต่อ

ต่อสังคมของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักเมตตาและกรุณาซึ่งเป็นหลักที่บุคคลจะพึงมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นความเมตตาเสมอเหมือนเท่าเทียมกัน ฉะนั้นหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมหรือบุคคลอื่นๆ จึงเริ่มต้นจากความกรุณาภายในจิตใจของบุคคลแล้วแผ่ขยายความปรารถนาดีนั้นไปยังสรรพสัตว์และสรรพสิ่งเพื่อให้ดำรงอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสม ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน โดยมีเจริญปัญญาควบคู่กับความกรุณาที่ประสานการจัดการเพื่อคุ้มครองชีวิตที่ดีร่วมกัน แนวคิดความมีเมตตา กรุณา และปัญญาดังกล่าว ได้เป็นแนวทางการปฏิบัติของพระสงฆ์ สาวกในกาลต่อมา ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนาที่ใช้หลักแห่งความเมตตา กรุณาเป็นเบื้องหน้าในการดำเนินชีวิตและประกอบกิจกรรมต่างๆ ด้วยปัญญาจนถึงปัจจุบัน มาใช้เป็นแนวทางในการอธิบายการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิต่อไป

บทที่ ๓

กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอแนวคิดด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

๓.๑ แนวการบริหารจัดการของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.)

ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ที่มุ่งมั่นสร้างความเข้าใจกับลูกค้า หวังสร้างผลกำไรอย่างยั่งยืน โดยการบริหารจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น สังคมและสิ่งแวดล้อม จากความมุ่งมั่นดังกล่าว ทอท. ได้กำหนดจุดเน้นเชิงกลยุทธ์ สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

๑) เพิ่มคุณค่าให้แก่ลูกค้าและลูกค้าต้องมาก่อน : ทอท. ให้ความสำคัญกับลูกค้าเป็นอันดับแรก เพื่อให้สามารถสร้างคุณภาพการบริการที่เหนือกว่าความคาดหวังและสนองต่อความต้องการของลูกค้าทุกกลุ่ม รวมถึงผู้โดยสารและสายการบินทั้งนี้จะให้ความสำคัญกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การส่งมอบบริการเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

๒) การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่องค์กร : ทอท. มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การใช้ประโยชน์ทรัพย์สิน ควบคู่ไปกับการหาโอกาสและทางเลือกในการดำเนินธุรกิจใหม่ๆ เพื่อให้คุ้มค่ากับต้นทุนเงินทุนและนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มในอนาคต

๓) พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี : เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทอท. ให้ความสำคัญกับการสร้างความเชื่อมั่นในมุมของนักลงทุนและสังคม โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และรักษามาตรฐานการดำเนินงานภายใต้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อนำองค์กรไปสู่การเป็นบรรษัทภิบาล ตลอดจนเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อนำไปสู่การยอมรับและความร่วมมือในด้านต่างๆ อันจะนำไปสู่การเติบโตที่ยั่งยืนขององค์กรต่อไป^๑

^๑ดูรายละเอียดในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖, (กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๖), หน้า ๑๒.

จากการนำเสนอในเบื้องต้น สอดคล้องกับแนวทางที่ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจว่า “การปฏิบัติตามนิยาม CSR ที่สามารถยกระดับตนเองไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้เป็นผลสำเร็จ โดยไม่ผิดศีลธรรมจรรยา ไม่เบียดเบียนทุกฝ่าย ย่อมสร้างสรรค์ความสุขที่แท้จริงให้กับทั้งตนเอง ธุรกิจ รวมทั้งสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม”^๒ เพื่อแสดงผลการดำเนินงานของ ทอท.ตามแนวทางด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อมภายใต้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบและเชื่อถือได้ มีจุดมุ่งหมายหลักในการให้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ชัดเจน ทันสมัย อย่างครบถ้วน ตามกรอบการรายงานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ครอบคลุมทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยในอนาคต ทอท. จะปรับปรุงเนื้อหาของรายงานให้มีความสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และจัดทำ ขึ้นในรูปแบบของรายงานแห่งความยั่งยืน (Sustainability Report) อันจะก่อให้เกิดประโยชน์และสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้มีส่วนได้เสีย สาธารณชน ผู้ใช้บริการท่าอากาศยาน ผู้ถือหุ้น ลูกค้า คู่ค้า สายการบิน ผู้ประกอบการ พนักงาน สื่อมวลชน ครอบคลุมชุมชน ท้องถิ่น ชุมชนโดยรอบท่าอากาศยาน สังคมและประเทศโดยรวม^๓ ได้กำหนดกลยุทธ์หลัก ๔ กลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ โดยมีแนวการบริหารจัดการ ดังนี้

๑) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

(๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ในการแข่งขัน ทั้งสายการบินและผู้โดยสารที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

(๒) กำกับดูแลมาตรฐานความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัยโดยดำเนินการตามมาตรฐาน ICAO และ TSA ประเทศ สหรัฐอเมริกา รวมทั้งการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนการตรวจสอบการดำเนินงานท่าอากาศยานตามมาตรฐานและ วิธีที่กำหนดไว้ในคู่มือสนามบิน (Aerodrome Manual) และการจัดการด้านนิรภัยของสนามบิน (Aerodrome Safety Management System : SMS)

(๓) บริหารจัดการด้านบริการที่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงคุณภาพการบริการแก่ผู้โดยสารสายการบินผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพบริการในด้านต่างๆ การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก การดูแลบรรยากาศและสภาพแวดล้อมท่าอากาศยาน ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความร่วมมือกับสายการบิน หน่วยงานราชการและผู้ประกอบกิจกรรมเชิงพาณิชย์อื่น ๆ

(๔) บริหารจัดการต้นทุนการดำเนินงาน และบริการให้สามารถแข่งขันได้ (Cost Competitiveness) มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้เม็ดเงิน โดยลดค่าใช้จ่าย

^๒สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม : Corporate Social Responsibility Guidelines, (กรุงเทพมหานคร: ไอคอนพรีนติ้ง, ๒๕๕๑), หน้า ๖.

^๓ดูรายละเอียดในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖, (กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๖), หน้า ๑๓.

ทั้งค่าใช้จ่ายพนักงาน ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ตลอดจนการบริหารจัดการ การใช้เงินลงทุนให้เป็นไปตามแผน

(๕) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารท่าอากาศยาน (Airport Operation) โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และตรงตามความต้องการของสายการบิน ผู้โดยสาร ตลอดจนการนำระบบ Simulation มาใช้ในการบริหารการใช้งานสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งการพัฒนาไปสู่ ๑๐๐% Networking Airport ที่สามารถเชื่อมโยงระบบสารสนเทศระหว่างท่าอากาศยาน สำนักงานใหญ่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว

๒) พัฒนาธุรกิจและการตลาด

(๑) พัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวกับกิจการการบิน โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสีย การตลาด เพื่อรักษฐานลูกค้า ทั้งผู้โดยสารและสายการบิน รวมทั้งการพัฒนาธุรกิจโดยการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการตลาด เพื่อเพิ่มปริมาณการจราจรทางอากาศและเน้นการสร้างจุดขายและเอกลักษณ์เฉพาะเพื่อต่อยอดในการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

(๒) พัฒนาธุรกิจที่ไม่เกี่ยวกับกิจการการบินให้สามารถสร้างรายได้และมีสัดส่วนที่ทัดเทียมกับรายได้ที่เกี่ยวกับกิจการการบิน จากการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์สินทรัพย์และพื้นที่ว่างเปล่าที่ยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานดอนเมือง

(๓) บริหารจัดการการตลาดโดยมุ่งเน้นการตลาดที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบบริหารความสัมพันธ์ลูกค้าสมัยใหม่มีการจัดทำฐานข้อมูลลูกค้าทุกกลุ่มที่มีความครบถ้วนต่อการนำไปใช้ประโยชน์เชิงวิเคราะห์และการเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านการตลาดในการดำเนินธุรกิจท่าอากาศยาน

๓) บริหารจัดการองค์การสู่ประสิทธิภาพสูง

(๑) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการบริหารงานองค์กรเพื่อผลักดันองค์กรไปสู่ “High Performance Organization” สู่ประสิทธิภาพสูง สนับสนุนภารกิจหลักในด้านต่างๆ อาทิการบริหารและพัฒนาบุคคล การประเมินองค์กร การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ภายในองค์กรการบริหารความสัมพันธ์ลูกค้าและการตลาด การบริหารความเสี่ยงและการบริหารจัดการ

(๒) เพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐศาสตร์ (EVM และ BSC) รวมทั้งการจัดทำระบบ Business Intelligent เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารและตัดสินใจของผู้บริหาร

(๓) พัฒนาระบบบริหารพัฒนาบุคลากรโดยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการพัฒนาบุคลากร การจัดโครงสร้างองค์กร รวมถึงจัดให้มีส่วนงานที่รับผิดชอบด้านการตลาด โดยเฉพาะการปรับอัตรากำลังให้เหมาะสมกับเนื้อหาทั้งด้าน คุณภาพและปริมาณ การพัฒนา

ระบบสายอาชีพ การสืบทอดตำแหน่งที่เหมาะสม และการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในด้านต่างๆ

(๔) พัฒนาภาพลักษณ์ขององค์กร ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดี การพัฒนาเอกลักษณ์องค์กร (Corporate Brand หรือ Corporate Identity) จากจุดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ วัฒนธรรมประเพณี หรือสัญลักษณ์ ประจำท้องถิ่นมาประยุกต์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบบริการที่นำเสนอ

๔) สร้างความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและการกำกับดูแลกิจการที่ดี

(๑) บริหารจัดการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม โดยกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การดำเนินการด้าน CSR ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมของท่าอากาศยาน เร่งรัดจัดการปัญหาและการกำกับดูแลกิจการ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของชุมชนรอบท่าอากาศยาน และให้ความสำคัญกับการกำหนดระเบียบในเรื่องปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ของสายการบินที่เหมาะสม และลดการใช้พลังงานที่ไม่สะอาดและลดการเพิ่ม CO₂ เพื่อมุ่งสู่การเป็น Low Carbon Airport

(๒) บริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในการดำเนินงานในทุกระดับขององค์กร มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และเป็นไปตามข้อกำหนดด้านการส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๓.๒ การกำกับดูแลกิจการตามแนวทาง CSR

คณะกรรมการ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) ได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของภาคอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศ ซึ่งเป็นพื้นฐานและเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงมีความมุ่งมั่นผลักดันองค์กรสู่การเป็นผู้นำธุรกิจท่าอากาศยานในภูมิภาคเอเชีย: Asia's Leading Airport Business ตามวิสัยทัศน์ของ ทอท. (ปี ๒๕๕๓-๒๕๕๗) ที่ได้กำหนดไว้ โดยได้ส่งเสริมให้ทอท. มีการบริหารจัดการท่าอากาศยานที่มีประสิทธิภาพสูง มีความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อควบคู่ไปกับความผาสุกของสังคม ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งภายนอกและภายในองค์กร^๕ บริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีในการดำเนินงานในทุกระดับขององค์กรมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และเป็นไปตามข้อกำหนดด้านการส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งสื่อสารและให้ข้อมูลแก่ผู้ถือหุ้นและนักลงทุนอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความพึงพอใจ และความเข้าใจที่

^๕บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๗, (กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๗), หน้า ๕.

ดีตลอดจนตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ถือหุ้นและนักลงทุน^๕ ซึ่งการดำเนินงานและบริหารงานของ ทสภ. ยึดถือแนวปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตามที่กำหนดในแต่ละด้าน ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการของ OECD (OECD Principles of Corporate Governance, 2004) ซึ่งเนื้อหาของหลักการนี้ได้ แบ่งออกเป็น ๕ หมวด^๖ คือ

- ๑) สิทธิของผู้ถือหุ้น
- ๒) การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน
- ๓) บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย
- ๔) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส
- ๕) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท

ในแต่ละหมวดข้างต้นประกอบด้วยส่วนที่เป็นหลักการสำคัญ และส่วนที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อให้บริษัทจดทะเบียนสามารถปฏิบัติตามหลักการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๒.๑ สิทธิผู้ถือหุ้น

ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ให้ความสำคัญกับผู้ถือหุ้นและสิทธิของผู้ถือหุ้นในความเป็นเจ้าของ ซึ่งควบคุม ทอท. โดยผ่านคณะกรรมการ ทอท. ที่เลือกตั้งเข้ามา โดยผู้ถือหุ้นมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน อาทิ การลงคะแนนเสียง การมีส่วนร่วมแบ่งกำไร การมอบฉันทะให้บุคคลอื่น เข้าประชุมและออกเสียงลงคะแนน การแสดงความคิดเห็นและซักถามในการประชุมเพื่อร่วมตัดสินใจในเรื่องสำคัญของ ทอท. และได้รับข้อมูลข่าวสารของ ทอท. ที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพียงพอ ทันเวลา ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ ช่องทางของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เว็บไซต์ของ ทอท. การติดต่อขอข้อมูลโดยตรงจากเลขานุการบริษัท ศูนย์นักลงทุนสัมพันธ์ รวมทั้งจัดให้มีการเยี่ยมชมกิจการท่าอากาศยาน เพื่อให้ผู้ถือหุ้นเข้าใจในธุรกิจของ ทอท. และได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสม ทอท. ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญต่อการลดผลกระทบต่างๆ ที่เกิดจากการดำเนินงานของท่าอากาศยานใน ความรับผิดชอบต่อ และให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่สร้างการยอมรับจากชุมชนและสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและยั่งยืน

^๕บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), *ทิศทางสู่อนาคต...ผู้นำธุรกิจท่าอากาศยานในภูมิภาคเอเชีย ๒๐๑๐-๒๐๑๔*, (กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๓), หน้า ๒๔.

^๖สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, *เข็มทิศธุรกิจเพื่อสังคม : Corporate Social Responsibility Guidelines*, หน้า ๑๐.

๓.๒.๒ การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน

ทอท. มีการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม อาทิ การเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยที่มีสัดส่วนการถือหุ้นขั้นต่ำไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ หุ้น โดยอาจเป็นผู้ถือหุ้นรายเดียวหรือหลายรายรวมกันก็ได้ สามารถเสนอวาระการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นและเสนอชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อเข้ารับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นกรรมการสำหรับการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปีของ ทอท. ได้ล่วงหน้าก่อนการประชุม การแจ้งระเบียบวาระการประชุมล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสศึกษาข้อมูลประกอบการพิจารณาระเบียบวาระต่างๆ ก่อนตัดสินใจ อำนวยความสะดวกให้ผู้ถือหุ้นที่ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง สามารถใช้สิทธิออกเสียงโดยมอบฉันทะให้บุคคลอื่นไปประชุมออกเสียงลงมติแทน การจัดทำมีบัตรลงคะแนนเสียงทุกระเบียบวาระ การนำระบบบาร์โค้ดมาใช้ในการบันทึกและแสดงผลการลงคะแนน การเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิในการเลือกตั้งกรรมการเป็นรายบุคคล การกำหนดมาตรการป้องกันการใช้ข้อมูลภายในเพื่อหาผลประโยชน์ของกรรมการ ผู้บริหาร ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและฝ่ายบัญชีเมื่อแรกเข้ารับตำแหน่ง โดยการแจ้งทุกคนให้ทราบบทบาทภาระหน้าที่ที่ต้องรายงานการถือหลักทรัพย์ของตนคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะซึ่งถือครองหลักทรัพย์ของ ทอท. ต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตามมาตรา ๕๙ ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ชัดเจน และตรวจสอบได้

๓.๒.๓ บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

ทอท. ให้ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม ทั้งภายในและภายนอก ได้แก่ พนักงาน ผู้บริหารของ ทอท. บริษัทย่อย ผู้ถือหุ้น ลูกค้า รัฐบาล ผู้ร่วมทุน คู่ค้า เจ้าหนี้ สังคม ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้การดูแลและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้มีส่วนได้เสียเหล่านี้ ตามข้อกำหนดกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ การดูแลสภาพแวดล้อมและสุขภาวะในการทำงาน การดูแลด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การส่งเสริมและสนับสนุนสวัสดิการในด้านต่างๆ การปฏิบัติตามสัญญา ข้อตกลงหรือเงื่อนไขต่างๆ ตลอดจนมีช่องทางการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น ขอร้องเรียนจากผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน

๓.๒.๔ การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

ทอท. ให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารที่ต้องแจ้งกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและผู้ถือหุ้น โดยคำนึงถึงความถูกต้องครบถ้วน ทันเวลา น่าเชื่อถือ และทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียมกันซึ่งการจัดเตรียมข้อมูลเหล่านี้ ทอท. มีสำนักเลขานุการบริษัท กำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูลต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและศูนย์นักลงทุนสัมพันธ์ กำกับดูแลการให้ข้อมูล และตอบข้อซักถามแก่นักลงทุนและผู้ถือหุ้น นอกจากการเผยแพร่ตาม

เกณฑ์ผ่านช่องทางของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแล้ว ยังมีการเปิดเผยข้อมูลสำคัญ อาทิ รายงานประจำปีที่เผยแพร่ข้อมูลด้านการเงินและไม่ใช่การเงิน นโยบายธรรมาภิบาล ข้อมูลบริษัท ข่าวประชาสัมพันธ์ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ ผ่านเว็บไซต์ของ ทอท. ซึ่งได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ถือหุ้นและบุคคลภายนอกสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้ทันต่อเหตุการณ์ และเกิดประโยชน์สูงสุด

๓.๒.๕ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

คณะกรรมการ ได้กำหนดให้มีนโยบายธรรมาภิบาลเป็นลายลักษณ์อักษรตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ ซึ่งมีการสอบทานเป็นประจำและเห็นชอบให้มีการปรับปรุงนโยบายด้านพนักงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพิ่มนโยบายด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการให้มีเนื้อหาสมบูรณ์มากขึ้นและได้ปรับปรุงนโยบายธรรมาภิบาลเรื่องโครงสร้าง ทั้งนี้ นโยบายธรรมาภิบาลได้เป็นแนวทางปฏิบัติให้คณะกรรมการ ผู้บริหารและพนักงานทุกคนยึดถือ รวมถึงส่งเสริมให้ ทอท. เป็นบริษัทที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ มีการกำกับดูแลกิจการและบริหารจัดการที่ดีมีคุณธรรมในการดำเนินธุรกิจมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ รวมทั้งยังให้ความสำคัญด้านความขัดแย้งทางผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ของบริษัท โดยกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานต้องรายงานการมีส่วนได้เสียของตนและบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้โอกาสจากอำนาจหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน^๗ ดังที่นายประสงค์ พูนธเนศ ประธานกรรมการ ทอท. กล่าวไว้ว่า

รู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ ทอท. ดำเนินธุรกิจด้วยความตระหนักถึงการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมในภาพรวม ที่สะท้อนในกระบวนการดำเนินธุรกิจทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วน ทั้งชุมชนโดยรอบพื้นที่ท่าอากาศยานในความรับผิดชอบต่อ ทอท. ทั้ง ๖ แห่ง ตลอดจน ลูกค้า คู่ค้า ผู้ใช้บริการ ผู้ถือหุ้น นักลงทุน พนักงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมกันอย่างเข้มแข็ง เพื่อมุ่งมั่นให้การดำเนินธุรกิจท่าอากาศยานของ ทอท. เติบโตขึ้นควบคู่กับเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมั่นคง พร้อมกับความผาสุกของชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน จากการปฏิบัติดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นแนวทางในการจัดการของคณะกรรมการที่มุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภายในองค์กร ตลอดจน การให้ความสำคัญกับการ

^๗ดูรายละเอียดในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖, หน้า ๑๖-๒๒.

ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เพื่อความผาสุกของสังคมอย่างยั่งยืน^๕

แนวปฏิบัติที่ดีในด้านต่างๆ และได้แจกจ่ายหนังสือคู่มือดังกล่าว เพื่อนำไปปฏิบัติให้แก่กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานทุกคนซึ่งทุกคนต้องลงนามในพันธสัญญาว่าจะยึดถือการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ ทอท. เป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจว่า ทอท. จะพัฒนาระบบการจัดการให้เหมาะสม เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น ตลอดจนคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสีย ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การควบคุมภายในเป็นการให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายในกับการดำเนินธุรกิจ และมีการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดให้มีโครงสร้างการควบคุมภายใน ๕ องค์ประกอบตามมาตรฐาน ได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุมสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล เพื่อให้มั่นใจว่าระบบที่วางไว้สามารถดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

นอกจากนี้ได้จัดทำการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง (Control Self Assessment : CSA) ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน โดยเสนอรายงานการควบคุมภายในให้คณะกรรมการตรวจสอบผ่านเลขานุการคณะกรรมการเพื่อประเมินความเพียงพอและความเหมาะสมของการควบคุมภายใน ดำเนินการป้องกันและแก้ไขความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพย์สินของ รวมทั้งหาแนวทางและข้อเสนอแนะที่จะลดหรือขจัดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ

๓.๓ การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เป็นการปฏิบัติตามนโยบาย CSR ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) หรือ ทอท. ซึ่งได้มีการดำเนินงานในกิจกรรม ดังนี้

๓.๓.๑ การกำกับดูแลกิจการที่ดี

การกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นการจัดให้มีระบบบริหารจัดการอย่างรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อในการจัดการอย่างโปร่งใส เท่าเทียม เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่ความเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของธุรกิจ^๖ สำหรับ

^๕อ้างอิงในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๗, หน้า ๕.

^๖สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม : Corporate Social Responsibility Guidelines, หน้า ๑๐.

การกำกับดูแลกิจการที่ดี ทอท. จัดให้มีระบบบริหารจัดการและดำเนินงานด้วยความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เท่าเทียม และเป็นธรรมสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย^{๑๐} โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยรวม^{๑๑} หรือ การบริหารจัดการธุรกิจที่ดี มีประสิทธิภาพและจริยธรรม โดยมีโครงสร้างจัดการ ยุทธศาสตร์ การสร้างมูลค่าเพิ่ม การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อประพฤติปฏิบัติ และกระบวนการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายบริหาร พนักงาน และผู้ถือหุ้น ซึ่งคณะกรรมการ ผู้บริหารและพนักงาน ยึดถือปฏิบัติ เพื่อสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสีย และยึดถือปฏิบัติตามหลักการ^{๑๒} เพื่อสร้างความพึงพอใจและความเข้าใจที่ดี ตลอดถึงความคาดหวังของผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุน^{๑๓} ซึ่งการกำกับกิจการที่ดีนั้นจะต้องมีความโปร่งใส น่าเชื่อถือ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ทอท. ผู้บริหาร พนักงานและผู้ถือหุ้น โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลัก ดังผู้บริหารได้สะท้อนว่า

การทำ CSR จะต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เป้าหมายหลักของการทำ CSR ของ ทอท. คือ การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจ ดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักจริยธรรม การกำกับดูแลที่ดีในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ปราศจากความขัดแย้ง^{๑๔}

๓.๓.๒ การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม

การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรมย่อมก่อให้เกิดความเชื่อมั่นกับผู้เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลดีต่อกิจการในระยะยาว ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ให้มีความสำคัญกับระบบการควบคุมภายในกับการดำเนินธุรกิจและการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง (Control Self-Assessment: CSA) ในแต่ละหน่วยงาน เพื่อป้องกันความเสียหาย รวมถึงหาแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบและบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและมีการจัดทำ คู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดีไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนให้กับพนักงานทุกคน

^{๑๐} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๔, หน้า ๑๗.

^{๑๑} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) คู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี, (กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๒) หน้า ๙.

^{๑๒} ประกาศ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เรื่อง นโยบายธรรมาภิบาลของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๕.

^{๑๓} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), ทิศทางสู่นาคตผู้นำธุรกิจท่าอากาศยานในภูมิภาค เอเชีย ๒๐๑๐-๒๐๑๔, หน้า ๒๔

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายศักดิ์ชัย อรุณรักถาวร รองผู้อำนวยการท่าอากาศยานดอนเมือง, ๒๑ มกราคม ๒๕๕๘.

ยึดถือและปฏิบัติ^{๑๕} เป็นส่วนหนึ่งต้องสอดคล้องกับแนวทางคณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมโลก (WBCSD) ที่กล่าวไว้ว่าคำมั่นสัญญาที่บริษัทจะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนโดยทำงานร่วมกับลูกจ้างและครอบครัว ชุมชน เพื่อจะพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยรวม^{๑๖} สอดคล้องกับแนวคิดของชัยยุทธ์ ชำนาญเลิศกิจ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาธุรกิจตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวไว้ว่า “พนักงานจะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนองค์กรให้เติบโตอย่างยั่งยืน เพื่อประสิทธิผลทั้งในเชิงธุรกิจและสังคมด้วยหัวใจหลักในการมองแบบองค์รวมอย่างเป็นธรรม”^{๑๗} ซึ่งในประเด็นนี้ ทสภ. ได้ปฏิบัติตามและให้ความสำคัญในการปฏิบัติต่อผู้ได้บังคับบัญชา ดังมีข้อกำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจนว่า “พึงให้ผลตอบแทนที่เป็นธรรมการแต่งตั้ง โยกย้าย รวมทั้งการให้รางวัล และลงโทษผู้ได้บังคับบัญชา ต้องกระทำด้วยความสุจริต ยุติธรรม และตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้ความสามารถและความเหมาะสมของพนักงาน”^{๑๘} ซึ่งการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรมเป็นส่วนในการขับเคลื่อนให้องค์กรสามารถเติบโตได้ด้วยคามยั่งยืน โดยคำนึงมาตรฐานการดำรงชีพของพนักงานสอดคล้องกับคำกล่าวของ ยุน ฮีเยว วัน ที่กล่าวไว้ว่า “การสร้างมาตรฐานการดำรงชีวิตที่มีความเท่าเทียมกันเป็นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์และเป็นการก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป”^{๑๙}

๓.๓.๓ การเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม

ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ตระหนักดีว่าการเคารพสิทธิมนุษยชนเป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มและผลผลิตเพิ่มให้กับองค์กร ทอท. จึงมีการพัฒนาและฝึกอบรมให้พนักงานมีคุณภาพได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนได้รับโอกาสในการฝึกฝนและเพิ่มพูนทักษะในการทำงานที่จำเป็นสอดคล้องกับภารกิจในด้านต่างๆ นอกจากนี้ได้ปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม เปิดโอกาสให้พนักงานมีการแสดงศักยภาพ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนมีหลักสูตรในการพัฒนาบุคลากรเพื่อฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขการทำงาน ให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดี อีกทั้งการปฏิบัติต่อพนักงานอย่างเป็นธรรมทั้งในด้านการสรรหา การเลื่อนตำแหน่ง การเปลี่ยนสายงาน และ

^{๑๕} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖, หน้า ๓๕.

^{๑๖} สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน, สุนิตย์ เจริญสุธา บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓), หน้า ๕.

^{๑๗} ชัยยุทธ์ ชำนาญเลิศกิจ, “ ค่านิยม”, CSR ใน องค์กรก้าวหน้าอย่างมีความสุข, อนันตชัย ยूरประถมและคณะ บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร, ศูนย์สร้างเสริมสุขภาวะองค์กร, ๒๕๕๓) : ๗-๘

^{๑๘} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) คู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี, หน้า ๑๖.

^{๑๙} ยุน ฮีเยว วัน, CSR กับแรงงานสัมพันธ์ที่สร้างสรรคตามหลักมาตรฐานสากล, อรัญญา ภาภักทร (ผู้แปล), (สระบุรี: ศูนย์ศึกษาแรงงาน, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖.

การมอบหมายงาน ตลอดจนดูแลพนักงานด้านสวัสดิการ สิทธิประโยชน์ต่างๆ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อให้พนักงานทุกคน มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในการปฏิบัติงาน^{๒๐} ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวเป็นการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ในมาตรา ๒๘ ที่ระบุข้อความไว้ตอนหนึ่งว่า “...ให้องค์กรดำเนินการอยู่ภายใต้กรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน ...มาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหา เมื่อมีการกระทำหรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม...”^{๒๑} นอกจากนี้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติที่ตกลงร่วมกัน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ ในข้อ ๒๓ ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างอย่างเท่าเทียมกันสำหรับงานที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดและทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเอื้ออำนวยต่อการประกันความเป็นอยู่อันควรค่าแก่ศักดิ์ศรีของมนุษย์”^{๒๒}

๓.๓.๔. ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

การปรับปรุงมาตรฐานของสินค้าและบริการให้มีความเป็นสากลและให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ มีการคำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค รวมทั้งพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค อาทิ การรักษาความปลอดภัยผู้โดยสารและสัมภาระก่อนขึ้นอากาศยาน การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการต่างๆ ในท่าอากาศยาน^{๒๓} การดูแลผู้บริโภคหรือผู้ซื้อสินค้าและบริการขององค์กรเป็นแหล่งที่มาของรายได้ จึงต้องมีระบบการดูแลผู้บริโภคในทุกๆ กระบวนการ^{๒๔} ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่ ทอท. มุ่งมั่นในการสร้างความพึงพอใจและความมั่นใจให้กับลูกค้าและประชาชนที่จะได้รับความปลอดภัย การบริการที่ดีมีคุณภาพ และความพึงพอใจ รวมทั้งรักษาสัมพันธภาพที่ดีและยั่งยืน^{๒๕}

๓.๓.๕. การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม

การจัดกิจกรรมทางสังคม และ/หรือ มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการผลิตสินค้าและบริการของธุรกิจ แสดงตน

^{๒๐}ดูรายละเอียดในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖, หน้า ๓๕.

^{๒๑}พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๑๑๘ ก หน้า ๑๐-๑๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒.

^{๒๒}อ้างอิงกรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, (กรุงเทพมหานคร: กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๑), หน้า ๒๗.

^{๒๓}บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖, หน้า ๓๕.

^{๒๔}สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน, สุนิธย์ เชรฐาบรรณานิการ, (กรุงเทพมหานคร, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: ๒๕๕๓) หน้า ๔๕

^{๒๕}บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), คู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี, หน้า ๑๙.

เป็นพลเมืองบริษัทที่ดีของชุมชน คิดค้นวิธีการที่จะลดและหยุดผลกระทบในทางลบต่อชุมชน และสังคมอันเกิดมาจากระบบการทำงาน เพื่อให้ชุมชนและสังคมมีความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษา กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา และการลดมลภาวะ อาทิ ฝุ่นละออง คิวีน ก๊าซเรือนกระจก ผลกระทบทางเสียงขยะ และน้ำเสีย เป็นต้น^{๒๖} สอดคล้องกับแนวทางที่ผู้บริหารนำเสนอไว้ว่า

การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ มิใช่เป็นการทำเพื่อการลดผลกระทบจากการดำเนินกิจการของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ แต่เป็นการทำ CSR เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิกับชุมชน เพื่อการอยู่ร่วมกันกับชุมชนโดยรอบอย่างสันติสุข ปราศจากความขัดแย้ง^{๒๗}

๓.๓.๖. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยการเพิ่มขึ้นของประชากรโลก การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การบริโภคทรัพยากรธรรมชาติเกินความจำเป็น ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและภาวะโลกร้อน ซึ่งกระทบต่อมนุษย์และระบบนิเวศน์ ทั้งนี้ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมถือเป็นหน้าที่ร่วมกันของคน จึงมุ่งปรับปรุงคุณภาพชีวิต และจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม อาทิ การฟื้นฟูและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยรอบท่าอากาศยาน การใช้พลังงานสะอาดและพลังงานทดแทน นอกจากนี้ ทอท. ยังให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามมาตรการ ป้องกัน แก้ไขและลดตลอดจนประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) และมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างครบถ้วน

๓.๓.๗ นวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม

ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ได้มีการติดตั้งระบบตรวจวัดเสียงอากาศยานแบบถาวร (Airport Noise Monitoring System : ANMS) เพื่อติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านเสียงจากอากาศยานในชุมชนโดยรอบท่าอากาศยาน ติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านเสียงจากอากาศยานในพื้นที่ท่าอากาศยาน และตรวจสอบเส้นทางบิน ระดับความสูง ประเภทและสายการบินของอากาศยานที่ถูกร้องเรียนว่ามีเสียงดังหรือปล่อยมลพิษ อีกทั้งยังได้นำระบบบำบัดน้ำเสียที่จัดอยู่ในประเภทการบำบัดน้ำเสียแบบ BNR (Biological Nutrient Remove) ในรูปแบบตะกอนเร่งตัดแปลง (Modified Activated Sludge) ซึ่งเป็นประเภทระบบบำบัดน้ำเสียเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้นในประเทศไทย (ประมาณ ๑๐ แห่ง) และทั่วโลกมาใช้ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณ

^{๒๖} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖, หน้า ๓๕.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นางสาวบุษบา ภูสกุล, ผู้เชี่ยวชาญ ๙ ทอท., ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘.

ภูมิ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าน้ำที่ผ่านการบำบัดสามารถนำไปใช้ประโยชน์และไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๓.๘ การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ดำเนินงานภายใต้การกำกับดูแลของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้มีการจัดทำรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมตามกรอบการรายงานสากล GRI เพื่อใช้ในการเปิดเผยข้อมูลและสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไปในอนาคต^{๒๘}

นอกจากนี้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) ได้จัดตั้งส่วนชุมชนสัมพันธ์ ฝ่ายกิจการพิเศษ เพื่อทำหน้าที่สื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เกี่ยวกับภารกิจของ ทสภ. พร้อมทั้งจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาการเจริญเติบโตของชุมชนโดยรอบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนและกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใน ทสภ. เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยดูแลสังคมชุมชนโดยรอบ เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ก้าวไปสู่การเติบโตที่มั่นคงและยั่งยืน โดย ทสภ. ได้ดำเนินกิจกรรมและโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมทุกด้าน เช่น ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสังคมชุมชนและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬา ด้านสาธารณประโยชน์ ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตของท้องถิ่น และอื่นๆ^{๒๙} สอดคล้องกับนโยบายที่ผู้บริหารสะท้อนว่า “การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีเป้าหมายในการคืนกำไรสู่สังคม โดยเน้นการทำงานร่วมกันของพนักงาน ชุมชน และสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้กับชุมชนและสังคม”^{๓๐} มิใช่เป็นการทำเพื่อการลดผลกระทบจากการดำเนินกิจการของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ แต่เป็นการทำ CSR เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิกับชุมชน เพื่อการอยู่ร่วมกันกับชุมชนโดยรอบอย่างสันติสุขปราศจากความขัดแย้งผ่านโครงการและกิจกรรม ดังต่อไปนี้

๑) โครงการด้านการศึกษา

โครงการด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ต้องดำเนินการ เพื่อสนับสนุนการศึกษาให้แก่เยาวชนในพื้นที่โดยรอบ และพื้นที่ต่างๆ ผ่านโครงการ ดังต่อไปนี้

^{๒๘} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖, หน้า ๓๕.

^{๒๙} แผนแม่บทด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ ทอท. ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), วันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นางสาวบุษบา ภูสุกุล, ผู้เชี่ยวชาญ ๙ ทอท., ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘.

- (๑) โครงการ “ค่ายสีน้ำ” เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีความรักในศิลปะและได้เรียนรู้เทคนิคการวาดภาพด้วยสีน้ำ และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อ ทสภ.
- (๒) โครงการ “สัมมนาครูผู้สอนวิชาสุวรรณภูมิ” เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่จะนำไปสอนในวิชาสุวรรณภูมิให้ทันสมัย เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนโดยรอบพื้นที่ ทสภ. มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภารกิจและบทบาทที่สำคัญของ ทสภ. ที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาประเทศและชุมชนโดยรอบ
- (๓) โครงการ “สุวรรณภูมิตีวเข้มภาษาไทย” เพื่อส่งเสริมความรู้ภาษาไทยให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อปรับพื้นฐานในการสอบความรู้รอบยอดปลายช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน O-NET และการสอบความรู้ขั้นสูงของวิชาต่างๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่จะเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ A-NET
- (๔) โครงการ “มอบความรู้สู่ชุมชน สร้างสัมพันธ์สมานฉันท์สุวรรณภูมิ” โดยการมอบหนังสือสารานุกรมและหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเยาวชนให้กับโรงเรียนโดยรอบพื้นที่
- (๕) โครงการ “เยาวชนคนเก่ง” โดยจัดให้นักเรียนที่ได้รับมอบหนังสือตามโครงการ “มอบความรู้สู่ชุมชน สร้างสัมพันธ์สมานฉันท์สุวรรณภูมิ” เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนมีความรักในการอ่านหนังสือ และพัฒนาทักษะด้านการค้นคว้าความรู้จากหนังสือนอกตำราเรียน
- (๖) โครงการ “มุมสมองน้องจิ๋ว” เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กก่อนวัยเรียนรักการอ่านหนังสือและเกิดการพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้
- (๗) โครงการ “หนูรักสุวรรณภูมิ” โดยให้นักเรียนโดยรอบ ทสภ. ส่งเรียงความในหัวข้อ “หนูรักสุวรรณภูมิ” ร่วมแข่งขันชิงทุนการศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อ ทสภ.
- (๘) โครงการ “พาน้องท่องสุวรรณภูมิ” เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภารกิจและบทบาทที่สำคัญของ ทสภ. ที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาประเทศและชุมชนโดยรอบเข้าร่วมโครงการ

๒) โครงการด้านเศรษฐกิจพอเพียง

- (๑) โครงการ “เยาวชนสุวรรณภูมิ” โดยนำนักเรียนโดยรอบไปเข้าค่ายเพื่ออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและการรักษาสิ่งแวดล้อมหรือการลดภาวะโลกร้อนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาใช้ในชีวิตประจำวัน

- (๒) โครงการ “รักษารองเรียน” เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและลดภาวะโลกร้อนมาปฏิบัติในโรงเรียน เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนในโรงเรียนดังกล่าวได้เรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและความร่วมมือในการช่วยกันลดภาวะโลกร้อน
- (๓) โครงการ “ตามรอยพ่อหลวง วิถีพอเพียง” เป็นโครงการที่สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป (ศปป.) อำเภอบางพลี จ.สมุทรปราการ โดยให้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เสริมสร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่รัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการสร้างความรัก ความสามัคคี ตั้งแต่สถาบันครอบครัว ระดับชุมชน ตำบล และหมู่บ้าน

๓) โครงการด้านสิ่งแวดล้อม

- (๑) โครงการ “สุวรรณภูมิรักษ์ป่าชายเลน” เป็นการนำพนักงาน ทอท. และชุมชนโดยรอบ ทสภ. ร่วมปลูกป่าชายเลน ณ บริเวณหลังสวางคินิวาส สภาอากาศ ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
- (๒) โครงการ “สวนหย่อม AOT เพื่อสุขภาพผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางพลี” เป็นการดำเนินการภายใต้นโยบายโครงการชุมชนน่าอยู่ตามแนวคิด “Green Airport-Green Community” ได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นสวนหย่อมและพื้นที่ออกกำลังกายกลางแจ้ง พร้อมทั้งได้มอบเครื่องออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและสุขภาพกายผู้สูงอายุ
- (๓) โครงการ “เพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยรอบ ทสภ.” ได้ดำเนินการจัดโครงการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การลดภาวะโลกร้อน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียนโดยรอบ เพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้มาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้จริง เพื่อเป็นการเพิ่มและเสริมสร้างคุณภาพอากาศช่วยลดมลพิษและช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิต
- (๔) โครงการ “พาน้องปัน ท่องสุวรรณภูมิ” โดยนำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากโดยรอบ ทสภ. ร่วมขี่จักรยานในเส้นทางจักรยาน ทสภ. ระยะทาง ๑๐ กิโลเมตรและทำกิจกรรมฐานที่ให้ความรู้เกี่ยวกับภารกิจของ ทสภ. ซึ่งคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์พลังงาน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจและการใส่ใจสิ่งแวดล้อมของ ทสภ.
- (๕) โครงการ “ทำอากาศยานสุวรรณภูมิรักษ์โลก” จัดโครงการมอบถังขยะแยกประเภทให้ชุมชนโดยรอบ เพื่อให้ชุมชนมีสุขลักษณะอนามัยที่ดี มีถังขยะ

เพียงพอกับความต้องการของชุมชน และช่วยให้ชุมชนสะอาด น่าอยู่ ปราศจากมลพิษทางกลิ่น

๔) โครงการด้านเศรษฐกิจชุมชน

- (๑) โครงการ “แม่บ้านคนเก่ง” โดยจัดอบรมวิชาชีพเกี่ยวกับการประกอบอาหาร และสิ่งประดิษฐ์ให้แก่กลุ่มแม่บ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยรอบพื้นที่ ทสภ.
- (๒) โครงการ “สุวรรณภูมิแฟร์” เพื่อให้ชุมชนนำอาหารและสินค้ามาขาย ณ ทสภ. ปีละ ๑ ครั้ง จำนวน ๓ วัน โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย
- (๓) โครงการ “ตลาดนัดแรงงาน” ทสภ. ขอความร่วมมือผู้ประกอบการ บริษัทคู่ค้า ที่มีสัญญาจ้างกับ ทสภ. มาเปิดรับสมัครประชาชนที่อาศัยอยู่และมีภูมิลำเนาหรือทะเบียนบ้านในจังหวัดสมุทรปราการและเขตลาดกระบัง กทม. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนโดยรอบ ทสภ. มีโอกาสเข้ามาทำงานใน ทสภ. และเพื่อให้แรงงานได้มีโอกาสพบปะบริษัทโดยตรง

๕) โครงการด้านสาธารณประโยชน์

- (๑) โครงการ “มอบเวชภัณฑ์” เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี ๒๕๕๔ ในพื้นที่โดยรอบ ทสภ.
- (๒) โครงการ “มอบถุงยังชีพ” แก่ผู้ประสบอุทกภัยซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรอบ ทสภ. ปี ๒๕๕๔
- (๓) โครงการ “มอบอุปกรณ์เครื่องนอน” แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตลาดกระบัง กทม.
- (๔) โครงการ “มอบอาหารกึ่งสำเร็จรูป” แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่โดยรอบ ทสภ.
- (๕) โครงการ “มอบอุปกรณ์เครื่องกีฬา” แก่ชุมชนโดยรอบ ทสภ. ที่ขาดแคลน
- (๖) โครงการ “มอบชุดอุปกรณ์สนามเด็กเล่น” แก่ชุมชนและโรงเรียนโดยรอบ ทสภ. ที่ขาดแคลน
- (๗) โครงการ “มอบรถเข็นแก่คนพิการ” ที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยรอบ ทสภ.

๖) โครงการด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี

- (๑) โครงการ “ศาสนาอุปถัมภ์” เพื่อทำนุบำรุงศาสนา โดยทางพุทธศาสนาได้ถวายเทียนพรรษา เครื่องไทยธรรมแก่วัดโดยรอบ ทสภ. รวมทั้งมีการจัดทอดกฐินให้กับวัดต่างๆ โดยรอบ ทสภ. เป็นประจำทุกปีตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ เป็นต้นมา และทางศาสนาอิสลามได้มอบอินทผลัมให้แก่มัสยิดโดยรอบ ทสภ. เนื่องในเทศกาลรอมฎอน

- (๒) โครงการ “ศิลปะ ๓ ทศก.” โดยนำนักเรียนจากโรงเรียนโดยรอบ ทศก. ที่มี
ความสามารถด้านการบรรเลงดนตรีไทยมาแสดงภายในอาคารผู้โดยสาร เพื่อ
ส่งเสริมให้เด็กมีความรักในดนตรีไทยรวมทั้งยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย
ให้ชาวต่างชาติได้ชื่นชม
- (๓) โครงการ “สวัสดีปีใหม่” ชุมชนโดยรอบ ทศก. ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี
- (๔) โครงการ “สวัสดีปีใหม่ไทยและรดน้ำขอพรชุมชนโดยรอบ ทศก.” เนื่องใน
เทศกาลวันสงกรานต์และวันผู้สูงอายุ ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี

๗) โครงการด้านอื่นๆ

- ๑) กิจกรรม “งานวันเด็กแห่งชาติ” และ สนับสนุนกิจกรรมด้านต่างๆ ของชุมชน
โดยรอบ ทศก.

จากการดำเนินการตามโครงการที่ได้นำเสนอในเบื้องต้นส่งผลให้ท่าอากาศยาน
สุวรรณภูมิ สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น ได้รับการยอมรับจาก ผู้นำศาสนา
ข้าราชการ และประชาชนในพื้นที่ และจากการลงพื้นที่ที่สามารถสรุปผลการสะท้อนคิดโดยสรุป
ดังนี้

การที่สนามบินจัดโครงการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านวิชาชีพให้แก่ชุมชน รวมทั้งได้จัด
โครงการด้านการศึกษาและการกีฬาให้กับเยาวชนนับเป็นสิ่งที่ดี จะส่งผลดีต่อสนามบิน
เอง จะทำให้ชาวบ้านยอมรับมากยิ่งขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นก็จะลดลง การจัดโครงการเพื่อ
ส่งเสริมความรู้ด้านวิชาชีพให้แก่ชุมชน รวมทั้งได้จัดโครงการด้านการศึกษาและการ
กีฬาให้กับเยาวชนนับเป็นสิ่งที่ดี^{๓๑)}

“การให้ความรู้และการศึกษากับเยาวชนในชุมชนด้วยโครงการต่างๆ ที่ทางท่า
อากาศยานสุวรรณภูมิ ได้จัดขึ้น ส่งผลดีต่อสนามบิน ประชาชนยอมรับมากขึ้น แต่ต้องดำเนิน
กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง”^{๓๒)}

“การส่งเสริมการศึกษาให้กับโรงเรียนที่อยู่โดยรอบ ทำให้ได้รับความรู้ในด้านต่างๆ
เพิ่มมากขึ้นจากในห้องเรียนของโรงเรียน นักเรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์จริง แต่ก็กังวล
ต่อปัญหาการได้ยินของเด็ก”^{๓๓)}

“เป็นโอกาสและความโชคดีของนักเรียนโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
เนื่องจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิได้จัดโครงการด้านการศึกษา ซึ่งทุกโครงการมีส่วนช่วยในการ
เสริมสร้างความรู้ให้กับนักเรียน รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้กับนักเรียนอีกด้วย”^{๓๔)}

^{๓๑)} สัมภาษณ์ นายวิวัฒน์ ฉันทานนุรักษ์, นายอำเภอบางพลี, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๓๒)} สัมภาษณ์ นางสาวดารณี โต๊ะสวัสดิสุข อดีตสมาชิกสภาเขตลาดกระบัง, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๓๓)} สัมภาษณ์ นางมาลี เสียงก้อน หมู่ ๑๑ ต.บางปลา อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๓๔)} สัมภาษณ์ นางรัชณี ประสบสุข หมู่ ๓ ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี, ๒๙ มกราคม ๒๕๕๘.

ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่พบปะเยี่ยมเยียนชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจใน การพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เนื่องจากในอดีตผู้บริหารระดับสูงได้เคยให้คำมั่น สัญญากับประชาชนที่ได้รับผลกระทบแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสัญญาได้และจากการ ลงพื้นที่ได้นำข้อมูลจากชุมชนมานำเสนอเพื่อพิจารณา ซึ่งในหลายกิจกรรมที่ผ่านมา ได้รับความพอใจจากข้าราชการฝ่ายปกครอง ผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชน รวมทั้ง การยอมรับในการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต เพื่อสนับสนุนให้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเป็น HUB ต่อไปในอนาคต^{๓๕}

จากข้อมูลในเบื้องต้นแสดงถึงผลดีที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิได้รับการยอมรับจาก ข้าราชการ ประชาชนในพื้นที่ที่ได้สะท้อนออกมาในด้านดี แต่ข้อมูลจากการสะท้อนคิดต่อการ ดำเนินงานของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิในการจัดทำโครงการต่างๆ ที่ผ่านมานั้น ไม่ตรงกับ ความต้องการของชุมชน ดังผลการสะท้อนคิด โดยสังเขป ดังนี้

“ในบางโครงการนั้น ก็ถือว่าตรงกับความต้องการของชุมชน แต่ก็ยังมีข้อจำกัด ต่างๆ ในเรื่องงบประมาณอยู่ ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ไม่เต็มที่มากนัก”^{๓๖}

“โครงการที่นำเสนอในแต่ละโครงการ ไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน เพราะ ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคิดโครงการต่างๆ ทำให้โครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นไม่เกิด ประโยชน์ต่อชุมชนและไม่สามารถนำไปต่อยอดได้”^{๓๗}

“การทำโครงการกับชุมชน เป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดี แต่โครงการนั้นยังไม่ตรงกับ ความต้องการ เพราะยังขาดความยั่งยืนในการนำมาต่อยอดในการดำเนินกิจกรรมให้เป็น รูปธรรม”^{๓๘}

“มีโครงการที่ตรงและไม่ตรง เพราะขาดการประสานขอข้อมูลจากชุมชนโดยตรง คิดโครงการโดยสนามบินเอง”^{๓๙}

“ยังไม่ตรง เพราะโครงการต่างๆ ที่จัดให้ส่วนใหญ่จะทำกับโรงเรียนไม่ค่อยได้เข้าถึง ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบอย่างแท้จริงและเป็นโครงการที่ไม่ต่อเนื่องไม่สามารถต่อยอดได้ใน ปี ต่อๆ ไป อยากให้ทางท่าอากาศยานสุวรรณภูมิจัดให้มีโครงการเกี่ยวกับชุมชนมากกว่านี้เพื่อทำ ให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน”^{๔๐}

^{๓๕} สัมภาษณ์ นางสาวจรรยา ศิริอรอด, หัวหน้างานวิชาการ ฝ่ายกิจการพิเศษและมวลชนสัมพันธ์ (ทสภ.), ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ดร.พัฒนพงศ์ จงรักดี นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพลี, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๓๗} สัมภาษณ์ นางสาวดารณี โต้ะสวัสดิสุข อดีตสมาชิกสภาเขตลาดกระบัง, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๓๘} สัมภาษณ์ นางบำเพ็ญ หมั่นนุช หมู่ ๓ ต.บางโหลง อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายถวัลย์ พรหมธิ หมู่ ๑๑ ต.บางพลีใหญ่ อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นางรัชณี ประสบสุข หมู่ ๓ ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี, ๒๙ มกราคม ๒๕๕๘.

“การดำเนินโครงการต่าง ๆ ยังไม่ตรงกับความต้องการ เพราะโครงการส่วนใหญ่ มุ่งเน้นไปที่โรงเรียนมากกว่าชุมชน และโครงการบางโครงการชุมชนที่อยู่ใกล้กับสนามบินก็ไม่ได้ ได้รับความประโยชน์จากการจัดโครงการนั้นๆ”^{๔๑}

สรุป ทสภ. ได้ดำเนินการจัดให้มีระบบบริหารจัดการอย่างรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบในการจัดการอย่างโปร่งใส เท่าเทียม เป็นธรรม มีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับแนวคิด CSR ที่มีจุดกำเนิดมาจากตะวันตก ที่ต้องการให้บุคคลและสังคมดำเนินกิจกรรมด้วยความดีงาม มีความรับผิดชอบต่อในส่วนของการกระทำทุกๆ การกระทำ เพื่อสร้างสังคมที่น่าอยู่ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กรและสังคมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม และการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยมีการจัดกิจกรรมทางสังคม หรือ มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคกับการปรับปรุงมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยให้กับ ผู้โดยสารและสัมภาระก่อนขึ้นอากาศยาน พร้อมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการต่างๆ ในท่าอากาศยานฯ

๓.๔ สรุป

การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เป็นการปฏิบัติงานตามนโยบาย CSR ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) โดยได้ดำเนินกิจกรรม การกำกับดูแลกิจการที่ดี มีระบบบริหารจัดการอย่างรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อจัดการอย่างโปร่งใส เท่าเทียม เป็นธรรม มีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด CSR ที่มีจุดกำเนิดมาจากตะวันตกที่ว่าต้องการให้บุคคลและสังคมดำเนินกิจกรรมด้วยความดีงาม รับผิดชอบต่อในส่วนของการกระทำทุก ๆ การกระทำ เพื่อสร้างสังคมที่น่าอยู่ ประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรมให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายในกับการดำเนินธุรกิจและการประเมินการควบคุมด้วยตนเองเพื่อลดผลกระทบและขจัดปัจจัยเสี่ยง เคารพสิทธิมนุษยชน การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ ทอท. ยังให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามมาตรการ ป้องกัน แก๊สและลด ตลอดจนประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) และมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนคิดค้นวิธีการที่จะลดและหยุดผลกระทบในทางลบต่อชุมชนและสังคมอันเกิดมาจากกระบวนการทำงาน เพื่อให้ชุมชนและสังคมมีความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างยั่งยืน ผสมผสานความเชื่อทางศาสนาโดยหลักการความรับผิดชอบต่อสังคมหรือบุคคลอื่นๆ เริ่มต้นจากความกรุณาภายในจิตใจของบุคคลแล้วแผ่ขยายความปรารถนาดีไปยังสรรพสัตว์และ

^{๔๑}สัมภาษณ์ นางมาลี เสียงก้อง หมู่ ๑๑ ต.บางปลา อ.บางพลี, ๓๐ มกราคม ๒๕๕๘.

สรรพสิ่งเพื่อให้ดำรงอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอบทวิเคราะห์จากมุมมอง
พระพุทธศาสนาในบทที่ ๔ ต่อไป

บทที่ ๔

วิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิตามหลักสิ่งแวดล้อม

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิตามหลักสิ่งแวดล้อม ต่อไป

๔.๑ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ภายใต้การกำกับดูแลของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ส่งผลกระทบที่เกิดจากธุรกิจการบินต่อสิ่งแวดล้อมสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๑) ระดับโลก (Global Level)

เนื่องจากลักษณะของการบินส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการขนส่งทางอากาศที่เชื่อมโยงกันระหว่างประเทศและระหว่างภูมิภาคต่างๆ ของโลก ดังนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงมิได้ถูกจำกัดอยู่ภายในขอบเขตทางภูมิศาสตร์หรือเขตการปกครองของแต่ละประเทศ แต่ส่งผลในลักษณะภาพรวมทั้งหมดในระดับโลก โดยผลกระทบหลัก (Major Impact) ที่มาจากการบิน คือ การปล่อยมลพิษทางอากาศซึ่งส่วนใหญ่เป็นก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas) และเป็นต้นเหตุของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก (Global Climate Change) ในปัจจุบันมีการประมาณว่าการขนส่งทางอากาศได้ปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกสู่บรรยากาศประมาณร้อยละ ๒ ของปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ถูกปล่อยออกมาทั้งโลกจากทุกกิจกรรมและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒) ระดับท้องถิ่น (local Level)

(๑) ผลกระทบจากการบินในระดับท้องถิ่นเกิดจากการดำเนินงานของท่าอากาศยานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการบิน ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงมีความซับซ้อนหลากหลายทั้งในสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นลักษณะของผลกระทบรวมถึงผู้ได้รับผลกระทบ

(๒) ผลกระทบหลักจากกิจกรรมการบินและการดำเนินงานท่าอากาศยานที่มีผลต่อท้องถิ่น ได้แก่ เสียง (Aircraft Noise) น้ำเสีย (Wastewater Management) การจัดการของเสีย (Waste Management) การระบายน้ำ (Drainage System) ระบบคมนาคมและสาธารณูปโภคสาธารณูปการ (Transportation & Infrastructure การใช้ที่ดิน (Land Use) ดังที่ข้าราชการ และประชาชนในพื้นที่ได้แสดงความคิดเห็นโดยสังเขป ดังนี้

“การก่อสร้างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ เสียงและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากสนามบินอยู่ใกล้เขตชุมชนมากเกินไป”^๑

“การดำเนินธุรกิจท่าอากาศยานขนาดใหญ่ใกล้กับชุมชน ย่อมส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยรอบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้แต่สิ่งสำคัญคือจะอย่างไรให้เป็นผลด้านบวกมากกว่าด้านลบ”^๒

“สร้างผลกระทบต่อด้านเสียง ทำให้ได้รับความเดือดร้อนเวลาเครื่องบิน บินผ่านมีผลกับสัญญาณโทรทัศน์ มีผลกับระบบการรับฟังพูดคุยกันไม่ค่อยได้ยินกัน”^๓

“ผลกระทบต่อด้านเสียงและสิ่งแวดล้อมซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชาวชุมชน, ระบบเศรษฐกิจและสังคม”^๔

จากข้อมูลในเบื้องต้นแสดงให้เห็นถึงผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินกิจการขนส่งทางอากาศก่อให้เกิดผลกระทบจากการบินต่อสิ่งแวดล้อม (Impact of Aviation on Environment) และชุมชนที่อยู่อาศัยโดยรอบอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ จากผลการทำรายงานสิ่งแวดล้อม พบว่า การคาดการณ์ระดับผลกระทบด้านเสียงที่เกิดจากการดำเนินงานของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จะใช้การคาดการณ์ในหน่วย NEF (Noise Exposure Forecast) โดยเส้นระดับเสียงจะเป็นค่าเฉลี่ยทั้งปี ซึ่งแปรผันไปตามการใช้ทางวิ่ง จำนวนเครื่องบิน ประเภทของเครื่องบินและลักษณะการบิน สำหรับบริเวณโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิได้มีการประเมินค่าระดับเสียงในหน่วย NEF และมีการแบ่งเกณฑ์ตามความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินตามระดับค่า NEF ต่างๆ และมีการสรุปพื้นที่และการดำเนินการใน ๓ รูปแบบคือ

๑) พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบสูงจะอยู่ด้านทิศเหนือของสนามบิน มีอาคารบ้านพักอาศัยจำนวน ๔๙ แห่ง อาคารโรงงาน ๔ แห่ง เป็นแนวเส้นเสียงที่ตั้งมากในระดับที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน แนวทางการดำเนินการ คือ จัดซื้ออาคารและที่ดิน พร้อมจ่ายค่าชดเชยโยกย้ายให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบ

๒) พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบปานกลาง พบว่ามีอาคารที่อาศัยอยู่ จำนวน ๕๙๖ แห่ง โรงงาน ๘ แห่ง บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่ไม่ควรมีสิ่งก่อสร้าง ที่มีกิจกรรมที่อ่อนไหวต่อผลกระทบด้านเสียง เช่น โรงเรียน ศาสนสถาน โรงพยาบาล สถานที่ราชการ สำนักงาน ตั้งอยู่ โดยแนวทางการดำเนินการ คือ สนับสนุนชดเชยในการป้องกันผลกระทบด้านเสียง เช่น ปรับปรุงอาคารบ้านเรือน เพื่อให้ป้องกันเสียงได้ ในกรณีที่ไม่สามารถย้ายออกจากพื้นที่

๓) พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบน้อย มีอาคารที่อยู่อาศัย ๑,๗๓๑ แห่ง โรงงาน อาคารเก็บสินค้า ๑๒๗ แห่ง แนวทางที่ระบุไว้ก็คือ ต้องมีการวางแผนการใช้ที่ดิน ควบคุมมิให้มีการปลูกสร้างอาคารที่อ่อนไหวต่อผลกระทบด้านเสียง เช่น โรงเรียน ศาสนสถาน โรงพยาบาล

^๑สัมภาษณ์ คุณวิวัฒน์ ฉันทานนุรักษ์, นายอำเภอบางพลี, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

^๒สัมภาษณ์ ดร.พัฒนพงศ์ จงรักดี นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพลี, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

^๓สัมภาษณ์ คุณถวัลย์ พรหมธิ หมู่ ๑๑ ต.บางพลีใหญ่ อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

^๔สัมภาษณ์ คุณบำเพ็ญ หมื่นนุช หมู่ ๓ ต.บางโฉลง อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

ชุมชนโดยรอบ ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ แบ่งเป็น ๒ พื้นที่ คือ (๑) พื้นที่เขตลาดกระบัง (ชุมชนด้านทิศเหนือ- ตะวันออก) (๒) พื้นที่ อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ (ชุมชนด้านทิศใต้-ตะวันตก)

ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานจึงได้มีการตรวจสอบระดับเสียงเพื่อป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านเสียงจากการดำเนินงานของ ทสภ. โดยฝ่ายสิ่งแวดล้อม ทอท. ได้ดำเนินการในด้านต่างๆ เช่น การติดตั้งเครื่องตรวจวัดเสียงอัตโนมัติ แบบต่อเนื่อง ๒๔ ชั่วโมง เพื่อตรวจวัดระดับเสียงเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง ตามสถานที่ต่างๆที่อยู่โดยรอบ ทสภ. พร้อมกันนี้ได้ดำเนินการจ่ายค่าชดเชยให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบด้านเสียงจากการดำเนินงาน ณ ทสภ. ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ที่กำหนดให้ ทอท. ดำเนินการชดเชย (เฉพาะที่ก่อสร้างก่อนปี ๒๕๔๔) ตามแนวเส้นเสียงกรณีใช้ทางวิ่ง ๑ และ ๒ เพิ่มความสามารถสูงสุดจำนวน ๗๖ เที่ยวบินต่อชั่วโมง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ๑) พื้นที่ NEF มากกว่า 40 ให้เจรจาซื้อที่ดินและสิ่งปลูกสร้างหากเจ้าของที่ดิน และสิ่งปลูกสร้างไม่ประสงค์จะขาย ให้รับเงินไปปรับปรุงอาคารและสิ่งปลูกสร้างเอง
- ๒) พื้นที่ NEF 30-40 ให้สนับสนุนการปรับปรุงอาคารและสิ่งปลูกสร้าง โดยใช้หลักเกณฑ์การปรับปรุงอาคารเพื่อลดผลกระทบด้านเสียง จากผลการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)

เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ ได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้ ทอท. ดำเนินการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบด้านเสียงจากการดำเนินงาน ทำอากาศยานสุวรรณภูมิแก่อาคารที่ปลูกสร้างระหว่างปี ๒๕๔๔ - วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๙ ซึ่ง ทอท.ได้ทำการสำรวจเบื้องต้น พบว่า มีอาคารอยู่ใน NEF>40 จำนวน ๕๘ อาคาร และ NEF 30-40 จำนวน ๓,๔๐๖ อาคาร ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการต่อไป

ตามแผนแม่บทความรับผิดชอบต่อสังคมของทำอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ เป็นแผนที่ถ่ายทอดจากนโยบายและหลักการสำคัญตามแผนวิสาหกิจ ทอท. ฉบับที่ ๓ ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ ได้กำหนดพันธกิจของ ทอท. คือ ดำเนินธุรกิจทำอากาศยานด้วยมาตรฐานเหนือระดับให้บริการด้วยใจ พร้อมเทคโนโลยีที่ทันสมัยและสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน ซึ่งต่อเนื่องกับการจัดทำแผนวิสาหกิจ ทอท. ฉบับที่ ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในเกณฑ์การประเมินคุณภาพรัฐวิสาหกิจ (SEPA) จากสำนักคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.)

ดังนั้น ในการดำเนินการของทำอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) จะคำนึงถึงประชาชนในชุมชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่ง ทสภ. จะเน้นการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและสังคม โดยจะให้มีผู้แทนจากภาคประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดและดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เพื่อเป็นการร่วมกันแก้ไขปัญหา สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ชุมชนและสังคม ตลอดจนการคิดหาวิธีการที่จะลดและหยุดผลกระทบในทางลบต่อชุมชนและสังคมอันเกิดจากกระบวนการทำงาน เพื่อให้สังคมและชุมชนมีความเข้มแข็ง

และพัฒนาอย่างยั่งยืนควบคู่กับ ทสภ. จากการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามจะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะระบุว่าผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของ ทสภ. คือ ผลกระทบทางด้านมลภาวะทางเสียงและมลพิษทางอากาศ ซึ่งเกิดจากไอเสียเครื่องยนต์อากาศยาน ในช่วงปี ๒๕๔๙ ที่ ทสภ. เปิดให้บริการ ชุมชนโดยรอบยังไม่สามารถปรับตัวได้ ส่งผลต่อการนอนเสียงของอากาศยานทำให้นอนไม่หลับ ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องทำให้เกิดความเครียด ความดันสูง บ้านที่ตั้งอยู่ในเส้นเสียงจะได้รับผลกระทบอย่างมาก เช่น หลังคาบ้านหลุดล่อน กระจกบ้าน สั่นสะเทือน นอกจากนี้สิ่งที่กล่าวข้างต้นแล้วการมี ทสภ. ทำให้วิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิมเปลี่ยนไป มีคนต่างถิ่นย้ายสำมะโนครัวมาอยู่เป็นจำนวนมาก การจราจรติดขัดมากขึ้น การทำโครงการต่างๆ จะเน้นทำโครงการให้กับเยาวชนมากกว่าชุมชน จัดทำโครงการไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน ขาดการมีส่วนร่วม ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

๔.๒ วิเคราะห์การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของท่าอากาศยาน

สุวรรณภูมิ

๔.๒.๑ การกำกับดูแลกิจการที่ดี

สำหรับการกำกับดูแลกิจการที่ดี ทอท. ได้ดำเนินการจัดให้มีระบบบริหารจัดการอย่างรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อในการจัดการอย่างโปร่งใส เท่าเทียม เป็นธรรม มีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่ความเติบโตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนของธุรกิจดังแสดงรายละเอียดในหัวข้อการกำกับดูแลกิจการ^๕ สอดคล้องกับแนวคิด CSR ที่มีจุดกำเนิดมาจากตะวันตกที่ว่าต้องการให้บุคคลและสังคมดำเนินกิจกรรมด้วยความดีงามรับผิดชอบต่อในส่วนของการกระทำทุกๆการกระทำ เพื่อสร้างสังคมที่น่าอยู่ เป็นการสร้างความสัมพันธ์^๖ ดังที่ ทอท. ได้ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี นับตั้งแต่ ปี ๒๕๔๕ โดยประกาศจรรยาบรรณเพื่อแสดงปณิธานในการดำเนินธุรกิจให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีความโปร่งใส น่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้องค์กรและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย^๗ อีกความหมายหนึ่ง การกำกับดูแลกิจการที่ดี หมายถึง การจัดโครงสร้างและกลไกการบริหารจัดการภายในองค์กรเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ทอท. ผู้บริหาร พนักงานและผู้ถือหุ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น

^๕ดูรายละเอียดในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๔), หน้า ๑๗.

^๖อ้างในพระมหาสุทนต์ อากาศโร, CSR เชิงพุทธ, (นนทบุรี: ดีไซน์ ดีไลต์, ๒๕๕๗), หน้า ๓๑-๓๓.

^๗ดูรายละเอียดในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๔, หน้า ๘-๑๐.

โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยรวม^{๘๘} หรือ การบริหารจัดการธุรกิจที่ดี มีประสิทธิภาพและจริยธรรม โดยมีโครงสร้างจัดการ ยุทธศาสตร์ การสร้างมูลค่าเพิ่ม การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อประพฤติปฏิบัติ และกระบวนการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายบริหาร พนักงาน และผู้ถือหุ้น ซึ่งคณะกรรมการ ผู้บริหารและพนักงาน ยึดถือปฏิบัติ เพื่อสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสีย และยึดถือปฏิบัติตามหลักการ^{๘๙} เพื่อสร้างความพึงพอใจและความเข้าใจที่ดี ตลอดถึงความคาดหวังของผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุน^{๙๐} ซึ่งการกำกับกิจการที่ดีนั้นจะต้องมีความโปร่งใส น่าเชื่อถือ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ทอท. ผู้บริหาร พนักงานและผู้ถือหุ้น โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลัก

๔.๒.๒ การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม

ให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายในกับการดำเนินธุรกิจและการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง (Control Self-Assessment : CSA) ในแต่ละหน่วยงาน เพื่อป้องกันความเสียหายรวมถึงหาแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อลดผลกระทบและขจัดปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและมีการจัดทำคู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดีไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนให้กับพนักงานทุกคนยึดถือและปฏิบัติ^{๙๑} เป็นส่วนหนึ่งต้องสอดคล้องกับแนวทางคณะกรรมการนักธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมโลก (WBCSD) ที่กล่าวไว้ว่าคำมั่นสัญญาที่บริษัทจะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนโดยทำงานร่วมกับลูกจ้างและครอบครัว ชุมชน เพื่อจะพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยรวม^{๙๒} สอดคล้องกับแนวคิดของชัยยุทธ์ ชำนาญเลิศกิจ กรรมการผู้อำนวยการ สถาบันธุรกิจเพื่อสังคมและรองกรรมการ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาธุรกิจตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวไว้ว่า “พนักงานจะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนองค์กรให้เติบโตอย่างยั่งยืน เพื่อประสิทธิผลทั้งในเชิงธุรกิจและสังคมด้วยหัวใจหลักในการมองแบบองค์รวมอย่างเป็นธรรม^{๙๓}” ซึ่งในประเด็นนี้ ทสภ. ได้ปฏิบัติตามและให้

^{๘๘}บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) คู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี, (กรุงเทพมหานคร: ทอท, ๒๕๕๒), หน้า ๘

^{๘๙}ประกาศ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เรื่อง นโยบายธรรมาภิบาลของ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๕.

^{๙๐}บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), **ทิศทางสู่อนาคตผู้นำธุรกิจท่าอากาศยานในภูมิภาค เอเชีย ๒๐๑๐-๒๐๑๔**, หน้า ๒๔

^{๙๑}ดูรายละเอียดในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), **รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๔**, หน้า ๑๗.

^{๙๒}สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, **ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน**, สุนิตย์ เชมชญา บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: ๒๕๕๓), หน้า ๕

^{๙๓}ชัยยุทธ์ ชำนาญเลิศกิจ, “ คำนิยม”, **CSR ในองค์กร ก้าวหน้าอย่างมีความสุข**, อนันตชัย ยุธประดมและคณะ บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สร้างเสริมสุขภาวะองค์กร, ๒๕๕๓) : ๗-๘

ความสำคัญในการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ดังมีข้อกำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจนว่า “พึงให้ผลตอบแทนที่เป็นธรรมการแต่งตั้ง โยกย้าย รวมทั้งการให้รางวัล และลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องกระทำด้วยความสุจริต ยุติธรรม และตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้ความสามารถและความเหมาะสมของพนักงาน”^{๑๔} ซึ่งการประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรมเป็นส่วนในการขับเคลื่อนให้องค์กรสามารถเติบโตได้ด้วยความยั่งยืน โดยคำนึงมาตรฐานการดำรงชีพของพนักงาน สอดคล้องกับคำกล่าวของ ยูน เฮียว วัน ที่กล่าวไว้ว่า “การสร้างมาตรฐานการดำรงชีวิตที่มีความเท่าเทียมกันเป็นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์และเป็นการก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป”^{๑๕}

๔.๒.๓ การเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม

การตระหนักว่าทรัพยากรบุคคลถือเป็นปัจจัยสำคัญของธุรกิจในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และเพิ่มผลผลิต จึงมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขการทำงาน ให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีโอกาสแสดงศักยภาพ ตลอดจนได้รับโอกาสในการฝึกฝนและเพิ่มพูนทักษะในการทำงาน อาทิ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความปลอดภัย หลักสูตรการฝึกอบรมและดูงานทั้งในและต่างประเทศ^{๑๖} การเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรมเป็นส่วนหนึ่งที่ ทอท. ปฏิบัติต่อลูกจ้าง ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวเป็นการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในมาตรา ๒๘ ที่ระบุข้อความไว้ตอนหนึ่งว่า “...ให้องค์กรดำเนินการอยู่ภายใต้กรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน ...มาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหา เมื่อมีการกระทำหรือการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม...”^{๑๗} นอกจากนี้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติที่ตกลงร่วมกัน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ ในข้อ ๒๓ ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างอย่างเท่าเทียมกันสำหรับงานที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดและทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเอื้ออำนวยต่อการประกันความเป็นอยู่อันควรค่าแก่ศักดิ์ศรีของมนุษย์”^{๑๘}

^{๑๔} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) คู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี, หน้า ๑๖.

^{๑๕} ยูน เฮียว วัน, CSR กับแรงงานสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ตามหลักมาตรฐานสากล, อร์ญญา ภาภัทร (ผู้แปล), (สระบุรี: ศูนย์ศึกษาแรงงาน, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖

^{๑๖} คู่มือระเบียบในบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๔, หน้า ๑๗.

^{๑๗} ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, เล่มที่ ๑๑๖ ตอนที่ ๑๑๘ ก, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒, หน้า ๙-๑๐.

^{๑๘} อังโน กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, (กรุงเทพมหานคร: กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๑), หน้า ๒๓.

๔.๒.๔. ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

การปรับปรุงมาตรฐานของสินค้าและบริการให้มีความเป็นสากลและให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ มีการคำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค รวมทั้งพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค อาทิ การรักษาความปลอดภัยผู้โดยสารและสัมภาระก่อนขึ้นอากาศยาน การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการต่างๆ ในท่าอากาศยาน^{๑๙} การดูแลผู้บริโภคหรือผู้ซื้อสินค้าและบริการขององค์กรเป็นหลักที่มาของรายได้ จึงต้องมีระบบการดูแลผู้บริโภคในทุกๆ กระบวนการ^{๒๐} ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่ ทอท. มุ่งมั่นในการสร้างความพึงพอใจและความมั่นใจให้กับลูกค้าและประชาชนที่จะได้รับความปลอดภัย การบริการที่ดีมีคุณภาพ และความพึงพอใจ รวมทั้งรักษาสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืน^{๒๑} ของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อสินค้าและบริการขององค์กรเป็นหลักที่มาของรายได้ ดังนั้นจึงต้องมีระบบการดูแลผู้บริโภคในทุกๆ กระบวนการของสินค้า-บริการ ตั้งแต่การผลิต การขาย ไปจนถึงการทิ้งให้ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ ทั้งในเชิงคุณภาพและราคา และมีจริยธรรม นอกจากนั้นยังสามารถแสดงความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ด้วยการเลือกผลิต จำหน่ายสินค้าและบริการเฉพาะด้านให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภค หรือแม้แต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มที่รวมถึงผู้พิการด้วย เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีอักษรเบรลล์ หรือส่งการด้วยเสียง สำหรับคนปกติและคนตาบอดใช้ได้ หรือแม้แต่การที่บริษัทผลิตของเล่นหลายแห่งทั่วโลก รวมทั้งบริษัทไทย เช่น Wonder World Toy เลือกที่จะไม่ผลิตของเล่นที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสม เช่น ปืน และอาวุธ ย่อมทำให้เกิดความเชื่อถือไว้วางใจมากขึ้นในวงการผู้ผลิต และผู้จำหน่ายของเล่น อีกตัวอย่างที่น่าสนใจ คือสถาบันการเงิน จำนวนหนึ่งยังเน้นที่จะปล่อยสินเชื่ออย่างมีความรับผิดชอบโดยมุ่งเน้นไปยังการให้ข้อมูลที่ชัดเจนครบถ้วนกับลูกค้า การพิจารณาการให้สินเชื่อจากความสามารถในการชำระคืนจริงของลูกค้า และดูแลลูกค้าเมื่อประสบปัญหาทางการเงินในสภาวะวิกฤต เช่น การปรับเวลาผ่อนชำระออกไปเป็นต้น ซึ่งการปล่อยสินเชื่ออย่างมีการรับผิดชอบนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเห็นได้จากภาวะวิกฤตของเศรษฐกิจโลกในช่วงปี ๒๐๐๗ เป็นต้นมานั้น เกิดจากการปล่อยสินเชื่อบ้านอย่างไม่รับผิดชอบของสถาบันการเงินจำนวนมากในอเมริกาจนกลายเป็นวิกฤตหนี้ด้อยสภาพ (Sub-prime Crisis) ในที่สุด^{๒๒}

๔.๒.๕. การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม

ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นปัจจัยเอื้อต่อการดำเนินงานของธุรกิจ ดังนั้น ธุรกิจควรจัดกิจกรรมทางสังคม และ/หรือ มีส่วน

^{๑๙} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๔, หน้า ๑๗.

^{๒๐} สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน, สุนิตย์ เจริญธา บรรณาธิการ, (กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓), หน้า ๔๕.

^{๒๑} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), คู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี, หน้า ๑๙.

^{๒๒} สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน, หน้า ๔๕-๔๖.

ร่วมในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการผลิตสินค้า/บริการของธุรกิจ โดยการแสดงตัวเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนนั้น พร้อมกับคิดค้นวิธีการที่จะลดและหยุดผลกระทบในทางลบต่อชุมชนและสังคม ที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของธุรกิจ^{๒๓} การจัดกิจกรรมทางสังคม หรือ มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการผลิตสินค้าและบริการของธุรกิจ แสดงตนเป็นพลเมืองบริษัทที่ดีของชุมชน คิดค้นวิธีการที่จะลดและหยุดผลกระทบในทางลบต่อชุมชนและสังคมอันเกิดมาจากกระบวนการทำงาน เพื่อให้ชุมชนและสังคมมีความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษา กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา และการลดมลภาวะ อาทิ ฝุ่นละออง คิววัน ก๊าซเรือนกระจก ผลกระทบทางเสียงขยะ และน้ำเสีย เป็นต้น^{๒๔} สอดคล้องกับการวิจัยของ ปราณี เอี่ยมล่อภักดี ที่นำเสนอไว้ในการวิจัยเรื่อง การผสมผสานเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน (Community Involvement and Development) เน้นการศึกษา วัฒนธรรม การสร้างรายได้ การจ้างงาน ท้องถิ่นและการพัฒนาคุณภาพชีวิต^{๒๕} ในขณะที่ ทสภ. ได้มีการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มเป้าหมายที่อาศัยอยู่นอกเส้นเสียงมีการรับรู้^{๒๖} ต่ำที่สุดมี ๓ กิจกรรมคือ โครงการรักษารองเรียน โครงการค่ายเยาวชนสุวรรณภูมิ และโครงการมอบถังขยะรักษาสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ ๑๑ เท่ากัน) โดยโครงการค่ายเยาวชนสุวรรณภูมิ และโครงการมอบถังขยะรักษาสิ่งแวดล้อม กลุ่มเป้าหมายที่อาศัยอยู่นอกเส้นเสียงมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ร้อยละ ๗๒ และ ๗๐ ตามลำดับ) ส่วนโครงการรักษารองเรียน กลุ่มเป้าหมายที่อาศัยอยู่นอกเส้นเสียงมีความพึงพอใจ อยู่ในเกณฑ์ต่ำ (ร้อยละ ๖๐)^{๒๖} จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ถึงการดำเนินธุรกิจท่าอากาศยานควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมช่วยส่งเสริมและพัฒนาชุมชนโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จะส่งผลดีอย่างไร ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นว่า

“สนามบินได้จัดโครงการเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านวิชาชีพให้แก่ชุมชน รวมทั้งได้จัดโครงการด้านการศึกษาและการกีฬาให้กับเยาวชนนับเป็นสิ่งที่ดี^{๒๗}

^{๒๓}สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, เข้มทิศธุรกิจเพื่อสังคม : Corporate Social Responsibility Guidelines, (กรุงเทพมหานคร: ไอคอนพรีนติ้ง, ๒๕๕๑), หน้า ๑๙.

^{๒๔}บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๔, หน้า ๑๗.

^{๒๕}ปราณี เอี่ยมล่อภักดี, “การผสมผสานเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับห่วงโซ่คุณค่าเพื่อสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษา บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๔) หน้า ๑๗๓.

^{๒๖}บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาทัศนคติและความต้องการของชุมชนโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ, บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), หน้า ๕๒.

^{๒๗}สัมภาษณ์ คุณวิวัฒน์ ฉันทนานุรักษ์, นายอำเภอบางพลี, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

“หากทำอากาศยานสุวรรณภูมิ จัดทำโครงการในทุกๆ ด้านอย่างจริงจังและยั่งยืน จะสามารถช่วยให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ควรให้ประชาชนได้เป็นส่วนหนึ่งหรือมีส่วนร่วมในการคิดโครงการต่างๆ”^{๒๘}

“สนามบินสุวรรณภูมิให้ความรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับเยาวชนในชุมชนด้วยโครงการต่างๆ ที่ทางท่าอากาศยานสุวรรณภูมิได้จัดขึ้น”^{๒๙}

๔.๒.๖. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลก บวกกับปัจจัยความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากเป็นสาเหตุของการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมากเกินกว่าความจำเป็น ยังก่อให้เกิดมลภาวะทั้งทางน้ำ อากาศ ขยะ สารพิษ ฯลฯ ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อนตามมา โดยภาวะโลกร้อนดังกล่าวจะกระทบต่อมนุษย์และระบบนิเวศต่อไป ดังนั้น ธุรกิจจึงมีหน้าที่ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตมนุษย์ด้วยการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยถือว่าการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ร่วมกันของทุกคน^{๓๐} ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ภายใต้การกำกับดูแลของบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) จึงได้ดำเนินการดังรายงานว่

ด้วย ทอท. ตระหนักดีว่า ปัจจัยด้านการเพิ่มขึ้นของประชากรโลก การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การบริโภคทรัพยากรธรรมชาติเกินความจำเป็น ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและภาวะโลกร้อน ซึ่งกระทบต่อมนุษย์และระบบนิเวศ ทั้งนี้ ทอท. ถือว่าการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมถือเป็นหน้าที่ร่วมกันของทุกคน จึงมุ่งปรับปรุงคุณภาพชีวิตและจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อบริการเป็นท่าอากาศยาน ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Airport) อาทิ การฟื้นฟูและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยรอบท่าอากาศยาน การใช้พลังงานสะอาดและพลังงานทดแทนนอกจากนี้ ทอท. ยังให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามมาตรการ ป้องกัน แก้ไขและลด ตลอดจนประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) และมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างครบถ้วน^{๓๑}

โดยการกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR) อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนกำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับดูแลสิ่งแวดล้อมของท่าอากาศยาน เร่งรัดจัดการปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยรอบ

^{๒๘} สัมภาษณ์ คุณณวัฒน์ พรหมดี หมู่ ๑๑ ต.บางพลีใหญ่ อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๒๙} สัมภาษณ์ คุณดารณี โตะสวัสดิสุข อดีตสมาชิกสภาเขตลาดกระบัง, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๓๐} สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, **เข็มทิศธุรกิจเพื่อสังคม : Corporate Social Responsibility Guidelines**, หน้า ๒๑.

^{๓๑} บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), **รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖**, (กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๖), หน้า ๓๖.

ทสภ. และท่าอากาศยานอื่น ๆ ผลักดันให้มีการจัดตั้งกองทุนด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้ง การให้ความสำคัญกับการกำหนดระเบียบในเรื่องปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ของสายการบินที่เหมาะสม ตลอดจนการลดการใช้พลังงานที่ไม่สะอาดและการเพิ่มก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เพื่อมุ่งสู่การเป็น Low Carbon Airport^{๓๒} การเพิ่มขึ้นของประชากรโลก บวกกับปัจจัยความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากเป็นสาเหตุของการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมากมหาศาลเกินกว่าความจำเป็นยังก่อให้เกิดมลภาวะทั้งทางน้ำ ทางอากาศ ขยะ สารพิษ ฯลฯ ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อนตามมา โดยภาวะโลกร้อนดังกล่าวจะกระทบต่อมนุษย์และระบบนิเวศน์ต่อไป ดังนั้นธุรกิจจึงมีหน้าที่ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตมนุษย์ ด้วยการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยถือว่าการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ร่วมกันของทุกคน^{๓๓}

๔.๒.๗. นวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรม

ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ได้มีการติดตั้งระบบตรวจวัดเสียงอากาศยานแบบถาวร (Airport Noise Monitoring System: ANMS) เพื่อติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านเสียงจากอากาศยานในชุมชนโดยรอบท่าอากาศยาน ติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านเสียงจากอากาศยานในพื้นที่ท่าอากาศยาน และตรวจสอบเส้นทางบิน ระดับความสูง ประเภทและสายการบินของอากาศยานที่ถูกร้องเรียนว่ามีเสียงดังหรือปล่อยมลพิษ อีกทั้งยังได้นำระบบบำบัดน้ำเสียที่จัดอยู่ในประเภทการบำบัดน้ำเสียแบบ BNR (Biological Nutrient Remove) ในรูปแบบตะกอนเร่งดัดแปลง (Modified Activated Sludge) ซึ่งเป็นประเภทระบบบำบัดน้ำเสียเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้นในประเทศไทย (ประมาณ ๑๐ แห่ง) และทั่วโลกมาใช้ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าน้ำที่ผ่านการบำบัดสามารถนำไปใช้ประโยชน์และ ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม^{๓๔} สอดคล้องดังที่บริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถใช้เป้าหมายดังกล่าวส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืนได้ เช่น กลุ่มบริษัทด้านเคมีร่วมมือกับกลุ่มบริษัทด้านเกษตรอุตสาหกรรม ในการพัฒนาไฟเบอร์ที่เกิดจากการใช้พลังงานที่นำมาทำใหม่/ ใช้ใหม่ได้ นำไปสู่การพัฒนาโพลีเมอร์ใหม่ๆ ที่เกิดจากอุตสาหกรรมเกษตร ไปจนถึงการผลิตเส้นใยและเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสามารถลดการใช้พลังงานฟอสซิล และลดการปล่อยสารคาร์บอนไดออกไซด์สู่สิ่งแวดล้อมได้ถึง ๒๐-๕๐% เมื่อเทียบกับวิธีการผลิตแบบเดิมๆ อีกทั้งยังสามารถลดต้นทุนการผลิตสินค้าประเภทดังกล่าวให้ต่ำลงมาก ในขณะที่คุณภาพสินค้าเพิ่มขึ้น นำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันและผลกำไรที่เพิ่มขึ้นด้วย ยิ่งไปกว่า

^{๓๒}บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). ทิศทางสู่อนาคต...ผู้นำธุรกิจท่าอากาศยานในภูมิภาคเอเชีย ๒๐๑๐-๒๐๑๔. กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๓. หน้า ๒๔

^{๓๓}แผนแม่บทด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ ทอท. ปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๗, หน้า ๑๑

^{๓๔}บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖, หน้า ๓๖.

นั้นการทำ CSR ยังสามารถนำไปสู่การพัฒนาตลาดใหม่ๆ เช่น ตลาดที่ฐานพีระมิด^{๓๕} สอดคล้องกับปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่กำหนดไว้ว่า “ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์ทางจิตใจและทางวัตถุ อันเป็นผลจากประดิษฐ์กรรมใดทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปกรรมซึ่งเป็นผู้สร้าง”^{๓๖} ปรากฏการณ์การดำเนินงานด้าน CSR ในฐานะการประชาสัมพันธ์ราคาไม่แพงนั้น จะย่อมส่งผลเชิงลบกับภาคธุรกิจอย่างมหาศาลอันเนื่องจากสองเหตุผลสำคัญเหตุผลแรกก็คือ การที่ประชาชนและหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับควบคุมดูแลกิจการต่างๆ ของภาครัฐจะมีความเคลือบแคลงสงสัยในเจตนาของภาคธุรกิจมากขึ้นความเชื่อถือนี้จะลดลง ซึ่งย่อมจะนำไปสู่โอกาสที่ธุรกิจจะประสบปัญหาต่าง ๆ ได้มากขึ้นเพราะทั้งลูกค้าก็ไม่ไว้วางใจ ในขณะที่อาจเกิดต้นทุนเพิ่มขึ้นอีกมากอันเนื่องมาจากกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ภาครัฐจะสร้างขึ้นเพื่อป้องกันการเอาเปรียบโดยภาคธุรกิจ^{๓๗}

จากการดำเนินกิจกรรมดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น แสดงให้เห็นถึงการเอาใจใส่ต่อสังคมของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิที่ดูแลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้อย่างสมบูรณ์ สามารถร่วมแรงร่วมใจพัฒนาองค์กรของตนเองให้ก้าวพ้นปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสำหรับการพัฒนาท่าอากาศยานในลำดับต่อไป

๔.๓ วิเคราะห์แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามหลักสังคหวัตถุ

๔.๓.๑ แนวคิดเรื่องทานกับความรับผิดชอบต่อสังคม

ในประเด็นแนวคิดเรื่องทานกับความรับผิดชอบต่อสังคมของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) นี้ ในลำดับแรกต้องทำความเข้าใจเรื่องความของทานก่อนว่า ทาน หมายถึง การให้ การเฉลี่ยเผื่อแผ่แก่กันและกัน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่า ทุก ๆ คนนั้น ย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันอยู่ในด้านต่างๆ ในด้านวัตถุ เช่น ทรัพย์สิน เงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำกิจการของกันและกันทางกาย ในด้านวาจา พูดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ควรพูดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ ให้การแนะนำ ในข้อที่ควรจะแนะนำต่าง ๆ การให้การเฉลี่ยเผื่อแผ่เจือจานทุกคนทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้น้อย ต่างก็ควรมีทาน คือ การให้ช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่นอกจากนี้ยังมีจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ หรือเพื่อที่จะให้ ผู้ที่ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่น่าพอใจ”^{๓๘} จากเนื้อหาของทาน ตามที่

^{๓๕} สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน, หน้า ๓๗

^{๓๖} อ่างในกรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, หน้า ๓๐.

^{๓๗} สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม, ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน, หน้า ๑๐๑.

^{๓๘} อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๔/๔๕.

กล่าวมาแล้วนั้น เมื่อวิเคราะห์แล้ว จะสอดคล้องกับโครงการของการทำอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) ที่รับผิดชอบต่อสังคม ดังนี้

๑) โครงการด้านศาสนา คือ

โครงการ “ศาสนาอุปถัมภ์” เพื่อทำนุบำรุงศาสนา โดยทางพุทธศาสนาได้ถวายเทียนพรรษา เครื่องไทยธรรม และจัดปัจจัยแก่วัดโดยรอบ ทสภ. ปีละจำนวน ๑๒ วัด รวมทั้งมีการจัดทอดกฐินให้กับวัดต่างๆ โดยรอบ ทสภ. เป็นประจำทุกปีตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ เป็นต้นมา และทางศาสนาอิสลามได้มอบอินทผลัมให้แก่มัสยิดโดยรอบ ทสภ. จำนวน ๔ มัสยิด เนื่องในเทศกาลรอมฎอน

๒) โครงการด้านชุมชน ได้แก่

(๑) โครงการ “มอบเวชภัณฑ์” เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี ๒๕๕๔ ในพื้นที่โดยรอบ ทสภ.

(๒) โครงการ “มอบถุงยังชีพ” แก่ผู้ประสบอุทกภัยซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรอบ ทสภ. ปี ๒๕๕๔

(๓) โครงการ “มอบอุปกรณ์เครื่องนอมน” แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตลาดกระบัง กทม.

(๔) โครงการ “มอบอาหารกึ่งสำเร็จรูป” แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่โดยรอบ ทสภ.

(๕) โครงการ “มอบอุปกรณ์เครื่องกีฬา” แก่ชุมชนโดยรอบ ทสภ. ที่ขาดแคลน

(๖) โครงการ “มอบชุดอุปกรณ์สนามเด็กเล่น” แก่ชุมชนและโรงเรียนโดยรอบ ทสภ. ที่ขาดแคลน

(๗) โครงการ “มอบรถเข็นแก่คนพิการ” ที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยรอบ ทสภ.

จะเห็นได้ว่าการให้สิ่งของ คือ อามิสทานทั้งหมดนี้ล้วนเป็นโครงการที่ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) ทำขึ้นเพื่อเป็นนโยบายการรับผิดชอบต่อสังคมทั้งสิ้น และตรงกับหลักคำสอนทางศาสนา คือ “ผู้ให้ย่อมเป็นที่รักของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย”

ส่วนในประเด็นของวิทยาทานหรือธรรมทาน การให้ธรรม การให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนหรือการให้ในสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์ซึ่งตรงกับโครงการของทำอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) ที่รับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่

(๑) โครงการ “ค่ายสึนน้ำ” เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีความรักในศิลปะและได้เรียนรู้เทคนิคการวาดภาพด้วยสีน้ำ และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อ ทสภ.

(๒) โครงการ “สัมมนาครูผู้สอนวิชาสุวรรณภูมิ” เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่จะนำไปสอนในวิชาสุวรรณภูมิให้ทันสมัย เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนโดยรอบ

พื้นที่ ทสภ. มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภารกิจและบทบาทที่สำคัญของ ทสภ. ที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาประเทศและชุมชนโดยรอบ

(๓) โครงการ “สุวรรณภูมิติวเข้มภาษาไทย” เพื่อส่งเสริมความรู้ภาษาไทยให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อปรับพื้นฐานในการสอบความรู้รอบคอบปลายช่วงชั้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน O-NET (Ordinary National Educational Testing) และการสอบความรู้ขั้นสูงของวิชาต่างๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่จะเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ A-NET (Advanced National Educational Testing)

(๔) โครงการ “มอบความรู้สู่ชุมชน สร้างสัมพันธ์สมานฉันท์สุวรรณภูมิ” โดยการมอบหนังสือสารานุกรมและหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเยาวชนให้กับโรงเรียนโดยรอบพื้นที่ ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดประชาชนจังหวัด และศูนย์เยาวชน เพื่อส่งเสริมการอ่านหนังสือและการเรียนรู้นอกตำรา

(๕) โครงการ “เยาวชนคนเก่ง” โดยจัดให้นักเรียนที่ได้รับมอบหนังสือตามโครงการ “มอบความรู้สู่ชุมชน สร้างสัมพันธ์สมานฉันท์สุวรรณภูมิ” เข้าแข่งขันตอบปัญหาจากหนังสือสารานุกรมที่ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนมีความรักในการอ่านหนังสือ และพัฒนาทักษะด้านการค้นคว้าความรู้จากหนังสือนอกตำราเรียน

จะเห็นได้ว่า โครงการอุปถัมภ์ทางศาสนาและโครงการจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิตามที่กล่าวมานี้ล้วนสอดคล้องกับหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาข้อทานในสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ธรรมทานหรือวิทยาทานการให้ความรู้และทักษะในด้านต่างๆ และอามิสทานการให้ทั้งวัตถุสิ่งของและอุปกรณ์ต่างๆ แก่โรงเรียน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่าทุก ๆ คนนั้น ย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันอยู่ในด้านต่าง ๆ ในด้านวัตถุ เช่น ทรัพย์สินเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำการกิจการของกันและกันทางกาย ในด้านวาจา พูดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ควรพูดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ ให้การแนะนำ ในข้อที่ควรจะแนะนำต่าง ๆ ก็จะช่วยสอดคล้องกับสังคหวัตถุ ข้อปิยวาจาด้วย คือ พูดคำที่เป็นประโยชน์อีกด้วยและผู้ให้ก็มีแรงจูงใจในการให้ทานและย่อมได้รับอานิสงส์คือความภูมิใจที่ได้มีส่วนในการช่วยเหลือสังคม ไม่ได้ทำการลงทุนทางธุรกิจเพื่อหวังผลกำไรตอบแทนเพียงเดียว

๔.๓.๒ แนวคิดเรื่องปิยวาจากับความรับผิดชอบต่อสังคม

ก่อนอื่นควรต้องทราบความหมายของปิยวาจาว่า หมายถึง การเจรจาถ้อยคำซึ่งเป็นที่รักที่จับใจแก่กันและกัน อันเป็นถ้อยคำสุภาพ เพราะวาจาที่พูดออกไปนั้น ถ้าเป็นวาจาที่ไม่สุภาพไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นวาจาที่อาจเสียดแทงน้ำใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียใจ เจ็บใจ ไม่สบายใจ เพราะฉะนั้นจึงสมควรที่ทุกคนจะต้องมีสติควบคุมใจ ควบคุมวาจา ที่จะพูดออกไปให้เป็นวาจาที่สุภาพ ที่เหมาะสม แม้ว่าในบางครั้งอาจต้องทำงานเหน็ดเหนื่อยก็ตาม สิ่งที่จะเป็นเครื่องในการควบคุมการพูดของเราให้ไพเราะก็คือสตินั่นเอง ประเด็นนี้เมื่อวิเคราะห์แล้วจะ

สอดคล้องกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ชุมชนสัมพันธ์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ที่จะต้องใช้วาจาในการลงพื้นที่พบปะเยี่ยมเยียนชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงแก่ชาวบ้านโดยรอบ ทสภ. ดังที่การลงพื้นที่พบปะเยี่ยมเยียนชุมชนและการทำโครงการให้กับชุมชนโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ช่วยสร้างความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ให้มากขึ้นดังที่ประชาชนได้แสดงความเห็นโดยสังเขป ดังนี้

“เท่าที่ผ่านมาการลงพื้นที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ให้มากขึ้นแต่ยังไม่มากนักแต่ก็ยังคงดีกว่าที่ไม่ลงมา การลงมาพบปะกับชาวบ้านเป็นแสดงออกที่ดี”^{๓๙}

“การลงพื้นที่ที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาได้ เพราะการสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึกของความเป็นพวกเดียวกัน ทำให้ง่ายต่อการดำเนินงานมากขึ้น”^{๔๐}

“การที่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ สื่อสารกับชาวบ้านด้วยความเคารพ ช่วยลดระดับความขัดแย้งในระดับหนึ่ง แต่การได้รับข้อมูลขาดความสม่ำเสมอ มีความล่าช้าไม่ทั่วถึง”^{๔๑}

“สามารถช่วยได้เป็นบางส่วน เพราะชาวบ้านไม่เคยได้รับข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับสนามบิน เนื่องจากขาดการลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ”^{๔๒}

“ช่วยได้ เพราะว่าจะเป็นการสร้างความสนิทสนมระหว่างสนามบินกับชุมชนและได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง”^{๔๓}

“ช่วยได้ แต่ไม่มากนัก อยากให้ทางสุวรรณภูมิแจ้งข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงบ้าง”^{๔๔}

จากข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ เพราะว่าการลงพื้นที่ทุกครั้งต้องมีการพูดด้วยปิยวาจา คือ วาจาอ่อนหวานไม่กระด้าง ไม่กระทบผู้อื่น ซึ่งเป็นการรับผิดชอบต่อสังคมในด้านการพูดที่สร้างสรรค์ พูดให้เกิดความรัก ความสามัคคีกัน ในประเด็นของความแตกร้างของคนในสังคมที่พบบ่อยมักจะมีสาเหตุมาจากพูดที่ไม่สร้างสรรค์ คือเป็นคำพูดกระทบกระทั่งกันทั้งสิ้น นอกจากนี้ในการดำเนินงานด้านชุมชนสัมพันธ์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิยังมีโครงการที่เข้ามาเป็นการขับเคลื่อนความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เช่น โครงการ “สัมมนาครูผู้สอนวิชาสุวรรณภูมิ” โดยนำครูผู้สอนวิชาสุวรรณภูมิ จาก ๒๕ โรงเรียนโดยรอบ ทสภ. ที่มีการสอนวิชาสุวรรณภูมิมา

^{๓๙} สัมภาษณ์ ดร.พัฒนพงศ์ จงรักดี นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพลี, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายวิวัฒน์ ฉันทานนุรักษ์, นายอำเภอบางพลี, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นางบำเพ็ญ หมั่นนุช หมู่ ๓ ต.บางโฉลง อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายถวัลย์ พรหมธิ หมู่ ๑๑ ต.บางพลีใหญ่ อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๔๓} สัมภาษณ์ นางมาลี เสียงก้อง หมู่ ๑๑ ต.บางปลา อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นางรัชณี ประสบสุข หมู่ ๓ ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี, ๒๙ มกราคม ๒๕๕๘.

ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ จำนวน ๖๐ คน ไปร่วมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่จะนำไปสอนในวิชาสุวรรณภูมิให้ทันสมัย เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนโดยรอบพื้นที่ ทสภ. มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภารกิจและบทบาทที่สำคัญของ ทสภ. ที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาประเทศและชุมชนโดยรอบ

๔.๓.๓ แนวคิดเรื่องอัตถจริยากับความรับผิดชอบต่อสังคม

ในประเด็นของแนวคิดเรื่องอัตถจริยากับความรับผิดชอบต่อสังคมนี้ อันดับแรกต้องศึกษาว่า อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น^{๕๕}

เมื่อวิเคราะห์แล้วในประเด็นแนวคิดเรื่องอัตถจริยากับความรับผิดชอบต่อสังคมจะสอดคล้องกับโครงการของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิดังนี้คือ

๑.โครงการด้านเศรษฐกิจชุมชน

๑) โครงการ “แม่บ้านคนเก่ง” โดยจัดอบรมวิชาชีพเกี่ยวกับการประกอบอาหารและสิ่งประดิษฐ์ให้แก่กลุ่มแม่บ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยรอบพื้นที่ ทสภ.

๒) โครงการ “สุวรรณภูมิแฟร์” เนื่องจากพื้นที่โดยรอบ ทสภ. มีชุมชนที่มีศักยภาพในการผลิตอาหาร เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์ต่างๆ รวมทั้ง ทสภ. ได้จัดอบรมวิชาชีพเกี่ยวกับการประกอบอาหารและสิ่งประดิษฐ์ให้แก่แม่บ้านโดยรอบพื้นที่ ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมชุมชนให้มีรายได้เสริม ทสภ. จึงได้จัดงาน “สุวรรณภูมิแฟร์” เพื่อให้ชุมชนนำอาหารและสินค้ามาขาย ณ ทสภ. ปีละ ๑ ครั้ง จำนวน ๓ วัน โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ซึ่งโครงการนี้ทำให้ชุมชนมีรายได้จากการขายครั้งละกว่า ๒ ล้านบาท

๓) โครงการ “ตลาดนัดแรงงาน” ทสภ. ขอความร่วมมือผู้ประกอบการ บริษัทคู่ค้าที่มีสัญญากับ ทสภ. มาเปิดรับสมัครประชาชนที่อาศัยอยู่และมีภูมิลำเนาหรือทะเบียนบ้านในจังหวัดสมุทรปราการและเขตลาดกระบัง กทม. ซึ่งในการรับสมัครงาน ทสภ. จะมีการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับภูมิลำเนาของผู้สมัครงานโดยจะอนุญาตให้ผู้ที่มิใช่ชื่อในทะเบียนบ้านในจังหวัดสมุทรปราการ และเขตลาดกระบัง กทม. เท่านั้นที่จะสมัครงานได้ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนโดยรอบ ทสภ. มีโอกาสเข้ามาทำงานใน ทสภ. และเพื่อให้แรงงานได้มีโอกาสพบปะบริษัทโดยตรง

^{๕๕} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔๓.

๒. โครงการด้านสิ่งแวดล้อม

๑) โครงการ “สุวรรณภูมิรักษ์ป่าชายเลน” เป็นการนำพนักงาน ทอท. และชุมชน โดยรอบ ทสภ. ร่วมปลูกป่าชายเลน ณ บริเวณหลังสวางคินิวาส สภาอากาศ ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๒) โครงการ “สวนหย่อม AOT เพื่อสุขภาพผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบางพลี” เป็นการดำเนินการภายใต้นโยบายโครงการชุมชนน่าอยู่ตามแนวคิด “Green Airport – Green Community” พิจารณาคัดเลือกสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดสวนหย่อม โดยพิจารณาจาก จำนวนผู้สูงอายุและการดูแลบำรุงรักษา ซึ่งเทศบาลตำบลบางพลีมีสถานที่ที่เหมาะสมและมีชมรมผู้สูงอายุซึ่งมีสมาชิกประมาณ ๗๐๐ คน ที่อาศัยอยู่ใน ๘ ชุมชน ทสภ. ได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นสวนหย่อมและพื้นที่ออกกำลังกายกลางแจ้ง พร้อมทั้งได้มอบเครื่องออกกำลังกายกลางแจ้ง เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและสุขภาพกายผู้สูงอายุ ซึ่งโครงการนี้ได้ดำเนินการเมื่อปี ๒๕๕๗

๓) โครงการ “เพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยรอบ ทสภ.” ที่ผ่านมา ทสภ. มีการจัดโครงการ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การลดภาวะโลกร้อน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้กับนักเรียนโดยรอบ ทสภ. ทั้งระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา อาทิ “โครงการค่ายเยาวชนสุวรรณภูมิ” และ “โครงการรักษ์โรงเรียน” ดังนั้น เพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้มา ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้จริง เพื่อเป็นการเพิ่มและเสริมสร้างคุณภาพอากาศช่วย ลดมลพิษ และช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิต ทสภ. จึงได้จัดโครงการ “เพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยรอบ ทสภ.” ขึ้น ซึ่งโครงการนี้ได้ดำเนินการเมื่อปี ๒๕๕๖

๔) โครงการ “พาน้องปิ่น ท่องสุวรรณภูมิ” โดยนำนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายจากโดยรอบ ทสภ. จำนวน ๔ โรงเรียนๆ ละ ๒๐ คน รวมทั้งสิ้น ๘๐ คน ร่วมขี่จักรยานในเส้นทางจักรยาน ทสภ. ระยะทาง ๑๐ กิโลเมตรและทำกิจกรรมฐานที่ให้ความรู้เกี่ยวกับภารกิจของ ทสภ. ซึ่งคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์พลังงาน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจและการใส่ใจสิ่งแวดล้อมของ ทสภ. ซึ่งโครงการนี้ได้ดำเนินการเมื่อปี ๒๕๕๗

๕) โครงการ “ทำอากาศยานสุวรรณภูมิรักษ์โลก” โดยการจัดโครงการมอบถังขยะแยกประเภทให้ชุมชนโดยรอบ เพื่อให้ชุมชนมีสุขลักษณะอนามัยที่ดี มีถังขยะเพียงพอกับความ ต้องการของชุมชน และช่วยให้ชุมชนสะอาด น่าอยู่ ปราศจากมลพิษทางกลิ่น โดย ทสภ. ได้มอบถังขยะแยกประเภทให้ชุมชนโดยรอบ จำนวน ๓๐ ชุมชน และศาสนสถาน จำนวน ๑ แห่ง (วัดหัวคู้) โดยมีการจัดกิจกรรมจิตอาสาให้พนักงาน ทสภ. ร่วมกับชุมชนทำความสะอาด

ศาสนสถาน ซึ่งโครงการนี้ได้ดำเนินการเมื่อปี ๒๕๕๗ และอีก ๒ กิจกรรม คือ (๑) กิจกรรม “งานวันเด็กแห่งชาติ” ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี ณ ศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการและสวนพระนคร เขตลาดกระบัง กทม. และ (๒) สนับสนุนกิจกรรมด้านต่างๆของชุมชนโดยรอบ ทสภ.

จะเห็นได้ว่าโครงการด้านเศรษฐกิจชุมชนทั้ง ๓ โครงการและโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๕ โครงการ และอีก ๒ กิจกรรมที่นำเสนอมาแล้วนั้นล้วนเป็นการประพุดหรือบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและแสดงออกถึงรับผิดชอบต่อสังคมโดยตรง

๔.๓.๔ แนวคิดเรื่องสมานัตตากับความรับผิดชอบต่อสังคม

ในประเด็นเรื่องแนวคิดเรื่องสมานัตตากับความรับผิดชอบต่อสังคมนี้ กล่าวคือ สมานัตตตา หมายถึง

เมื่อวิเคราะห์แล้วในประเด็นเรื่องแนวคิดเรื่องสมานัตตากับความรับผิดชอบต่อสังคมการทำอาภาศยานสุวรรณภูมิจะสอดคล้องกับโครงการด้านเศรษฐกิจพอเพียงคือ

๑. โครงการ “เยาวชนสุวรรณภูมิ” โดยนำนักเรียนโดยรอบไปเข้าค่ายเพื่ออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและการรักษาสิ่งแวดล้อมหรือการลดภาวะโลกร้อนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการชีวิตประจำวัน ซึ่งโครงการดังกล่าวได้จัดมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๖ มีนักเรียนเข้าค่ายอบรมแล้วกว่า ๑,๒๐๐ คน

๒. โครงการ “รักษ์โรงเรียน” เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและลดภาวะโลกร้อนมาปฏิบัติในโรงเรียน โดยการให้โรงเรียนที่ส่งนักเรียนเข้าร่วมอบรมในโครงการ “เยาวชนสุวรรณภูมิ” จัดทำโครงการเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการลดภาวะโลกร้อนส่งเข้าประกวด เพื่อชิงทุนการศึกษาจากทสภ. เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนในโรงเรียนดังกล่าวได้เรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและความร่วมมือในการช่วยกันลดภาวะโลกร้อน

๓. โครงการ “ตามรอยพ่อหลวง วิถีพอเพียง” เป็นโครงการที่สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป (ศปป.) อำเภอบางพลี จ.สมุทรปราการ โดยให้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เสริมสร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่รัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการสร้างความรัก ความสามัคคี ตั้งแต่สถาบันครอบครัวระดับชุมชน ตำบล และหมู่บ้าน โดยเชิญหัวหน้าส่วนราชการและผู้นำชุมชน ๘๓ หมู่บ้านของอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ร่วมทำกิจกรรมสร้างความรัก ความสามัคคี และศึกษาดูงานโครงการตามพระราชดำริ เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชุมชน เพื่อเป็นรากฐานการเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน ส่งเสริมให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายล้วนมีความรัก สามัคคี

ปรองดอง รักพวกพ้อง รักถิ่นเกิด และอยู่ใต้ร่มพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ องค์เดียวกัน ซึ่งโครงการนี้ได้ดำเนินการเมื่อปี ๒๕๕๗

จะเห็นได้ว่า สมานัตตการวางตนให้เหมาะสม ปฏิบัติไปตามหน้าที่ ที่เหมาะสมกับฐานะนั้น คือ ใช้จ่ายทรัพย์สินให้เหมาะสมกับฐานะก็คือ เข้าใจใช้จ่าย ไม่ฟุ้งเพื่อ สุรุษร้ายเกินไป เหมาะสมกับกาลเทศะ คือปฏิบัติกิจให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ตรงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและลดภาวะโลกร้อนที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิจัดอบรมให้เยาวชนได้เรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติ

๔.๔ สรุป

ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ส่งผลกระทบต่อที่เกิดจากธุรกิจการบินต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับโลก และ ระดับท้องถิ่น ซึ่งลักษณะของการบินส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการขนส่งทางอากาศที่เชื่อมโยงกันระหว่างประเทศและระหว่างภูมิภาคต่างๆ ของโลก ดังนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงมิได้ถูกจำกัดอยู่ภายในขอบเขตทางภูมิศาสตร์หรือเขตการปกครองของแต่ละประเทศ แต่ส่งผลในลักษณะภาพรวมทั้งหมดในระดับโลกโดยผลกระทบหลัก ที่มาจากการบิน คือ การปล่อยมลพิษทางอากาศซึ่งส่วนใหญ่เป็นก๊าซเรือนกระจก และเป็นต้นเหตุของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก และ ผลกระทบจากการบินในระดับท้องถิ่นเกิดจากการดำเนินงานของท่าอากาศยานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการบิน ผลกระทบที่เกิดขึ้นจึงมีความซับซ้อนหลากหลายทั้งในตัวมลพิษที่เกิดขึ้นลักษณะของผลกระทบรวมถึงผู้ได้รับผลกระทบด้วยคือผลกระทบทางด้านมลภาวะทางเสียงและมลพิษทางอากาศ ซึ่งเกิดจากไอเสียเครื่องยนต์อากาศยานและการจราจรติดขัดมากขึ้น ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิจึงได้จัดตั้งส่วนชุมชนสัมพันธ์ ฝ่ายกิจการพิเศษ เพื่อทำหน้าที่สื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เกี่ยวกับภารกิจของ ทสภ. พร้อมทั้งจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาการเจริญเติบโตของชุมชนโดยรอบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนและกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใน ทสภ. เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมชุมชนโดยรอบ เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ก้าวไปสู่การเติบโตที่มั่นคงและยั่งยืน โดย ทสภ. ได้ดำเนินกิจกรรมและโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมทุกด้าน เช่น ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสังคมชุมชนและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬา ด้านสาธารณประโยชน์ ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตของท้องถิ่น โดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคีเป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรีเต็มน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุขคุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ จึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจกันไว้

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาวิเคราะห์มาตั้งแต่ต้นแล้ว เพื่อให้ได้ข้อสรุปอย่างชัดเจนและง่ายต่อความเข้าใจในประเด็นที่สำคัญตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ในเบื้องต้นในบทนี้จึงจะได้สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักสังคัตถุ : ศึกษากรณีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในยุคปัจจุบัน เพื่อศึกษากระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิตามหลักสังคัตถุ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

๕.๑.๑ แนวคิดและทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ในยุคปัจจุบัน

ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เป็นการดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในองค์กรและในระดับใกล้และไกล รวมถึงคนในชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัท โดยมีมุ่งหมายให้การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจ ดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักจริยธรรม การกำกับดูแลที่ดีในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมีจุดเริ่มต้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จากการประชุมที่กรุงริโอเดจาเนโร สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ประเทศต่าง ๆ เริ่มต้นตัวกับทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีการเรียกร้องให้มีการเอาใจใส่ในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจ การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในองค์กรและในระดับใกล้และไกล รวมถึงคนในชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัท โดยมีมุ่งหมายให้การดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการใส่ใจ ดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักจริยธรรม การกำกับดูแลที่ดีในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข หลักการของความรับผิดชอบต่อสังคม องค์กรทั้งหลายที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมควรระลึกถึงหลักการเหล่านี้ คือ รับผิดชอบต่อผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Accountable) ในการดำเนินการกิจกรรมด้านธุรกิจต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Accountable) รวมทั้งสามารถที่จะตอบคำถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องได้

กิจกรรมที่ดำเนินการจะต้องมีความโปร่งใส สามารถเปิดเผยนโยบายและการดำเนินการอย่างชัดเจน มีคุณธรรม/จริยธรรม โดยมีองค์ประกอบในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ๑) การจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ๒) การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานของนายจ้าง ๓) การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ๔) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในกิจการ ๕) การจัดการกับคู่ค้า และหุ้นส่วนกิจการที่รับผิดชอบต่อสังคม ๖) การเลือกคู่ค้าและหุ้นส่วน ๗) การดูแลผู้บริโภค ความรับผิดชอบต่อชุมชนใกล้เคียง และ ๘) ความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม

๕.๑.๒ กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เป็นการปฏิบัติงานตามนโยบาย CSR ของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) โดยได้ดำเนินกิจกรรม การกำกับดูแลกิจการที่ดี มีระบบบริหารจัดการอย่างรู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการจัดการอย่างโปร่งใส เท่าเทียม เป็นธรรม มีประสิทธิภาพสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด CSR ที่มีจุดกำเนิดมาจากตะวันตกที่ว่าต้องการให้บุคคลและสังคมดำเนินกิจกรรมด้วยความดีงาม รับผิดชอบต่อส่วนของการกระทำทุกๆการกระทำ เพื่อสร้างสังคมที่น่าอยู่ ประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรมให้ความสำคัญกับระบบการควบคุมภายในกับการดำเนินธุรกิจและการประเมินการควบคุมด้วยตนเองเพื่อลดผลกระทบและขจัดปัจจัยเสี่ยง ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) ได้จัดตั้งส่วนชุมชนสัมพันธ์ ฝ่ายกิจการพิเศษ ขึ้นมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เพื่อทำหน้าที่สื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เกี่ยวกับภารกิจของ ทสภ. พร้อมทั้งจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาการเจริญเติบโตของชุมชนโดยรอบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน และกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใน ทสภ. เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยดูแลสังคมชุมชนโดยรอบ เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ก้าวไปสู่การเติบโตที่มั่นคงและยั่งยืน โดย ทสภ. ได้ดำเนินกิจกรรมและโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมทุกด้าน เช่น ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสังคมชุมชนและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬา ด้านสาธารณประโยชน์ ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตของท้องถิ่น ผ่านกระบวนการของโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการด้านการศึกษา โครงการด้านเศรษฐกิจพอเพียง โครงการด้านสิ่งแวดล้อม โครงการด้านเศรษฐกิจชุมชน โครงการด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และโครงการด้านอื่น ๆ เป็นต้น

๕.๑.๓ วิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิตามหลักสังคหวัตถุ

ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยจะได้นำเสนอในรอบของสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นหมวดธรรมที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกัน สามารถอธิบายโดยสังเขปได้ดังต่อไปนี้

๑) ทานกับความรับผิดชอบต่อสังคม

ทาน คือ การให้หรือการบริจาคในสิ่งที่ควรให้แก่ผู้ยากไร้หรือแก่ผู้ที่ขาดแคลนกว่า ทั้งในรูปของวัตถุสิ่งของ เช่น การนำสิ่งของเครื่องใช้ไปแจกแก่ผู้ประสบภัย การทำบุญตามหลักศาสนา การให้โอกาสทางธุรกิจ การแบ่งปันตลาด หรือการให้อภัยตลอดจนการให้ความรู้ คำแนะนำต่างๆที่เป็นประโยชน์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (ทสภ.) ได้ดำเนินกิจกรรมด้านการแบ่งปันผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น การจัดทอดกฐินให้กับวัดต่างๆ โดยรอบ ทสภ. การมอบอินทผลัมให้แก่สัตว์โดยรอบ ทสภ. เนื่องในเทศกาลรอมฎอน การมอบถุงยังชีพและเวชภัณฑ์ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย มอบอุปกรณ์เครื่องนอน อุปกรณ์เครื่องกีฬาให้กับโรงเรียนต่าง ๆ เป็นต้น จากกิจกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้ว่าการให้สิ่งของ คือ อามิสทานทั้งหมดนี้ล้วนเป็นโครงการที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นนโยบายการรับผิดชอบต่อสังคมทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาข้อทานในสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ธรรมทานหรือวิทยาทานการให้ความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ และอามิสทานการให้ทั้งวัตถุสิ่งของและอุปกรณ์ต่างๆ แก่โรงเรียน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่าทุก ๆ คนนั้น ย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันในด้านต่าง ๆ ในด้านวัตถุ เช่น ทรัพย์สินเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำกิจการของกันและกันทางกาย ในด้านวาจา พุดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ควรพุดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ในข้อที่ควรจะแนะนำต่าง ๆ ก็สอดคล้องกับสังคหวัตถุ ข้อปิยวาจาด้วย คือ พุดคำที่เป็นประโยชน์อีกด้วย ผู้ให้ก็มีแรงจูงใจในการให้ทาน และย่อมได้รับอานิสงส์คือความภูมิใจที่ได้มีส่วนในการช่วยเหลือสังคม ไม่ได้ทำการลงทุนทางธุรกิจเพื่อหวังผลกำไรตอบแทนเพียงอย่างเดียว

๒) ปิยวาจากับความรับผิดชอบต่อสังคม

ปิยวาจา คือ การสื่อสารในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ สิ่งที่เป็นสาระข้อเท็จจริง ประกอบด้วยเหตุผล และความจริงใจ โดยไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ประเด็นนี้เมื่อวิเคราะห์แล้วจะสอดคล้องกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ชุมชนสัมพันธ์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ที่จะต้องใช้วาจาในการลงพื้นที่พบปะเยี่ยมเยียนชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงแก่ชาวบ้านโดยรอบ ทสภ. เพราะว่าการลงพื้นที่และการจัดสัมมนาทุกครั้งต้องมีการพุดด้วยปิยวาจา คือ วาจาอ่อนหวานไม่กระด้าง ไม่กระทบผู้อื่น ซึ่งเป็นการรับผิดชอบต่อสังคมในด้านการพุดที่สร้างสรรค์ พุดให้เกิดความรัก ความสามัคคีกัน ในประเด็นของความแตกร้างของคนในสังคมที่พบบ่อยมักจะมีสาเหตุมาจากพุดที่ไม่สร้างสรรค์ คือ เป็นคำพุดกระทบกระทั่งกันทั้งสิ้น

๓) อัจฉริยากับความรับผิดชอบต่อสังคม

อัจฉริยา หมายถึง การประพฤติสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หมายความว่า ความเป็นผู้มีน้ำใจ ไม่นิ่งดูตาย รู้จักสงเคราะห์และช่วยเหลือกิจการของผู้อื่นให้สำเร็จ รู้จักช่วยกระทำการอันเป็นประโยชน์บุคคลอื่นหรือแก่สังคมส่วนรวม ตามความเหมาะสมแก่ฐานะและโอกาส ไม่เป็นคนแล้งน้ำใจช่วยใครไม่เป็น คือ ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ยามที่ผู้อื่นหรือสังคมประสบความทุกข์เดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือ เช่น ในยามประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ ได้แก่ อุทกภัย ภัยจากน้ำท่วม วาตภัย ภัยจากลมพายุอัคคีภัย ภัยจากไฟไหม้ เป็นต้น ก็มีน้ำใจอนุเคราะห์ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้อื่น หรือสังคมที่กำลังได้รับความทุกข์เดือดร้อนเช่นนั้นตามกำลังของตนด้วยใจเมตตาและกรุณาธรรม ความเป็นผู้มีน้ำใจ ย่อมประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นตามสมควรแก่ฐานะและโอกาส ด้วยเมตตากรุณาธรรมเช่นนี้ ย่อมเป็นเครื่องผูกใจหรือเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้อื่น ให้ผูกสมัครรักใคร่และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้ยั่งยืนนานเป็นอย่างดี อีกประการหนึ่งการประพฤติประโยชน์นี้ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการ การประพฤติสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรมและการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สังคมที่ตนอาศัยอยู่ตลอดถึงประเทศชาติ สิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้งกาย วาจา และใจ ในทุกเวลาทุกโอกาสอีกด้วย

๔) สมานัตตากับความรับผิดชอบต่อสังคม

สมานัตตตา หมายถึง ความเป็นผู้มีตนเสมอ ไม่ถือตัว ก็คือ ความประพฤติปฏิบัติดีต่อผู้อื่นอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เมื่อมีชีวิตที่เจริญก้าวหน้า หรือได้ดิบได้ดีขึ้นไป ก็ไม่ถือตัวหรือทำตัวเยอหยิ่งกับญาติพี่น้องหรือมิตรสหายเดิม ที่เคยคบค้าหรือปฏิบัติดีต่อกัน เคยเคารพนับถือกันมาอย่างไร ก็คงประพฤติปฏิบัติดีต่อกัน เคารพนับถือกันอยู่อย่างนั้น ความเป็นผู้มีตนเสมอนี้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นไว้เป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกันได้เป็นอย่างดี โดยการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่ถือว่าองค์กรตนเป็นใหญ่ เอาใจใส่ในสุขทุกข์ของผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ และร่วมแก้ไขโดยไม่เลือกปฏิบัติซึ่งหมายถึง การมีส่วนร่วมขององค์กรในการดูแลสังคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การดูแลสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายใหญ่รายย่อยอย่างสม่ำเสมอ การบริการลูกค้าอย่างเสมอต้นเสมอปลายโดยไม่เลือกกว่าเป็นรายใหญ่หรือรายย่อย การทำหน้าที่ในการเสียภาษีอากรให้รัฐอย่างตรงไปตรงมา

จะเห็นได้ว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้างเป็นที่ยอมรับนับถือของทุกๆ คน และปรารถนาที่จะได้ยินดีฟังคำยกย่องสรรเสริญมากกว่าเสียงนินทาว่าร้าย พระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่า ขึ้นแรกให้ปรับที่ตัวของเราเองก่อนคือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน โดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคีเป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรีเติมน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุข สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติต่อไป

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ชาวบ้านที่อาศัยอยู่โดยรอบ ทสภ. พบว่าผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของ ทสภ. คือ ผลกระทบทางด้านมลภาวะทางเสียงและมลพิษทางอากาศ ซึ่งเกิดจากไอเสียเครื่องยนต์อากาศยาน ในช่วงปี ๒๕๔๙ ที่ ทสภ. เปิดให้บริการ ชุมชนโดยรอบ ยังไม่สามารถปรับตัวได้ ส่งผลต่อการนอน เสียงของอากาศยานทำให้นอนไม่หลับ ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องทำให้เกิดความเครียด ความดันสูง บ้านที่ตั้งอยู่ในเส้นเสียงจะได้รับผลกระทบอย่างมาก เช่น หลังคาบ้านหลุดร่วง กระจกบ้านสั่นสะเทือน นอกจากนี้สิ่งที่กล่าวข้างต้นแล้วการมี ทสภ. ทำให้วิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิมเปลี่ยนไป มีคนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอยู่เป็นจำนวนมาก การจราจรติดขัดมากขึ้น การทำโครงการต่างๆ จะเน้นทำโครงการให้กับเยาวชนมากกว่าชุมชน จัดทำโครงการไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน ขาดการมีส่วนร่วม ขาดการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑) ทสภ. ควรรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในการจัดทำโครงการ เนื่องจากที่ผ่านมาโครงการได้รับการจัดสรรไม่ทั่วถึงและไม่หลากหลาย บางโครงการขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๒) ลงพื้นที่พบปะเยี่ยมเยียนชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน และเป็นข้อเท็จจริง เนื่องจากที่ผ่านมาชุมชนจะได้รับข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

๓) นโยบายในด้านการบริหารไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสของการเมือง ส่งผลให้นโยบายขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้บริหารที่รับผิดชอบขาดความรู้ ความเข้าใจด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ดังนั้น ผู้ที่จะเข้ามาบริหารควรได้รับการอบรมความรู้และเข้าใจในกระบวนการ รวมทั้งต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานด้าน CSR

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ประเด็นที่ผู้วิจัยยังไม่ได้ศึกษาในงานวิจัยนี้ เป็นประเด็นที่ควรค่าแก่การศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้การวิจัยชัดเจนมากขึ้นกว่านี้ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑) ผู้บริหารกับการสร้างองค์ความรู้ด้าน CSR

๒) บทบาทของชุมชนต้นแบบด้าน CSR ควรเป็นอย่างไร : การศึกษาเชิงวิเคราะห์

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ :

(๑) คัมภีร์ ตำรา หนังสือ :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร:

มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). คู่มือการกำกับดูแลกิจการที่ดี. กรุงเทพมหานคร: ทอท.,

๒๕๕๒.

_____. ทิศทางสู่อนาคต...ผู้นำธุรกิจท่าอากาศยานในภูมิภาคเอเชีย Towards...Asia's

leading Airport Business ๒๐๑๐-๒๐๑๔. กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๒.

_____. แผนแม่บทด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ ทอท. ตามมติที่ประชุมคณะทำงาน.

กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๕.

_____. รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๔.

_____. รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๕. กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๕.

_____. รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๖. กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๖.

_____. รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ๒๕๕๗. กรุงเทพมหานคร: ทอท., ๒๕๕๗.

_____. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาทัศนคติและความต้องการของชุมชนโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ. บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน).

(๒) ประกาศ :

ประกาศ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) เรื่อง นโยบายธรรมาภิบาลของบริษัท

ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน), วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔.

(๓) สัมภาษณ์ :

นางสาวดารณี โต๊ะสวัสดิสุข อดีตสมาชิกสภาเขตลาดกระบัง, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

นายถวัลย์ พรหมธิ หมู่ ๑๑ ต.บางพลีใหญ่ อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

นางบำเพ็ญ หมื่นนุช หมู่ ๓ ต.บางโฉลง อ.บางพลี, ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘.

นางมาลี เสียงก้อง หมู่ ๑๑ ต.บางปลา อ.บางพลี, ๓๐ มกราคม ๒๕๕๘.

นางรัชณี ประสบสุข หมู่ ๓ ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี, ๒๙ มกราคม ๒๕๕๘.

นายวิวัฒน์ ฉันทนานุรักษ์, นายอำเภอบางพลี, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

ดร.พัฒน์พงศ์ จงรักดี นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพลี, ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘.

นางสาวบุษบา ภู่อกุล, ผู้เชี่ยวชาญ ๙ ทอท., ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘.
 นายศักดิ์ชัย อรุณรัตน์ รองผู้อำนวยการท่าอากาศยานดอนเมือง, ๒๑ มกราคม ๒๕๕๘.
 นางสาวจรรยา ศิริอรุณ, หัวหน้างานวิชาการ ฝ่ายกิจการพิเศษและมวลชนสัมพันธ์ ทสภ.,
 ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘.

ข. ข้อมูลวิทยุ :

(๑) หนังสือ :

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. **ความรู้เกี่ยวกับเสียงดังจากสนามบินและการดูแลสุขภาพ.**
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑.
 กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. **ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.**
 กรุงเทพมหานคร: กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๑.
 คุณ โทซันท์. **พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน.** กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗.
 พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ ๑๖.
 กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์, ๒๕๕๑.
 พระภิกษุวิสุทธานนท์ (เสริมชัย ชยมงคล). **ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
 เอช ทีพีเพรส, ๒๕๔๒.
 พระมหาสุทนต์ อากาศโร (อบอู่) และ เขมณัฏฐ์ อินทรสุวรรณ. **ตัวชี้วัดความสุข : กลยุทธ์การ
 สร้างและการใช้เพื่อชุมชนเป็นสุข.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร:
 สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๕๓.
 พระมหาสุทนต์ อากาศโร (อบอู่) และคณะ. **CSR เชิงพุทธ แปลงทุนให้เป็นบุญ สร้างบุญด้วย
 ปัญญา.** นนทบุรี: บริษัท ดีไซน์ ดีไลท์, ๒๕๕๗.
 พระมหาสุทนต์ อากาศโร. **CSR เชิงพุทธ.** นนทบุรี: ดีไซน์ ดีไลท์, ๒๕๕๗.
 พิพัฒน์ นนทนาธรรม, **การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร : การสร้างข้อได้เปรียบในการ
 แข่งขันอย่างยั่งยืน.** นนทบุรี: ริงค์เปียอนด์, ๒๕๕๓.
 ยูน เฮียว วัน. **CSR กับแรงงานสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ตามหลักมาตรฐานสากล.** อัญญา ภาควิชา
 (ผู้แปล). สระบุรี: ศูนย์ศึกษาแรงงาน, ๒๕๕๒.
 ศูนย์สร้างเสริมสุขภาวะองค์กร, **CSR ในแต่ละองค์กร ก้าวหน้าอย่างมีสุข ด้วย Happy
 workplace.** กรุงเทพมหานคร: สองขาครีเอชั่น, ๒๕๕๓.
 สถาบันคีนันแห่งเอเชีย. **การศึกษาความพร้อมขององค์กรและหน่วยงานในประเทศไทย เพื่อ
 รองรับการพัฒนาตามมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม.**
 กรุงเทพมหานคร: สถาบันคีนันแห่งเอเชีย, ๒๕๕๐.
 สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. **ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน.** สุนิตย์ เซรชฐา
 บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓.
 สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. **เข็มทิศธุรกิจเพื่อสังคม : Corporate Social Responsibility
 Guidelines.** กรุงเทพมหานคร: ไอคอนพรินติ้ง, ๒๕๕๑.

- _____ . **แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ**. กรุงเทพมหานคร: เมจิกเพรส, ๒๕๕๕.
- _____ . **แนวทางรับผิดชอบต่อสากลของกิจการ**. มัชฌิมา กุญชร ณ อยุธยา และ ญัฐศิริ บุญชวน บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: เมจิกเพรส, ๒๕๕๕.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. **ความรับผิดชอบต่อสังคม CSR : Corporate Social Responsibility**. กรุงเทพมหานคร: ก. กลพิมพ์, ๒๕๕๒.
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. **ร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, ๒๕๕๐.
- สุนิตย์ เשרชฐา. **ก้าวแรกสู่ CSR การสร้างความแตกต่างที่ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓.
- เสนาะ ดิยาวี. **หลักการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.
- องค์ทะเลลามะและลอเรนซ์ แวน เดน มิวเซนเบิร์ก. **วิถีแห่งผู้นำ (The Leader's Way)**. แปลโดย สมณ สุวรรณรัตน์. กรุงเทพมหานคร: เนชั่นบุ๊คส์, ๒๕๕๒.
- อร่าม อินพุ่ม. **มงคลชีวิต ๓๘ ประการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพชรกระวี, ๒๕๓๗.
- อัศวิน จินตกานนท์. **เข้าใจ CSR สร้างสรรค์ พัฒนา อย่างมีจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มบริษัททีเอ็ม, ๒๕๕๒.
- SCG. **CSR ด้วยหัวใจ ใคร ๆ ก็ทำได้**. กรุงเทพมหานคร: SCG, ๒๕๕๓.

(๒) วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย :

- จอย ทองกลุ่มสี. “การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลักธรรมาภิบาล”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- จิรัชญา โยธาทิกรักษ์. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และผลของภาพลักษณ์ต่อทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า ปตท.”. **วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ๒๕๕๑.
- ทัศนีย์ เหลืองตระกูล. “การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การธุรกิจที่ได้รับรางวัลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์สาขาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒.
- พระมหาสมพงษ์ สุนตจิตโต (แพงเจริญ). “ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (ซีเอสอาร์) ตามแนวคิดพระพุทธศาสนา”. **สารนิพนธ์การสอบวัดคุณสมบัติรายวิชาสัมมนาพระพุทธศาสนากับวิทยาการโลกสมัยใหม่ตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระมหาสง่า ไชยวงศ์. “การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “ทาน” ในพระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.

สุเมธ กาญจนพันธุ์. “กลยุทธ์การบริหารจัดการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ”.
วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิเทศศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๕๑.

(๓) บทความ :

ชัยยุทธ์ ชำนาญเลิศกิจ. “ค่านิยม”, CSR ใน องค์กรก้าวหน้าอย่างมีความสุข, อนันตชัย ยูร
ประถมและคณะ บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร, ศูนย์สร้างเสริมสุขภาวะองค์กร,
๒๕๕๓) : ๗-๘

นิภา วิริยะพิพัฒน์. “ก้าวทันกระแส CSR: ความพร้อมสู่มาตรฐาน ISO ๒๖๐๐๐”. วารสาร
วิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ ๒๙ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๒)
: ๑๙๗.

ปราณี เอี่ยมละออภักดี. “การผสมผสานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับห่วงโซ่คุณค่า
เพื่อสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษา บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด”, วารสาร
วิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๔)
: ๑๗๒-๑๗๓.

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ (อบอู่). “CSR: บทบาทและความสัมพันธ์กับองค์กรพระพุทธศาสนา”.
ใน รวมบทความทางวิชาการทางพระพุทธศาสนากับจริยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

สานิตย์ หนูนิล. “บทบาทหน่วยงานทรัพยากรมนุษย์ในงานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร”.
วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ (ตุลาคม ๒๕๕๓ - มกราคม
๒๕๕๔) : ๑.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ:
ทำอากาศยานที่ทันสมัยที่สุดแห่งใหม่ของโลก”. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. ปีที่ ๔๑
ฉบับที่ ๑ (มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗) : ๕๕-๖๓.

สุเมธ ตันติเวชกุล. “ค่านิยม”, ใน SCG, CSR ด้วยหัวใจ ใคร ๆ ก็ทำได้. กรุงเทพมหานคร: SCG,
๒๕๕๓.

(๔) ราชกิจจานุเบกษา :

พระราชกฤษฎีกา กำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ ของบริษัททำอากาศยานไทย จำกัด
(มหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๕. เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๙๗ ก, ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐.

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖
ตอนที่ ๑๑๘ ก หน้า ๑๐-๑๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒.

(๕) หนังสือพิมพ์ :

พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, “รูปธรรมของความพอเพียงในธุรกิจ พอเพียงภิวัตน์”, กรุงเทพฯธุรกิจ, ๙ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๐.

(๖) อินเทอร์เน็ต :

เครือข่ายธุรกิจร่วมรับผิดชอบต่อสังคมไทย (Thai CSR). ซีเอสอาร์ (CSR). [ออนไลน์].แหล่งที่มา: http://thaicsr.blogspot.com/๒๐๐๖/๐๓/blog-post_๒๐.html. [๑ ตุลาคม ๒๕๕๗].

สถาบันไทยพัฒนา มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
http://www.thaicsr.com/๒๐๐๖/๐๓/blog-post_๒๐.html.

(๗) หนังสือราชการ :

หนังสือราชการกระทรวงคมนาคม ที่ คค (ปคร) ๐๒๐๘/๑๒๓ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เรื่อง การขดเซยผลกระทบด้านเสียงจากการดำเนินงานของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙,

(๘) เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์ :

อนันต์ สุวรรณपाल และคณะ, “เอกสารรายงานสรุปการไปเข้าร่วมประชุมISO/TMB/WG SR ครั้งที่ ๖ พิจารณาร่าง ISO ๒๖๐๐๐ มาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม” ระหว่างวันที่ ๓๐ สิงหาคม-๕ กันยายน ๒๕๕๑ ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศชิลี, หน้า ๒.

๒. ภาษาอังกฤษ

(I) Book :

- Certo, Samuel C.. **Modern management : adding digital focus.** 9th ed.. New Jersey: Prentice Hall, 2003.
- Ewing, A. P., “Corporate Responsibility”. In **Reputation Management.** 2nd ed.. Doorley & H. F. Garcia, eds.. New York: Routledge, 2001.
- Good, C., **Dictionary of Education,** 3rd ed., (New York: McGraw Hill, 1973.
- Kotler P. and Lee N.. **Corporate Social Responsibility.** New Jersey: John Wiley & Sons, 2005.
- McKinsey & Company. **Global survey of business executives.** New York: The McKinsey Quarterly, 2006.
- WBCSD. **CSR: Meeting changing expectations.** Geneva, Switzerland: WBCSD, 1999.

(II) Article :

Carroll , Archie B.. “The Pyramid of CSR: Toward the Moral Management of Organization Stakeholder”. **Business Horizons**. Vol. 34 No. 4 (July–August 1991) : 39–48.

Dahlsrud Alexander. “How Corporate Social Responsibility is Defined: An Analysis of 37 Definitions”. **Corporate Social Responsibility and Environmental Management**. Volume 15 Issue 1 (January-February 2008) : 1–13.

Michael E. Porter and Mark R. Gramer. “Strategy and Society : The Link Between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility. **Harvard Business Review**. (December 2006) : 1-9.

(III) Online :

IISD. **Corporate social responsibility (CSR)**. [Online]. Source: <http://www.iisd.org/business/issues/sr.aspx> [Mar. 09, 2001].

International Institute for Sustainable Development. **CSR Guidance**. [Online]. Source: <http://www.iisd.org/standards/csr.asp>. [Mar. 09, 2011].

UNIDO. **What is CSR?**. [Online].Source: <http://www.unido.org/en/what-we-do/trade/csr/what-is-csr.html> [Mar. 09, 2011].

Yuan,Z and Ning,L.Reflections on some basic theories of corporate social responsibility, Available from www.nuigalway.ie/sites/eu-china.../zhang%20shiyuan-eng.doc.

ภาคผนวก ก. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ประกอบการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เรื่อง “กระบวนการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักสังคหัตถ์ :

ศึกษากรณีทำอากาศยานสุวรรณภูมิ”

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์นี้ จะนำไปวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัยใน

ภาพรวม ซึ่งจะไม่มีผลเสียต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทั้งในหน้าที่และการปฏิบัติงานแต่อย่างใด

สัมภาษณ์ .....

ผู้สัมภาษณ์ ผู้วิจัย นางสาวอภิรดี สวนะปรีดี

บันทึกข้อมูล จดบันทึก,บันทึกเสียง

วันสัมภาษณ์ .....

สถานที่ .....

ข้อที่ ๑.การดำเนินธุรกิจทำอากาศยานของ บมจ. ทำอากาศยานไทย สาขาทำอากาศยานสุวรรณภูมิ
สร้างผลกระทบต่อชุมชนด้านใดบ้าง?

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อที่ ๒. การดำเนินธุรกิจทำอากาศยานควบคู่ไปกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมช่วย
ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนโดยรอบทำอากาศยานสุวรรณภูมิในด้านใดบ้างและมากน้อยเพียงใด?

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อที่ ๓. ทำอากาศยานสุวรรณภูมิได้จัดทำโครงการต่างๆ ที่ผ่านมานั้น ตรงกับความต้องการของ
ชุมชนหรือไม่ เพราะเหตุใด?

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อที่ ๔. ท่านต้องการให้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ดำเนินงานหรือกิจกรรม ด้านชุมชนสัมพันธ์
เพิ่มเติมมากที่สุดคืออะไร?

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ ๕. การลงพื้นที่พบปะเยี่ยมเยียนชุมชนและการทำโครงการให้กับชุมชนโดยรอบท่าอากาศยาน
สุวรรณภูมิ ช่วยสร้างความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ให้มากขึ้นได้หรือไม่? อย่างไร?

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ ๖. จากการที่ท่านได้อาศัย ทำงานอยู่ในชุมชนโดยรอบท่าอากาศยานสุวรรณภูมิในมุมมองของ
ท่าน ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิมีการช่วยเหลือสังคม ชุมชน และรักษาสิ่งแวดล้อม (ความรับผิดชอบต่อสังคม) มากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ ๗. ท่านมีแนวคิดอย่างไรในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขระหว่างท่าอากาศยานสุวรรณภูมิกับ
ชุมชนของท่าน

.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลสำคัญ

อภิรดี สวณะปรีดี

ภาคผนวก ข. รูปภาพ

ลงพื้นที่สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นายวิวัฒน์ ฉันทนานุรักษ์ นายอำเภอบางพลี

สัมภาษณ์ ดร.พัฒนพงศ์ จงรักดี นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพลี

สัมภาษณ์ นางสาวดารณี โตะะสวัสดิสุข อดีตสมาชิกสภาเขตลาดกระบัง

สัมภาษณ์ นางรัชณี ประสบสุข หมู่ ๓ ต.ราชาเทวะ อ.บางพลี

สัมภาษณ์ นางมาลี เสียงก้อง หมู่ ๑๑ ต.บางปลา อ.บางพลี

สัมภาษณ์ นางบำเพ็ญ หมื่นนุช หมู่ ๓ ต.บางโฉลง อ.บางพลี

สัมภาษณ์ นายศักดิ์ชัย อรุณรักถาวร รองผู้อำนวยการท่าอากาศยานดอนเมือง

สัมภาษณ์ นางสาวจรรยา ศิริอรรถ หัวหน้างานวิชาการ

ฝ่ายกิจการพิเศษและมวลชนสัมพันธ์ (ทสภ.)

โครงการและกิจกรรมต่างๆ

ถวายเทียนพรรษา เครื่องไทยธรรมและจตุปัจจัย วัดโดยรอบ ทสภ.

ทอดกฐิน วัดโดยรอบ ทสภ.

มอบอินทผลัมให้แก่มัสยิดโดยรอบ ทสภ. เนื่องในเทศกาลรอมฎอน

มอบเวชภัณฑ์ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ปี ๒๕๕๔ ในพื้นที่โดยรอบ ทสภ.

มอบถุงยังชีพ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยปี ๒๕๕๔ ในพื้นที่โดยรอบ ทสภ.

โครงการ “มอบความรู้สู่ชุมชน สร้างสัมพันธ์ สมานฉันท์สุวรรณภูมิ”

โครงการ “สุวรรณภูมิติวเข้มภาษาไทย”

โครงการ “หนูรักสุวรรณภูมิ

โครงการ “เยาวชนคนเก่ง”

โครงการ “พาน้องท่องสุวรรณภูมิ”

โครงการ “มุขสมองน้องจิ๋ว”

โครงการ “สัมมนาครูผู้สอนวิชาสุวรรณภูมิ”

โครงการ “ค่ายเยาวชนสุวรรณภูมิ”

โครงการ “รักษัโรงเรียน”

โครงการ “ตามรอยพ่อหลวง วิถีพอเพียง”

โครงการ “ทาสีลานกีฬา”โรงเรียนโดยรอบ ทสภ.

โครงการ “เพิ่มพื้นที่สีเขียวโรงเรียนโดยรอบ ทสภ.

โครงการ “ตลาดนัดแรงงาน”

โครงการ “แม่บ้านคนเก่ง”

โครงการ “ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ ห่วงใยสุขภาพชุมชน”

โครงการ “สวัสดีปีใหม่ไทยและรดน้ำขอพรชุมชน ”

โครงการ “สวัสดิปีใหม่” ชุมชนโดยรอบ ทสภ.

โครงการ “สุวรรณภูมิแฟร์”

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล : น.ส.อภิรดี สวณะปรีดี

วัน เดือน ปีเกิด : ๑๘ มกราคม ๒๕๒๑

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๔๕ ซอยพหลโยธิน ๖๙/๑ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ
๑๐๒๒๐

เบอร์โทรที่สามารถติดต่อได้ : ๐๘๙-๔๘๙-๔๘๙๒

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. ๒๕๓๔ สำเร็จระดับประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน
เซนต์จอห์น
- พ.ศ. ๒๕๓๗ สำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารวิทยา
- พ.ศ. ๒๕๔๔ ปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ สาขาการท่องเที่ยวและการ
โรงแรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๔๕ สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว (ATTA)
- พ.ศ. ๒๕๔๖ โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล ลาดพร้าว
- พ.ศ. ๒๕๔๗ โรงแรมสุขโขทัย กรุงเทพฯ
- พ.ศ. ๒๕๔๙ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)